EMEKÇİ

türkiye'de yabancı sermaye

nasıl bir sosyalist parti?

Aralık 1974 / sayı 2

EMEKÇİ

YIL : 1 ARALIK 1974 SAYI : 2

Sahibi: M. Lütfi Kıyıcı / Yazı İşleri Müdürü: Süleyman Aslan / Yönetim ve Haberleşme Aderis: Yerebatan Cad. No. 43/2 Sultanahmet - İST. / Yıllık Abone: 100 TL. / 6 aylık 50 TL. / İstanbul - İzmir Dağıtım: GE - DA / Dizgi: Erenler Matbaası Baskı: Haşmet Matbaası / Kapak: Reyo Ofset / Basıldığı tarih: 28 Kasım 1974.

● EMEKÇİ'nin Anadolu'nun birçok yerinde aranıp da bulunmadığına dair haberler almaktayız. Bunun başlıca nedeni, Anadolu'nun çeşitli şehir ve kasabalarında EMEKÇİ'nin dağıtımını yapabilecek bayii ve kitapevi adreslerinin bilinmemesidir. Bu yüzden pek çok yer, EMEKÇİ'nin dağıtım alanı dışında kalmaktadır. Bu bölgelerdeki devrimci arkadaşların EMEKÇİ'nin dağıtımını yapabilecek bayii ve kitapevi adreslerini ve bu adreslere kaçar tane dergi gönderilmesi gerektiğini bildirdikleri takdirde, bir ölçüde dağıtımdaki bu aksaklığı gidereceğimizi zannediyoruz.

Bu sayıdan itibaren EMEKÇİ'nin ve EMEKÇİ'den MEKTUP'un adresi değişti. Adresimiz : Yerebatan Cad. 43/2 Sultanahmet — İstanbul.

NASIL BİR SOSYALİST PARTİ ?

Bugün Türkiye'de işçi sınıfının öncü birliği niteliğinde bir legal sosyalist parti yoktur. Böyle bir parti kurmak sosyalistler için görevdir. Bu görevin yerine getirilmesiyle Türkiye'de siyasal demokrasinin gerçeklik kazanması yolunda önemli bir adım atılmış olacaktır.

ÖNCÜ BİRLİĞİ NE DEMEKTİR?

İşçi sınıfının öncü birliği niteliğinde parti ne demektir? İçinde yaşadığımız tarihi dönemde böyle bir parti nasıl, hangi anlayış ve tutumla kurulabilir?

Bu soruları cevaplandırmadan önce, "öncü birliği" deyimine açıklık getirelim: "Öncü birliği" bir askerlik deyimidir. Yürüyüş halinde olan bir askeri birlik, ileriye doğru hareketinde güvenliğini sağlamak için, yürüyüş doğrultusunda ileriye bir öncü birliği çıkarır. Öncü arkadan gelen 'büyük kısım"ın bir parçasıdır. onunla irtibat halindedir. Öncü birliği, büyük kısmın ileriye doğru, güvenlik içinde kesintisiz hareketini sağlamak için gerekeni yapar.

Sosyalist literatürde "öncü birliği" deyimi işçi sınıfı partisi

için kullanılmıştır. Şu anlamda: Öncü birliği, yani sosyalist parti, büyük kısımdan, yani işçi sınıfından çıkar. Görevi işçi sınıfının ileriye doğru, yani sosyalizme doğru ilerleyişini sağlamaktır. Sınıf başka şey, öncü birliği başka şeydir. Öncü gidilecek yönü saptayabilen, doğru yönde yürüyecek bilince, çıkacak engelleri göğüsleyebilecek feragat ve yürekliliğe sahip işçilerin örgütlü birliğidir.

Türkiye'de sosyalist parti son yılların çetin deneylerinde sınanmış, bütün faşist engellemelere rağmen yılmamış ve koşulların gerektirdiği sınıf mücadelesini sürdürebilmiş, öncü nitelikte işçileri ve yoksul köylüleri çatısı altına birleştirmekle yükümlüdür. Sosyalist parti bu nitelikte işçilerin parti organlarında kilit noktaları tutmaları için, örgüt içinde tayin edici rol oynayabilmeleri için olanca çabayı sarfetmelidir.

Yakın geçmişe ait deneylerimiz, sosyalist hareketin büyük hatası, küçük burjuva aydın çevrelerinin sorunları ile gereğinden çok ilgilenmek, bu alanda gereğinden çok vakit kaybetmek, öte yandan, işçi sınıfı ile içiçe duruma geçebilmek için bütün olanakları her zaman en iyi biçimde kullanamamak olmuştur. Bu hatayı tekrarlamamak gerek.

SENDİKA BAŞKA ŞEYDİR - PARTİ BAŞKA ŞEY

Öncü nitelikte işçileri ayırt ederken bizdeki sendika hareketinin ölçütlerini kullanamayız. Sendika başka şey, sosyalist parti başka şeydir. Hele Amerikancı sarı sendikacılığın çeyrek yüzyıldır işbirlikçi egemen sınırlar tarafından işçilerin iktisadi mücadelesini soysuzlaştırmak amacıyla tezgahlandığını ve az çok dürüst sendikacılığın sarı sendikacılığa karşı çetin bir direnme sonucu, bir ölçüde, gelişebildiği Türkiye'nin özel şartlarında bu ayırım daha büyük önem kazanır. Onun için sendika yönetim kadrosuyla, sosyalist parti yönetim kadrosunu çakıştırmaya kalkışmak yanlıştır. 1960'larda Türkiye İşçi Partisi örgütlenmesinde bu yolda çabalara tanık olduk. Sonucun olumlu olduğu söylenemez. Bu, elbetteki Türkiye'de sosyalist parti yönetiminde yerini alabilecek bilinçte sendika liderleri olamaz demek değildir. Böyleleri vardır ve daha da olacaktır. Ancak sendika hiyeraşişsinin oluştuğu ko-
koşulların başka olduğu gerçeği siyasal örgütlenmede de, mesle-
şulların başka, sosyalist partinin yönetici kadrosunun oluştuğu
ki örgütlenmede de göz önünde tutulmalıdır.

SOSYALİST HAREKET BİR BÜTÜNDÜR

Türkiye'nin bugünkü şartlarında bir sosyalist parti kurulurken şu gerçek de akıldan çıkarılmamalıdır: 12 Mart öncesi bölünmelere rağmen, Türkiye'de sosyalist hareket bir genel bütünlük niteliği taşır. Özellikle devrimci gençlik saflarındaki bölünmeler genellikle bir sınıf niteliği taşımamıştır. Daha çok, Filipin demokracisiliği şartlarında, işçi sınıfının gerçek öncü birliği niteliğinde bir partinin yokluğunda küçük burjuva bireyciliğinin ağır basması sonucu oluşmuştur bu bölünmeler. Burada faşist cephenin 12 Marttan önce başlayan devrimcileri öldürtme biçimindeki faşist terörün ve bizim buna hareket olarak karşı koymayışımızın bir etken olduğunu da belirtelim. Bu durumda 12 Mart öncesi dönemin devrimci hareketini eleştirirken hataların kollektif nitelik taşıdığı göz önünde tutulmalıdır. Bu dönemde tüm hatalardan arınmış bir grup yada kişinin varlığından söz edilemez.

Geçmişin muhasebesini, hataların da sevapların da kollektif nitelik taşıdığı gerçeğini gözden ırak tutmadan yapabilirsek çok daha sağlıklı sonuçlara varırız. Doğru ve sağlıklı sonuç, sosyalist birlik ve dayanışmaya varan sonuçtur. Faşizm, sıkıyönetimi ile, kontr-gerillasıyla MİT'i ve siyasi polisiyle sosyalist gruplar arasında ayırım yapmadan darbelerini indiriyor. 12 Mart öncesı bölünmeler, küskünlükler geniş ölçüde anlamını yitirmiştir.

Bu durumda birinci sosyalist görev, saflarımzıda birliği gerçekleştirme işini en önemli meselemiz saymaktır. Faşizmin ateşi altında başlamış olan toparlanma sürecini tamamlamaktır. Bugün işçi köylü, aydın sosyalist çevreler, genellikle bu birinci görevin bilincindedirler.

PARTİ NASIL TOPARLAYICI OLUR.

Sosyalist parti kurulurken, bu bilinç tüm davranışlarımıza hakim olmalıdır. Sosyalist partinin birleştirici ve toparlayıcı niteliği somut olarak şu koşulların yerine getirilmesiyle gerçekleşebilir:

1 — Sosyalist partinin ayağı tarih tabanına basmalıdır. Parti, yarım yüzyılı aşkın bir tarihi olan sosyalist hareketlerimizin sürdürücüsü olmalıdır. Bu, yazılı ya da sözlü boş iddialarla olmaz. Sosyalist hareketimiz içinde tarihi boyunca sağlam ne varsa onu gerçekten temsil etmekle olur. Tarihin doğruladığı sosyalist teori ve pratiğin sürdürücüsü olmakla, geçmişteki devrimci mü-

cadelelerinin gerçek temsilcilerinin parti saflarında yerlerini almalarını sağlamakla olur.

1946'da Şefik Hüsnü arkadaşımızın önderliğinde kurulan Türkiye Emekçi ve Köylü Sosyalist Partisi dışında hiçbir legal siyasi örgütün, bugüne dek, sosyalist hareketimizin tarihi kökenlerine dayandığı söylenemez.

2 — 1960'lar, Türkiye'de devrimci eylemin yoğunlaştığı dönemdir. Bu dönemin devrim tarihimizde önemli yeri olacaktır. Birleştirici ve toparlayıcı olabilmek için Parti, bu dönemde, o devrimci eyleme katılmış, faşizmin sınavından geçmiş, sıkıyönetimin mahkemeleri ve zindanlarında devrimci tutum ve davranışını sürdürmüş ve bugün de sürdürmekte olan, tüm militanlara kapısını açık tutmalıdır. Bu nitelikte sosyalistlerin hangi çevreden olursa olsun Parti'yi kendi öz örgütleri sayması sosyalist partinin birleştiriciliğinin vazgeçilmez şartıdır.

3 — 12 Mart'tan sonra açık faşist terör ülkemizi bir uçtan bir uca kapladı. Amaç, devrimci hareketi ezmek, yok etmek, dedikleri gibi "Sol'un kökünü kazımak" tı. Ama herşeye rağmen sosyalizm bayrağı elden düşürülmedi. Sosyalist hareket faşist terör şartlarının zorunlu kaldığı mücadele yöntemlerine başvurarak devam etti. Bu çetin dönemle devrimci eylemi sürdürmek için güçleri yettiğince çalışmış olan sosyalist militanlar, devrim bayrağını faşizme rağmen yükseltmiş olmanın şerefini taşırlar. Parti bunların da partisi olmalıdır, bu militanlar kadrolarda yerlerini almalıdırlar.

4 — 12 Mart'tan sonraki açık faşizm döneminde, legalitede demokratik direniş bütün engellere rağmen sürmüştür. Toplumumuzda önemli yeri olan meslek örgütlerinin, halkımızın faşizme karşı direnişine büyük katkıları oldu. Yurtsever aydınlar, öğretmenler, mimarlar, mühendisler, hukukcular vb. O zor günlerme karşı direnişine büyük katkıları oldu. Yurtsever aydınlar, öğğini gösterdiler.

Parti bu çevrelerinde özlemlerine karşılık vermeli, bu çevrelerden gelme sosyalistlerin parti saflarında yeri olmalıdır. Kısaca parti, sosyalizmin bilimini eylem kılavuzu bilen hareket içinde sağlam ne varsa onu temsil etmeli, tüm sağlam unsurların çorbada tuzunun olmasını sağlamalıdır. Bu yapılmadıkça siyasal örgütleme yolunda her girişim, bir hizip örgütleme çabası olarak kalacaktır. İşçi sınıfımız ve tüm emekçiler bunu böyle değerlendirecektir.

OLANAK DEMOKRASİ MÜCADELESİ İLE YARATILIR

Türkiye Solu'nda bazı genç aydın çevreler, her türlü legal siyasal eylemi reddeden bir tutum benimsemiş görünüyorlar. "Burjuvazinin izni ile sosyalist parti kurulamaz, kurulmamalıdır", anlamında sözler söyleniyor. Bu sözle kastedilen eğer legalitenin tüm reddi ise bu yalnıştır. Legaliteyi tüm reddetmek Marksist bir tutum değildir. Şartlar ne olursa olsun devrimci hareket legalite olanaklarını ihmal edemez. Bu olanakları son katresine kadar kullanmakla yükümlüdür. Yok eğer bu sözle sosyalistlerin siyasal faaliyetlerinin egemen sınıfın iznine bağlı olmaması gerektiği söylenmek isteniyorsa, bu söz doğrudur. Düzen demokratik olsun, faşist olsun, egemen sınıfın izini olsun olmasın, sosyalist eylem sürer, sürmelidir.

"Burjuvazinin izniyle parti kurulamaz" sözünü her türlü legal siyasal faliyeti reddetme anlamında kullananlara söyleyeceğimiz şudur:Sosyalist partinin, varlığı, siyasal demokrasinin vazgeçilmez koşuludur. Demokrasi uğruna mücadele ise her zaman sosyalist hareketin eylem programının bir parçası olmuştur. Bundan sonra da böyle olacaktır: «Proleterya, bütün alanlarda, demokrasi uğruna tutarlı bir devrimci mücadele yürütmeden burjuvaziyi yenilgiye uğratamaz» sözünü hatırdan çıkarmayalım. Demokrasi uğruna mücadele faşizmin üstüne, üstüne yürüyerek verilir, bütün tehlikeleri göze alarak. Bu da etkili biçimde ancak Türkiye Solundaki tüm sağlam unsurları bir legal parti disiplini altına alarak yapılabilir. Gerçek sosyalist parti burjuvazi **izin verdiği** için kurulmaz. Sosyalist partiyi kurma hakkı toplumun bütün devrimci güçlerinin demokrasi uğruna mücadelesi ile egemen sınıftan söke söke koparılır. Buna aykırı bir tutum bizi, legalitede harekete geçmek için burjuvazinin artık izin veremez duruma geleceği, yani burjuva egemenliğinin sona ereceği tam demokrasi şartlarını bekleyen kimsenin pasifliğine sürükler.

Bugün Türkiye'de halkımızın faşizme karşı direnişi sonucu faşist cephe bir ölçüde gerilemiştir. Faşizm, bir anlamda, mola vermeye zorlanmıştır. Bu elbette ki demokratik güçler için bir ilerlemedir.

Ama iyi bilelim ki, faşist terörden, siyasi cinayetlerden, işkencelerden sorumlu olanlar, vatana karşı işledikleri bu suçlardan ötürü yargılanmadıkça ve kanun gereğince cezalandırılmadıkça devlet cihazının bazı kilit noktalarını ellerinde tutan fa-

şistler temizlenmedikçe, Tükiye'de gerçek bir demokratik ortamın varlığından söz edilemez.

Şu anda, Kıbrıs harekatı gerektirmediği halde, işçi sınıfımızın çoğunluğunun yaşadığı dört ilimiz sıkıyönetim altındadır. İskenderun da, İstanbul'da ve başka yerlerdeki işçi hareketleri karşısında olsun, son olarak faşist komandoların kışkırttığı öğrenci çatışmalarından olsun baskı kuvvetlerinin davranışı, faşizmin her an saldırıya hazır olarak beklediğini gösterir. Ama bunlara işaret edilerek, bugün sosyalist partiyi kurma olanağı yoktur denemez. Olanak yoksa, olanak demokrasi uğruna mücadeleyle yaratılır. Ve bu mücadele, en iyi, gerçek sosyalist partinin çatısı altında verilir.

HO Şİ MİNH TAVRI

Türkiye Proleter Devrimci Hareketi olarak, uluslararası sosyalist ve işçi hareketindeki ideolojik bölünme konusunda bizim tutumumuz şöyle özetlenebilir: Değişik gelişme aşamalarında bulunan ülkelerin sosyalist ve işçi partileri arasında bugün ideolojik birlik yoktur. Bu tarihi bir gerçektir. Biz Türkiye proleter devrimcileri olarak, meseleleri kendi ülkemizdeki devrimin açısından koyduğumuz sürece, bizimkine yakın bir tarihi gelişme aşamasında bulunan toplumların devrimcilerinin konuştuğu dili daha iyi anlamamız ve onların diline yakın bir dil konuşmamız tabii bir şeydir.

Bugün şu gerçeğe tanık olmaktayız: Emperyalizme karşı dünya ölçüsünde savaşta, ön safta yer alan, kendi ülkesinde sosyal devrimin sorumluluğunu taşıyan ve eylemle de bu sorumluluğu taşıdığını ispat eden devrimci örgütler, uluslararası sosyalist ve işçi hareketinde birlikten yanadırlar, ve bunlar birliğin gerçekleşmesini zorlaştıracak her davranıştan titizlikle kaçınmaktadırlar. Bu örgütler için bu meselede alınacak olan tavır kendi devrimci mücadelelerinin pratik meseleleriyle yakından ilgilidir. Bunlar konuya akademik bir mesele olarak bakmıyorlar, bakamazlar.

Öte yandan, emperyalizme karşı savaşın ön safından uzakta bulunan devrimci örgüt ve guruplar, uluslararası sosyalist ve işçi hareketindeki ideolojik bölünmeye, genellikle, kendi siyasi mücadele şartlarını doğrudan doğruya etkilemeyen akademik bir mesele olarak bakma eğilimini gösteriyorlar. Bu örgüt ve gurupların sözcüleri görüş ayrılığı içinde olan taraflardan birini bağnazlıkla destekliyorlar. Ayrı ayrı toplumların gelişme aşamasının ve yığınların bu aşamalara tekabül eden siyasi bilincinin burada rol oynadığını da kabul etmek gerekir. Ama emperyalizme karşı ön safta savaşan halklar, zaten emperyalist sömürü ve tahakküm altında bulunan birbirine yakın gelişme aşamasındadır. Bu bakımdan bu gerçek ileri sürdüğümüz görüşle çelişmez.

Türkiye proleter devrimcileri olarak biz, uluslararası sosyalist ve işçi hareketinde bilimsel sosyalizm'in temeli üzerinde ve proleter enternasyonalizmi zihniyeti içinde birlikten yana bir tutum benimsiyoruz. Bunu yaparken biz, çizgimizin emperyalist saldırı hakkında birinci el bilgiye sahip bulunan proleter devrimci örgütlerin çizgisine paralel olduğunun bilincindeyiz.

Biz sosyalist dünyada herhangi bir merkezi yanılmaz saymıyoruz, ve onu devrimci eleştirinin üstünde tutmuyoruz. Ama bizim tutumumuz, büyük hakem tavırları takınan ve çatışma halindeki taraflar arasında adalet dağıtmaya kalkışan kimsenin ukalâca tutumu değildir. Tam tersine devrimci eleştiri, dikkatlerimizi sorumluluğunu taşıdığımız devrimci eylemden ayırmamay ıbize emreder. Yoksa bizantinizme düşeriz ki, bu devrimci tutum ile bağdaşan birşey değildir.

Her toplumda (sosyalist toplumlar dahil), ilerici güçleri ile gerici güçler arasında bir çatışma yer alır. Sosyalist ülkelerde bu çatışma iktidardaki partilerde de tezahür eder. Ne Sovyetler Birliği, ne Çin Halk Cumhuriyeti bu bakımdan bir istisna değildir. Sosyalist toplumlarda ilerici güçlerle gerici güçler arasındaki mücadeleyi biz her zaman ve her yerde sosyalizmden yana güçlerle kapitalizmden yana güçler arasında bir çatışma sayamayız. Tarihi evrimin değişik aşamalarında ilerici güçlerle gerici güçler kimlik ve nitelik değiştirirler. 1789'da Fransız burjuvazisi devrimci bir sınıftı ve feodal bir dünyada kapitalist gelişmeden yana olmak devrimci bir tutumdu. Bugün devrimci bir burjuva sınıfı yoktur ve kapitalist gelişmeden yana olmak gerici bir tutumdur. Türkiye gibi Milli Demokratik Devrim aşamasında bir ülkede, sınıf çıkarları bu devrime katılmasını em-

reden küçük burjuvazi devrimci bir güçtür. Ama aynı küçük burjuvazi (hiç değilse onun üretim aracı sahibi yanı, emekçi yanından ağır basan sağ kesimi) devrimin ikinci aşamasında Sosyalizme karşı çıkacaktır. Sosyalist Kuruluş aşamasında bulunan bir ülkede, üretime daha büyük katkısının karşılığı olarak daha yüksek ücret alan ve onun sonucu olarak işçi kitlesine kıyasla daha refahlı bir yaşantı sürdüren bir teknokrat, sosyalist toplumun iktisadi ve askeri bakımdan güçlenmesine ve dolayısıyla dünya devrimine hizmet ettiği sürece devrimcidir. Ama aynı teknokrat, sosyalizmin ikinci aşamasına, çalışanların arasında maddi refah farklarının tasfiye edileceği aşamaya geçişte, üstün durumunu korumak için, toplumun ileriye doğru hareketini frenlemeye kalkarsa, o zaman devrimci olmaktan çıkar ve gerici olur.

Bir proleter devrimcisi gelişmenin hangi aşamasında olursa olsun, hangi sınıf ya da zümre söz konusu olursa olsun, tarihin ileriye doğru akışını durdurmaya kalkışan gerici güçlere karşı durmakla yükümlüdür. **Ama o bunu, meseleyi kendi ülkesindeki devrimin açısından koymayı bilerek yapmalıdır. Ve o saflarda bölünmenin sadece emperyalizmin işine yaradığının bilincinde olarak, dünyadaki bütün devrimci güçlerin dayanışmasını gerçekleştirmek için elinden geleni yapmalıdır.**

Bu meselede bizim tutumumuz özet olarak şudur:

— Hiç kimseyi (hangi örgüt, gurup yada şahıs olursa olsun) devrimci eleştirinin üstünde tutmamak;

— Kulağa ne kadar devrimci gelirse gelsin, beyanlara değil, somut davranışlara önem vermek;

— Bilimsel sosyalizmin bütün insanlığın hizmetinde bir hazine olduğunu, kimsenin onu tekeline alamayacağını bilmek, hazır devrim reçetelerine bel bağlamamak;

— Proleter enternasyonalizmine bağlılık, bu alanda payımıza düşeni yapmak, bütün dünyadaki devrimci hareketlerle, özellikle emperyalizme karşı doğrudan doğruya savaşmakta olan devrimci hareketlerle dayanışma;

— Meseleleri kendi devrimimiz açısından koymak, kısır polemiklerden, bizantinizmden kaçınmak;

— Sosyalizmin bilimini yaratıcı ruhla, Türkiye gerçeklerine uygulamak, böylelikle devrimci çizgimizi saptamak, bu çizgiyi aynı yaratıcılıkla yığınların eylemine çevirmek.

Biz bu tutuma Ho Şi Minh tavrı diyoruz. Bütün hayatını

devrime adamış olan bu büyük devrimcinin bu konuda söyledikleri şudur «(...) **Ben uluslararası sosyalist ve işçi hareketinin büyüdüğünü görmekle ne kadar gurur duyuyorsam, kardeş partiler arasında şu anda görülen anlaşmazlıktan ötürü o kadar acı çekiyorum! Partimizin kardeş partiler arasında, bilimsel sosyalizm ve proleter enternasyonalizmi temeli üzerinde birliğin yeniden kurulması için elinden geleni yapmasını ve bu yolda etkili katkılarda bulunmasını dilerim. Ben kardeş partilerin ve kardeş ülkelerin yeniden birleşeceklerine kesinlikle inanıyorum»** (Vasiyetname).

Bu tutum emperyalizme karşı ön safta savaşanın tutumudur. Bu, hem kendi ülkesinde devrimin, hem dünya devriminin sorumluluğunu taşıyanın tutumudur.

HO Şİ MİNH'İN VASİYETNAMESİ

15 Ağustos 1973 den beri Amerikan Emperyalistleri Hindi-Çini ülkelerinde saldırılarını durdurmak zorunda kaldı. İşbirlikçi hainlerin, direniş yuvalarının yurtsever kuvvetler tarafından temizlenmesi kısa bir zaman meselesidir. Emperyalizm yenilmiştir. Bundan böyle Vietnam (Ülkenin hem kuzeyi, hem güneyi), Kamboçya ve Laos ülkelerinde halklar egemen olacaktır. Uzun yıllar süren Hindi-Çini savaşında halkın zaferi dünya ölçüsünde Ulusal Kurtuluş hareketlerine muazzam bir katkıdır. Bu zafer aynı zamanda Sosyalizmin de zaferidir.

Bu münasebetle zaferin gerçekleşmesinde en büyük katkısı olan büyük halk önderi, büyük devrimci Ho Şi Minh yoldaşı en içten duygularla anıyor ve sayfalarımızda bütün dünya devrimcilerine ışık tutan onun vasiyetnamesini ve Ho Şi Minh çizgisini Türkiye proleter devrimcileri açısından değerlendiren bir yazıyı sunuyoruz.

Amerikan saldırısına karşı yurtsever direnişimiz daha da büyük zorluklarla karşılaşsa da, yeni fedakârlıkları göğüslesek de kaçınılmaz olarak tam zaferle sonuçlanacaktır.

Bu kesin bir şeydir.

Zafer günü geldiğinde, bütün ülkeyi, Güney'ide, Kuzey'ide dolaşacağım, vatandaşlarımızı kahraman kadrolarımızı, ve savaşçılarımızı kutlayacağım, ihtiyarlarımızı, gençlerimizi, sevgili torunlarımızı ziyaret edeceğim.

Bundan sonra, halkımızın Amerikan saldırısına karşı yurtsever savaşını bütün kalbiyle destekledikleri ve yardımlarda bulundukları için kendilerine teşekkür etmek için sosyalist kamptaki kardeş ve bütün dünyanın dost ülkelerine gideceğim.

Çin'de Tang devrinin ünlü büyük ozanı Tu Fu, «Bütün çağlarda, yetmiş yaşına kadar ulaşanlar azdır» der.

Bu yıl, yetmişdokuz yaşıma bastımığa göre, ben şimdiden o. «Bütün çağlarda az olan» kimselere katılmış bulunuyorum. Bununla birlikte zihnim ve kafam tam bir berraklıkla çalışıyor, her ne kadar sağlığım daha önceki yıllara kıyasla biraz kötüye gitmişse de, insan yetmiş bahar yaşadıktan sonra, yaşı ileri gittikçe, sağlığı geriye gidiyor. Bunda şaşılacak bir şey yok.

Daha ne kadar zaman devrime hizmet edebileceğimi, vatana hizmet edebileceğimi kim bilebilir?

Onun için derin saygı duyduğumuz Karl Marx'ın, V.İ. Lenin'in ve bütün öteki devrimci büyüklerimizin yanına gideceğim günü öngörerek şu bir kaç satırı bırakıyorum, böylelikle bütün ülkedeki vatandaşlarımız, partili yoldaşlar ve bütün dünyadaki dostlarımız beklenmedik bir şeyle karşılaşmış olmazlar.

İlkönce partiden söz edeceğim. Sıkı birliği sayesinde, işçi sınıfına, halka ve vatana da tam bağlılığı sayesinde, partimiz kurulduğu günden beri halkımızı birleştirebilmiş, Onu örgütlendirmiş ve yönetebilmiş, halkımızın olanca gücüyle savaşmasını sağlamış, onu zaferden zafere götürmüştür.

Birlik, Partimizin ve halkımızın son derece değerli bir geleneğidir. Merkez komitesinden taban hücrelerine kadar bütün yoldaşlar Parti'nin birliğini ve tek vücutluğunu gözlerinin bebeği gibi korumalıdırlar. Parti içinde, geniş bir demokrasi gerçekleştirilmeli, Parti'nin birliğini ve bütünlüğünü sağlamlaştırmak ve geliştirmek için en iyi araç olan **özeleştiri** ve **eleştiri**, düzenli olarak ve ciddi şekilde uygulanmalıdır. Kardeşçe bir sevginin bütün yoldaşları birbirine bağlaması çok önemlidir.

Biz bir iktidar partisiyiz. Her parti üyesi, bütün kadrolar devrimci ahlakı en derininde taşımalıdır, çalışkan, tutumlu, sağlam karakterli, dürüst olmalı, halkın menfaati söz konusu oldu-

ğunda tam bir bağlılık ve feragat ile hareket etmelidir. Parti'nin tertemiz niteliğini korumalı ve Parti'nin yönetici rolüne, halkın gerçekten sadık hizmetkârı rolüne layık olunmalıdır.

Emekçi gençlik üyeleri ve gençlerimiz genel olarak iyidirler; görevlere sarılmaya azimlidirler; güçlüklerden korkmazlar, durmadan ilerlemek çabasındadırlar. Partimiz bu gençlere yüksek bir devrimci ahlâk telkin etmeli bunları sosyalizmin hem «kızıl» hem «uzman» yeni kuşak kurucuları durumuna getirmelidir.

Gelecek devrimci kuşakların formasyon ve eğitimini sağlamak son derece önemli ve zorunlu bir görevdir.

Emekçi halkımız, dağlık bölgelerde olduğu gibi ovalarda da yüzyıllardan beri çok acı çekti; bu halk feodallerin ve sömürgecilerin sömürü ve tahakkümüne uğradı, üstelik uzun savaş yılları yaşadı.

Buna rağmen halkımız her zaman takdir edilmesi gereken bir kahramanlık, yüreklilik, çoşku ve çalışkanlık göstermiştir. Halkımız kuruluşundan beri daima Partimizin yolundan yürümüş ve ona her zaman bağlı kalmıştır.

Parti, ekonomiyi ve kültürü geliştirmek, halkımızın hayat düzeyini durmadan yükseltmek için iyi bir plan hazırlayıp uygulamalıdır.

Amerikan saldırısına karşı direniş daha da sürebilir. Vatandaşlarımız milli servet ve insan hayatı bakımından daha bir çok fedâkarlıkları göğüslemek zorunda kalabilirler. Ne olursa olsun, Amerikan saldırganlarına karşı tam zafere kadar savaşmaya kararlı olmalıyız.

Akarsularımız, dağlarımız, insanlarımız her zaman varolacak.

Yanki yenilince de, ülkeyi kuracağız, on defa daha güzel!

Zorluklar ve mahrumiyetler ne olursa olsun halkımız mutlaka yenecektir. Amerikan emperyalistleri kaçınılmaz olarak çekip gideceklerdir. Vatanımız mutlaka birleşecektir. Kuzey'deki ve Güney'deki vatandaşlarımız mutlaka tek bir çatı altında toplanacaklardır. Ülkemiz bir küçük ulus olarak, kahramanca savaşıyla iki emperyalizmi, - hem Fransız emperyalizmini, hem Amerikan emperyalizmini - yenmiş olmak ve ulusal kurtuluş hareketine büyük katkıda bulunmak gibi büyük bir şerefe ulaşmış olacaktır.

Dünya Sosyalist hareketi hakkında bütün hayatını devrimin hizmetine adamış olan, ben, uluslararası sosyalist ve işçi hareke-

tının büyüdüğünü görmekle ne kadar gurur duyuyorsam, kardeş partiler arasında şu anda görülen anlaşmazlıktan ötürü o kadar acı çekiyorum!

Partimizin bilimsel sosyalizm ve proleter enternasyonalizmi temeli üzerinde, aklın ve duygunun gereklerine uygun olarak kardeş partiler arasında birliğin yeniden kurulması için elinden geleni yapmasını ve bu yolda etkili olarak katkılarda bulunmasını dilerim.

Ben kardeş partilerin ve kardeş ülkelerin yeniden birleşeceklerine kesinlikle inanıyorum.

Şahsıma gelince. — Ömrün boyunca bütün kalbimle, olanca gücümle vatana, devrime ve halka hizmet ettim. Artık bu dünyayı terketmem gerekirse, esef duyacak birşey yok; sadece daha uzun süre ve daha çok hizmette bulunamadığım için üzülürüm.

Öldüğüm zaman, halkın parasını ve vaktini harcamamak için büyük cenaze töreni düzenlemekten kaçınılmalıdır.

Son olarak, bütün halkımıza, bütün Partimize, bütün silahlı kuvvetlerimize, erkek ve kız yeğenlerime, gençlere ve küçük çocuklara sonsuz sevgilerimi bırakıyorum.

Bütün ülkelerdeki yoldaşları da, dostları, gençleri ve küçük çocukları da kardeşçe selamlarım.

Bütün partimizin, bütün halkımızın sımsıkı birleşmesi, barışçı, birleşmiş, bağımsız, demokratik ve mutlu bir Vietnam'ı yaratmak için, ve dünya devrimine katkıda bulunmak için olanca gayretlerini harcaması son dileğimdir.

Ho Şi Minh

BİR HÜKÜMETİ «İSTİKRARSIZLIĞA UĞRATMA» SANATI

GİRİŞ

Aşağıda tam metnini sunduğumuz Wilfred Burchett'in yazısı, ilk olarak, «Le Monde diplomatique» de yayınlandı. (8 ekim 1974). Yazıda ABD emperyalizminin casusluk örgütü CİA'nın ustası kesildiği bir sanattan söz ediliyor: istikrarsızlık yaratma sanatı. Emperyalizm çağının bu aşamasında son derece geliştirilmiş bir sanattır bu. Emperyalist dünyanın jandarması ABD, sömürülen bir ülkede az çok demokratik, az çok halktan yana bir iktidarla karşılaştı mı, istikrarsızlık yaratma sanatına baş vurmadan edemiyor.

Amerikan tekellerinin yerli işbirlikçi kapitalistlerle elele gelişmemiş ülkenin ekenomisini baltalamaları, iktisadi hayatta kaos yaratmak için türlü tertiplere, türlü kışkırtmalara baş vurmaları bu sanat alanına girer. Ajan provakatörler aracılığıyla kargaşalıklar çıkarmak bu sanat alanına girer. CİA'nın doğrudan doğruya, ya da Yunanistan'da olduğu gibi Tom Pappas cinsinden büyük iş adamlığı ile CİA ajanlığını şahsında birleştiren kimseler aracılığıyla milletvekilleri, bakanlar satın alması, birkaç milyon dolar karşılığında ulusal politika izleme eğilimi gösteren hükümetlerin yerine, emperyalizme kayıtsız şartsız hizmet edecek olan sağcı iktidarlar yerleştirmesi hep bu sanatın değişik yönleridir.

Amaç, her zaman ve her yerde, sömürülen ülkede demokratik güçleri ezmek, parlementolu ya da parlementosuz faşizmi tezgahlamak, ülkeyi emperyalist sömürücüler için dikensiz gül bahçesine döndürmektir. CİA'nın bu sanatta oldukça başarılı olabildiğini kabul etmek gerek.

Yazıda, özellikle Şili'den, Portekiz ve Yunanistan'dan söz ediliyor. Bundan gelişmemiş ülkede demokratik rejimleri istikrarsızlığa uğratma sanatının başka ülkelerde, örneğin Türkiye'de, uygulanamayacağı sonucunu çıkarmıyalım. Bu sanat, şu anda, ufak tefek farklarla emperyalist dünyanın tüm sömürülen ülkelerinde uygulanmaktadır.

Türkiye'de bugün bir iktidar boşluğu var. Sağcı partilerin faşist cephesi siyasi istikrarsızlığı sürdürmek için ellerinden geleni yapıyor. Ekonomik hayata hükmeden çevreler, bağımlı bulundukları emperyalist tekellerin de desteği ile, ülke ekonomisini bile bile baltalıyorlar. Emperyalist tekeller ve yerli işbirlikçileri, dün Şili'de yaptıkları gibi, bugün Portekiz'de yapmaya çalıştıkları gibi, Türkiye'de de iktisadi kaos yaratma çabasındadırlar. Margarin yağı yokluğunun kökenini araştırın, bütan gazı yokluğunun kökenini araştırın, yoklukların baş tertipçisi olarak emperyalist tekelleri bulacaksınız: Hollanda, İngiliz sermayeli ÜNİLEVER gibi, Amerikan sermayeli Mobil Oil gibi. Ve tam bu sırada faşist komandolar harekete geçiriliyor, öğrenci gençlik saflarında şiddet olayları kışkırtılıyor. Bütün bunlar elbette ki raslantı değil.

Hiç şüphe yok ki Türkiye'de de Tom Pappas'lar var. CİA'nın bir Türkiye sorumlusu da var. Kimlerdir bunlar? Bunların Türkiye'nin ekonomisini, politik hayatını baltalama çabaları ne ölçüde etkili olmuştur? Bunları araştırmak gerek. Yerli Pappas'ları ve onların avucuna düşmüş olanları saptamak, teşhir etmek gerek. Bu bir yurtseverlik görevidir. Belki de şu anın en önemli yurtseverlik görevi.

EMEKÇİ

Yazan: Wilfred Burchett

General Antonio de Spinola'nın istifası ve 30 Eylül'de, General Costa Gomez'in cumhurbaşkanlığı görevini alması, Portekiz'de diktatörlüğü deviren adamlara karşı girişilen saldırının bir yeni aşamasının (ama sonuncu aşamasını değil) oluşturur.

Bay Ford ile bay Kissinger Şili'de Halkçı Birlik rejimini **«istikrarsızlığa uğrattıklarını»** iftaharla ilan ettikleri bir sırada, ABD yetkililerinin dünyanın her hangi bir başka yerinde işlerine gelmeyen bir rejim kurulması karşısında pasif kalabileceklerini sanmak saf dillik olur. Bu baylar Allende hükümetini yıkma operasyonunun sorumluluğunu resmen üzerlerine almakla, ayrıca başka hükümetlere de açık ihtarda bulunuyorlar. CİA'nın son zamanlarda Avrupa'nın iki ülkesindeki faaliyeti bu bakımdan büyük dersler içerir.

Amerikan senatosunun dış işleri alt komisyonunun Şili'de Allende rejiminin devrilmesinde CİA'nın oynamış olduğu rolü aydınlatmak için bir soruşturma açılmasını tavsiye etmesi övgüye değer bir harekettir. Ama eğer bu, herşey olup bittikten sonra değil de, daha CİA o kirli tertiplerine başvurduğu sırada olsaydı, hareket daha da övgüye değerdi. Ve eğer böyle bir soruşturma CİA'nın şu anda Portekiz'de çevirdiği entrikalarla da ilgilenseydi, Şili tipinde bir operasyonunun şimdiden başlatılmış olduğu saptanmış olurdu. Eğer Atina'da, 1967 de «Albayların Darbesi»nden hemen sonra, gene böyle bir soruşturma yapılıp da, bir başka ülkenin içişlerine bu denli açıkça bir müdaheleye son vermek için gereken yapılmış olsaydı, Şili faciası önlenmiş olurdu. Burada Kamboçya faciasını hatırlamanın da yeri var.

CİA tertiplerinin alışılagelmiş belirtileri artık kolayca ayırdedilebiliyor: Portekiz'de de bu tertipler özünde, tıpkı Santiago hükümet darbesinden önce olduğu gibi, iktisadi kaosu kışkırtmayı hedef tutan bir girişim şekline büründü.

— Bu sefer de ITT ön planda bir rol oynamaktadır. Yunanistan'da ise tertip, Bay Karamanlis'in bir yüksek rütbeye terfi ettirerek emekliye sevk etmek zorunda kaldığı eski cuntanın albaylarının yerine, gene CİA tarafından eğitilmiş olan yeni bir yakın geleceğin albayları kuşağını ordunun kumanda mevkilerine geçirmekten ibaretti. Dünün albayları bugünün emekli tuğgeneral ya da tümgeneralleridirler!.

CİA, Yunan albaylarının darbesi ile olsun, Şili'deki darbe ile olsun, şu veya bu biçimde herhangi bir ilişkisi olduğunu büyük bir pişkinlikle başından beri inkar etmiştir. Ama başkan Ford 17 eylül'deki basın konferansında, Şili'de **«Salvador Allende hükümetinin muhalefet basınını ve muhalefet partilerini yok etmeye kalkışmasından»** ötürü CİA'nın faaliyetine izin verildiğini açıklayınca, inkarlardan vazgeçildi. Başkan Ford sözlerine şunu da ekliyordu: **«Hükümetimiz, öteki hükümetler gibi, dış politi-**

kamızın uygulamasını kolaylaştırmak ve ulusal güvenliği korumak için istihbarat alanındaki faaliyetleri destekler.» Bu beyandan sonra, Salvador Allende'nin devrilmesinde CİA'nın oynadığı rolü yeminli ifadesinde kesinlikle reddetmiş olan CİA'nın o zamanki şefi Richard Helms hakkında, kongreye hakaretten koğuşturma açılacağı düşünülebilir.

Yunanistanın ileri gelen bazı siyaset adamları, Amerikan hükümetinin ne gibi **«faaliyetleri»** kararlaştırdığı konusunda bize ilginç bilgiler verdi. Altı yıl sürgünden sonra Yunanistan'a henüz dönmüş olan Bay Andreas Papaandreu, CİA ile ilk karşılaşmalarından birini bize anlattı. Papaandreu bu anısını geçenlerde yayınladığı bir eserinde anlatmıştır. 1961 yılındaydı. O günlerde seçimler yapılacaktı. Ve ABD sol cephe EDA'nın halk tarafından desteklenmesinden endişe ediyordu. Zamanın başbakanı (Andreas'ın babası) Georgi Papaaadreu, **«kardeş partiler»** seçim sistemini kabul etmesi için, yani EDA'ya rakip bir sağ cephenin kurulmasına yardımcı olması için, Kralın ve ABD elçiliğinin yaptığı baskılara karşı direnmişti.

«Bay Laughling Campbell CİA'nın Yunanistan'daki şefi, beni görmek istedi; «Kardeş partiler» sorununu görüşmek için babamla buluşması gerektiğini ısrarla söyledi. Daha önce babama hakaret etmiş olduğunu, bu yüzden de kendisinden doğrudan doğruya randevu istemeye cesaret edemediğini söylüyordu. Bu randevuyu sağlamada kendisine yardım edemez miydim? Campbell'e olumlu cevap verdim. Ama bunun bir yarar sağlamayacağını düşündüğümü de belirttim: «Eğer kendisinden Kardeş Partiler sistemini kabul etmesini isteyecekseniz, cevabının tereddütsüz hayır olacağından emin olabilirsiniz. Size hoş görünmek için siyasi intihara girişmeye niyeti yok», dedim.

«Bunun üzerine Campbell'in tavrı tam olarak değişti. Ayağa kalktı ve bana öfkeli bir sesle, gidin babanıza söyleyin ki, Yunanistan'da biz her zaman istediğimizi elde ederiz. Biz burada canımızın istediğini yaparız ve hiçbirşey bizi durduramaz.»

«Şaşırmıştım. Demek ki, Yunanistan'da CİA'nın gerçek gücü buydu. "Bu söylediklerinizi ona nakletmekten zevk duyacağım" diye cevap verdim. Babam da benim kadar şoke olmuştu»(1)

Geçen nisan ayında, CİA'nın bugünkü başı, Bay William Colby, Bay Henri Kissinger'in yönettiği son derece gizli «KIRKLAR KOMİTESİ»nin 1970 seçimlerinin Salvador Allende'yi başkanlığa getiren sonucunun meclis tarafından onaylanmasını önlemek için Şili parlamentosunun yeterli sayıda üyesini satın

almaya çalışmak amacıyla 350.000 dolar harcamış olduğunu ifşa ederken örgütünün faaliyetlerini gizleyen örtünün bir ucunu kaldırmıştı. (1954 Cenevre Konferansında anlaşmayı imzalamayı reddetmesi için Laos delagasyonunun bir üyesine CİA tarafından ödenmiş olan bir milyon dolarla kıyaslandığında bu para önemsiz görünür. CİA bir milyonu ödedi; ama Delagasyonunun bir başka üyesi Ku Vunravon, teklifi reddetti ve anlaşmayı hükümeti adına imzaladı. Bu delege olayı Laos Ulusal Meclisine bildirdikten birkaç gün sonra bir meslektaşı tarafından öldürüldü.)

Yunanistan'da parlamenterlerin ve bakanların satın alınmasına gelince, Georgi Papaandreu'nun Merkez Birliği Partisinin eski Millet Vekili Baş Fotios G. Panayotopulos bize 21 Nisan 1967 hükümet darbesinden önceki dönemde CİA'nın bu alandaki marifetleri konusunda özet bilgiler verdi. 1965'te, gene Başbakan olan Georgi Papaandreu, Kıbrıs sorununun, Adanın taksimine ve Nato Üssüne dönüşmesine varacak olan bir çözümü kabul etmesi için Başkan Lynden Johnson'un bizzat yaptığı baskılara karşı direnmişti.

«Başkan Johnson'la bu görüşmeden sonradır ki,» diye anlatıyor Bay Panayotopulos. **«CİA Georgi Papaandreu'nun defterini dürmenin yollarını aramaya başladı. CİA bir komployu tezgâhlamak amacıyla Papadopulos, Yoannides vb. gibi bazı genç subayları birbirine yaklaştırmaya başladı. Buna paralel olarak hemen hemen Onassis kadar zengin olan Yunan milyoneri Tom Pappas'ın aracılığıyla Merkezi Milletvekillerini satın almaya girişti. O dönemde 300 milletvekili vardı. Bunlardan 170'i Merkez Birliği'ndendi. Bu, savaştan bu yana Yunanistan'da seçimle gelmiş parlamentolarda görülen en güçlü çoğunluktu. Pappas bunlardan kırkını satın almak için gerekeni yaptı, öyle ki, Papaandreu azınlıkta kaldı.**

«O günlerde Papadopulos ve kliğinin bir darbe hazırlamakta olduğu biliniyordu; Papaandreu, Kral'dan Savunma Bakanı görevini üzerine alma yetkisini istedi. Komplodan haberi olan, ama darbenin lehinde olacağını sanan Kral reddetti. Mesele bir Anayasayı savunma davası şeklini aldı, çünkü kabinenin bileşimini saptama kararı Krala değil, Başbakana aittir. Papaandreu istifa etti. Kral istifayı kabul etti ve onun yerine Ulusal Meclis Başkanı Georgi Novas'ı tayin etti. Ama bu zat kabinesinde görev yapmaya istekli eski hükümetin sadece iki bakanını bulabildi.

«CİA yeniden kolları sıvadı. Merkez Birliği Partisinin eski bakanlarını ya da milletvekillerini Hükümete girmeye ikna etmek için 250.000 ile 400.000 Dolar arasında bir para harcadı. Bu paranın bir kısmı hükümete girme vaadine karşılık dağıtıldı. Mutemetler «ücretlilerini» Kral sarayına kadar izlediler ve bunlar yemin ettikten sonra paranın üstünü ödediler. İşte Hükümet böyle kuruldu. Ama bu hükümetin Ulusal Meclis çoğunluğu tarafından onaylanması gerekiyordu. Rüşvetin ilk bölümünü kabul etmiş olan 40 milletvekilinden bazıları olup bitenden tiksinti duydular. Bunlar Papaandreu taraftarlarıyla birlikte oylarını kullandılar. Ve Novas 3 oy eksik aldığından çoğunluğu sağlıyamadı. Kralın bundan sonraki aday'ı Tsirimokos'da başarısızlığa uğrayacaktı. Daha birçok paralar elden ele geçti, ve sonunda yeni Başbakan Stefanopulos dört oy farkla bir çoğunluk sağlıyabildi. Birkaç milyon dolar yatırım yapmakla CİA, ülkenin siyasi yönetimini merkezden sağa kaydırabilmişti, ve bu, albayların darbesiyle aşırı sağ iktidarın gelişinin hazırlığıydı.»

Bay Fotios Panayotopulos'un bu anlattıkları, CİA'nın, mahallî «Tom Pappas»lar ya da onların yetkili vekilleri aracılığıyla bakanları ve milletvekilleri büyük bir rahatlıkla satın aldığı Vientiane'de ve Pnompenh'de görülenlere tıpatıp benzemektedir.

CİA'nın 1967 darbesine katkısına gelince. Bay Andreas Papaandreu kitabında cuntanın yurt dışına sürülmüş olan bir eski üyesinin kendisine sunmuş olduğu bir rapordan söz ediyor. Şöyle diyor:

Hernekadar raporda sözü edilen olayların tümünün tastamam doğru olduklarını garanti edemesem de, bunların öz olarak doğru olduğundan kesinlikle eminim (...): Komplunun çekirdeğini temsil eden beş adamdan üçünün arasındaki bağlar öyledir ki, bu işe CİA'nın fiilen karıştığı konusundaki her türlü kuşkuyu ortadan kaldırır. Georgi Papadopulos CİA ile KYP (Yunan İstihbarat Servisi) arasında irtibat subayı idi. (...) Nikolaos Makarezos darbe gecesi KYP'nin istihbarat şubesini yönetiyordu. Gurubun, darbe işaretini vermek üzere 20 nisan günü evinde toplandıkları Yarbay Mikael Rufogalis ise KYP'nin Personel servisi müdürü idi. Ve unutmayalım ki, KYP mali ve idari bakımdan CİA'nın bir şubesiydi. Tuğgeneral Pattakos ve Aleksander Hacıpetros'un (ki bunlar da yönetici çekirdeğin üyesi idiler).

KYP ile bir bağları yoktu. Ama Hacıpetros Nato'nun Girit'teki üssünün komutanıydı ve bu görevi ancak Amerikan Askeri Misyonu ile ve CİA ile çok sıkı bağları olan kimseler işgal edebilirdi».

Darbenin acı olaylarından biri de albayların, bir komünist ülkenin (Yugoslavya, Arnavutluk, ya da Bulgaristan'ın) saldırısı halinde komünistleri ve sempatizanlarını yok etmek için NATO tarafından hazırlanmış olan «**Prometeus planı**»nı uygulamakla yetinmeleridir. Bay Adreas Papaandreu'nun muhbirine göre askeri şeflerin aldıkları tek emir «**Prometeus planını uygulayınız**» emri olmuştur. Geri kalanı, diye ekliyor muhbir, Papadopulosun hareketlerini ve davranışlarını yönetmekte olan CİA'nın profesyonelleri tarafından yürütüldü.

Bugün Yunanistan'da CİA, ülkeyi bir uçtan bir uca kaplayan Amerikan düşmanı dalga karşısında kurtarılabileni koruyabilmek için kendisini unutturmağa çalışıyor. Biz Yunanistan'da iken Atina basını hergün yakılan ve tahrip edilen Amerikan arabalarından söz ediyordu. Bu mevsimde normal olarak bulunması gereken bin Amerikan turistine karşılık ancak 300 Amerikan turisti vardı ve Amerikan elçiliği hakarete uğramış, itilip kakılmış olan ve ülkeyi terk etmesinin gerekip gerekmediğini öğrenmek isteyen üç yüz turistin şikayetini kaydetmişti. Yunan basınına göre CİA, personelini yarıya indirmişti. Ama onun şubesi durumunda olan KYP aktif durumdadır ve kuvvetli bir rejimin geri gelmesini özlenir bir şey haline getirmek için kargaşalıklar çıkarmaya çalışmaktadır.

17-19 ağustos sokak olaylarından sonra, gösteriler sırasında şiddet hareketlerinin KNE adındaki bir komünist gençlik örgütünün işi olduğunu iddia eden bir polis bildirisini yorumlayan İngilizce **Athens News** gazetesi şöyle yazıyordu: «**İyi haber alan bir kaynağa göre, pazar günkü gösteriler sırasında olan kargaşalıkların sorumluları, KYP'nin B şubesinin şefi ile aynı şubeden bazı subaylar tarafından yönetilen kışkırtıcı ajanlardır. Aynı kaynağın ileri sürdüğüne göre KYP'nin bu şubesi Kıbrıs'ta Cumhurbaşkanı Makarios'un düşürülmesi ile sonuçlanan hükümet darbesini de hazırlamıştır**»

3 Eylülde Pan-Hellenik Sosyalist Hareketin kuruluşunun ve hedeflerinin ilan edilmesinin arifesinde, Bay Andreas Papaandreu, CİA'nın aktif durumunu muhafaza ettiğini ve cuntanın eski üyelerinin «**kellelerini kurtarmak için olsa bile**» halâ iktidarı ele geçirebilecek güçte olduklarını bize söyledi. «**İşkenceler rejiminin ve Kıbrıs faciasının sorumluları tutuklanıp mahkum edilmedikçe ve devlet yapısının tümü böylelerinden temizlenmedikçe bu ül-**

kede normal siyasi faaliyet olamaz diye ekledi.

Amerikan Senatosunun dış işleri komisyonu, eğer portekizlilerin içten davrandığına inanmalarını istiyorsa Bay Kissinger'in şu anda Portekiz için bir «Kırklar Komitesi»ne başkanlık edip etmediğini acele soruşturmalıdır. 26 nisan hükümet darbesinden az sonra Lizbon'da hazır bulunan diplomatlar ve gazeteciler, CİA'nın karargahını başkent limanında demir atmış bir gemide kurduğunu bilirler. Karargahtaki bu ekibin Şili'de hükümet darbesinden az önce Şili'de operasyonu yürütmüş olan bazı unsurları içerdiği yolundaki mahalli basına da yansıyan söylentiyi doğrulamak mümkün olmasa da, Portekiz'de yeni rejimi etkilemiş olan belli başlı iki ekonomik sabotaj dalgasında Amerikan kurumlarının ve şirketlerinin önemli rol oynadıklarını saptamak mümkündür.

Hükümet darbesinden önce 2800 den 4000 eskudos'a (3) kadar aylık ücret artışını içeren bir sözleşmeye uymayı reddeden İTT, bu sefer, 10.000 Eskudos ücret vermeğe başladı! Bu, zincirleme birbirini izleyen büyük ücret taleplerini kışkırtmak için ve böylelikle küçük ve orta işletmelerin iflasına sebep olarak işsizlerin sayısını yüz binlerle arttırmak için İTT'nin büyük Portekiz tekelleriyle birlikte giriştiği komplonun bir parçasıdır.

İkinci sabotaj dalgası, temmuz ortası hükümet bunalımı sırasında, sağcı ve tutucu unsurlar hükümetten çıkarıldıktan sonra başladı; Silahlı Kuvvetler Hareketinin programını etkisiz bırakmayı hedef tutan bir girişim başarısızlığa uğratıldı: Silahlı Kuvvetler Hareketinin temsilcileri bazı kilit noktaları ele geçirdiler.

Amerikan şirketleri, endüstride 3.300 Eskudos'luk bir asgari ücretin kabul edilmesini Portekiz'de her türlü işletmeciliği kârlı olmaktan çıkardığı bahanesi ile, şirketlerin kapılarını kapamağa ve işçilerini işten atmaya başladılar. Applied Magnetics örneği klasiktir. 23 Temmuz günü, Portekiz Maliye Bakanlığı munzam ücret giderlerini karşılamak üzere yapılan 5.000.000 Escudos'luk bir kredi talebini reddettiği için şirket müdürlüğü ücretleri ödeyecek parası olmadığını ilan etti. Appiled Magnetics müdürü bay Cecil Frazer Çalışma Bakanlığına çağrıldı, kendisine ücretleri ödemesi söylendi. Müdür, bunu yapacağına söz verdi, ama hemen ardından uçağa binip kaçtı ve Londra'daki Sheraton Otelinden gönderdiği bir telgrafta bundan böyle fabrikanın kapalı sayılması gerektiğini bildirdi. Çalışma Bakanlığı makineleri satarak satış bedeliyle, ücretleri ödeyebildi. 15 gün sonra bir başka Amerikan elektronik şirketi, Signetics Limited, Çalışma Bakanlığına

1000 işçisinin işine son verdiğini bildiriyordu. Bir üçüncü fabrika, General Data Electronics hesaplarını kapattığı bildiriyordu. Bunu salt iktisadi nedenlerle mi yoksa siyasi amaçlarla mı yapmaktaydı? Ne olursa olsun ITT'nin Şili'de verdiği örnekten sonra, Portekiz yetkilileri CIA'nın bu gelişmelere pek yabancı kalmadığına inanmakta haklıdırlar.

Lizbon'da da bir başka bakanlıkta bana, çoğu Amerikan sermayesine sıkı sıkıya bağımlı bulunan belli başlı Portekiz bankalarının küçük ve orta işletmelere, kısa vadeli ticaret kredisi taleplerine karşılık olarak gönderilmiş olan birçok formüller gösterildi. Bütün bankalar ağız birliği ederek bu cevaplarında, «talebinizi nazar-ı itibara dahi alamayız» demekteydiler.

Daha Ağustos ortalarından mahalli tekellerin ve çok uluslu şirketlerin, Portekiz'de iktisadi kaos'u kışkırtmak amacını güden sistemli bir kampanyaya giriştikleri açıktır. Hükümetin, Amerikan şirketlerini yeni çalışma yönetmeliklerine uymaya ve asgari ücret ödemeye razı etme yolunda her girişimi Amerikan elçiliğinin, şube müdürlerinin ve bakanlık sorumlularının başlarının üstünden aşarak, ülkenin en yüksek yetkililerine hitabeden protestolarına sebep olmuştur.

18 Eylülde aşırı sağcı Portekiz Milliyetçi Partisinin (ki bu parti diktatörlüğe dönülmesinden yanadır) yasaklanması, Başkan Ford'un ifadesine göre, CIA'nın müdahalesini haklı hale getiren faaliyetler çerçevesine girer kuşkusuz. Ama bir araştırma bu müdahalenin 25 Nisan hükümet darbesinden hemen sonra başladığını gösterecektir.

WILFRED BURCHETT

(1) Democracy at Gun Point Andreas Papaandreu, Pelican Books, Londra, 1973, Sahife 103/104.

(2) Tom Papas'ın kendisi CIA ile ilişkilerini Apoyev-Matini adlı Yunan gezetesine verdiği demeçte kabul etmiştir. (Temmuz 1968). Boston'daki Pappas vakfı, CIA'dan Lâtin Amerikaya para fonlarının transferlerini sağlayan kurumlar lisitesinde yer almaktadır.

(3) 24 Escudos 1 Amerikan Doları eder.

KÜÇÜK BURJUVA DÖNÜŞÜMCÜLÜĞÜ

Bu yazı, 1972 yılı başlarında daha geniş bir incelemenin parçası olarak yazılmıştır. Yazı daha sonraki gelişmeleri, özellikle Ekim seçimlerinden sonraki durumu incelemiyor. Bununla birlikte aktüelliğini koruduğu kanısındayız.

Türkiye'nin küçük burjuva dönüşümcülüğü kemalizmdir, gerçek Atatürkçülüktür. Bu, şehir ve köy küçük burjuvazisinin, küçük burjuva kökenli ve bu kökene bağlı asker sivil aydın zümrenin toplumsal özlemelrini ifade eden akımdır. Bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de küçük burjuva reformculuğunun çeşitli sorunlar karşısında tutarsızlıkları, kendi içinde çelişmeleri vardır. Bunlar, aynı zamanda hem üretim aracı sahibi, hem emekçi bir sınıf olan küçük burjuvazisinin kendi özünde taşıdığı iç çelişmelerin bir yansımasıdır. Örneğin Kemalist Türkiye'nin iktisadi politikada kimi liberal, kimi devletçi bir yol izlemiş olması radikalizmin bu sınıf karakterinden ileri gelir. Orta sınıflar bazı tarihi şartlarda kitleler halinde faşizmin kucağına düşebildikleri gibi, başka tarihi şartlarla proleterya ile aynı cephede devrimci tutum ve davranış içinede girebilirler.

12 mart 1972 öncesi Türkiye'sinde radikal hareketin **en devrimci kolunun başlıca temsilcisi Devrim gazetesi çevresi idi.** Bu gazetenin genellikle, anti-emperyalist, ulusal bir çizgi izlediği söylenebilir. Ortanın solu hareketi radikalizmin **daha uzlaşıcı kolunu temsil eder.**

Bizim radikalizme karşı tutumumuz açıktır. Bağımlı kapitalist gelişmede önemli mesafeler aşmış bir toplum olan **Türkiye'de sınıflar, zümreler vardır.** Bunların sınıf ve zümre çıkarları, bu çıkarlardan doğan ve politik alanda ifadesini bulan sosyal özlemleri vardır. Bu özlemleri ifade eden **fikirlerin, siyasi ve kültürel akımların** Türkiye toplumunda ortaya çıkması ve toplumu etkilemesi kaçınılmazdır. Toplumda bir işçi sınıfı varsa onun bir devrimci ideolojisi ve bu sınıfı temsil eden bir devrimci hareketi de olacaktır. Toplumda şehir ve köy küçük burjuvazisi varsa onun da bir ideolojisi (ki bu ancak ulusal bağımsızlıktan yana ve dönüşümcü bir ideoloji olabilir) ve küçük burjuvaziyi temsil eden bir radikal hareket de olacaktır. Nasıl ki toplumda ki bağımlı kapitalist ve feodal sınıfların da, bunlar mevcut oldukça, kendi karşı-devrimci idelojileri ve bu sınıfları temsil eden, emperyalizm ile işbiriliğinden yana, gayrı-milli akımlar da olacaksa.

Eğer düzen demokratik bir düzen ise, o toplumda emekçi sınıfların devrimci, dönüşümcü, ulusçu ideolojileri, ve bunları benimseyen siyasi akımlar toplumun tarihi gelişmesini serbestçe etkileyebilen siyasi partiler şeklinde belirir. Eğer düzen, anti-demokratik ise devrimci ve gerçek dönüşümcü akımlar yer altına itilmiş olur. Ama bunlar herşeye rağmen varlıklarını sürdürürler. Bizdeki 12 mart öncesi düzende olduğu gibi ara durumlar da vardır.

Çağdaş toplumlarda sınıfların partileri olur, bütün halkın partisi olmaz. Bazen de, aynı sömürücü sınıfın birden çok parti ile ortaya çıkıp demokrasicilik oynamayı menfaatlerine daha uygun saydığı da olur. Bizde ki Filipin demokrasiciliğinde olduğu gibi, işbirlikçi kapitalistler ve feodal mütegallibe birkaç siyasi parti aracılığı ile politikaya yön vermeye çalışırlar. Emekçi sınıfların (proleteryanın, köylülüğün, şehir küçük burjuvazisinin) kendi ideolojilerini açıkça savunamadıkları, kendi partileriyle politika alanında yerlerini alamadıkları düzen anti-demokratik düzendir. Halkı oluşturan sınıfların, toplumdaki bütün ulusal güçlerin örgütlü olarak ülkenin tarihi gelişmesini güçleriyle orantılı bir şekilde tayin edebildikleri ve emperyalizmin işbrlikçileri gayri-milli asalak sınıfları etkisiz hale getirebildikleri düzen demokrasidir. Türkiye'de demokrasi halkı oluşturan sınıfların mil-

li Demokratik Devrimi gerçekleştirmede sınıf çıkarı birliğine dayanır. Bu davrimin gerçekleşebilmesi için halk içindeki bütün sınıfların devrimci güçbirliğinin zorunlu olduğu gerçeğine dayanır.

Bu anlayıştan hareket ederek biz, Türkiye'deki işçi sınıfının ve yoksul köylülüğün toplumsal özlemlerinin gerçek temsilcileri olarak, gerçek demokrasiden yana devrimciler olarak, Türkiye'de son yıllarda **radikal dönüşümcü hareketin daha belirli bir ideolojik akım olarak ortaya çıkışını olumlu karşıladık.** Bu akımın bir kolunun (ılımlı kolunun) bütün engellere rağmen, CHP içinde güçlü bir hareket olarak belirmesini ve bu partinin yönetimini almasını sıhatli bir gelişme saydık. Bu gelişme, Filipin demokrasiciliği denen, ulusal güçleri parlementer politikanın dışında tutan anti-demokratik düzenin sınır duvarlarının bir ölçüde aşılması idi. **Bu, gelişme demokrasi doğrultusunda bir adımı temsil ediyordu.**

Bizim bu olumlu tutumumuza karşılık Ortanın Solu akımının baş temsilcisi durumda olan Bülent Ecevit (hiç değilse o dönemde) bizimkiyle taban tabana zıt bir demokrasi anlayışından hareket ederek «Ortanın solunu» «aşırı sol» dediği şeye karşı en etkili panzehir saydı; «sol'a duvar örmenin» gereğinden söz etti; ve bize **bölücülükten demokrasi düşmanlığına** kadar varan türlü sıfatlar yakıştırdı.

«Ortanın Solu» adlı kitabında Ecevit davasını genel çizgileriyle açıklamıştır. Burada yazar, siyasi akımları, sınıf çıkarlarının siyasi üst yapıdaki tezahürleri olarak ele almıyor, bunlara daha çok bireylerin kişisel eğilimleri olarak bakıyor. Ecevit niçin Marksist bir toplum tahliline yanaşmıyor diye kendisini eleştirecek değiliz. Elbette ki küçük burjuva radikalinin dünya görüşü kendi sınıf karekterini taşıyacaktır. Ancak onun da CHP'yi bütün halkın, halkın bütün sınıf ve zümrelerinin menfaatlerini gözeten bir parti olarak göstermeye çalışması, örnek olarak aldığı Batı'nın parti anlayışına da aykırı düşer. Böyle bir tutum Ecevit'i de ister istemez demokrasi ile bağdaşmayan tekelci bir tutuma sürükler. Ve bu tekelciliği sağındakilere karşı uygulamaya gücü yetmediğine göre, bundan ancak toplumun devrimci güçleri zarar görür. Her tutarlı demokrattan beklenecek şey demokrasiyi tekeline almaya kalkmayıp, onu toplumdaki bütün ulusal sınıf ve zümrelere ulaştırmaya çalışmasıdır. Bugün birçok yönlerden saldırılara göğüs germek zorunda bulunan **Ortanın Solu akımı, eğer yozlaşmayacaksa, demokrasi konusunda tutarlı ve tavizsiz bir durum benimsemelidir.**

Radikal hareketin sol kolu, emperyalizm ve Filipin demokrasiciliği konusunda tavizsiz bir tutum benimseyen Filipin demokrasiciliğine bağlanmamış olan kolu ile ilişkilerimizin de **devrimci güç birliği** anlayışı içinde gerektiği şekilde geliştiği söylenemez. Bu radikal gurup, hiçbir zaman, «Sen sensin, bende ben» anlayışı içinde Proleter Devrimci Hareketin varlığını kabul edip, bilimsel sosyalizmi eylem kılavuzu bilen akımı karşı tutumunu açlıkla ifade ederek onunla güç biriliğine yanaşmadı. Bu, ya yanlış hesaplardan ya da yeteri kadar yürekli olmadıklarından ileri gelmekteydi. Bundan ancak karşı-devrim yararlanmıştır.

Filipin parlementoculuğu ve emperyalizm konularında devrimci bir tutum içinde idiler; bu bakımdan ortanın solundan çok daha solda idiler ama bağımsızlık ve demokrasi davasını emekçi yığınlara mal etme, yığınlardan güç alma konusunda Ortanın Solunun bile sağına düşmüşlerdir. İşçi Köylü direnmelerini pek önemsemiyorlardı. Bir ara öyle şartlanmışardı ki, falan yüksek rütbeli subay ile kurulan dostluk, onlar için büyük bir grevden de köylülerin toprak işgalinden de çok daha önemliydi.

Kendi gençlik kadrolarını örgütlendireceklerine, proleter devrimci eğilimindeki öğrenci gençlik saflarında adam kazanmaya çalıştılar. Oysa kendi solundan adam ayartmakla bir radikal militan kadro oluşturulmayacağı, açıktı. Böyle girişimler ancak devrimci saflarda dayanışmayı baltalar ve bundan karşı- devrim yararlanır.

Bu radikal çevrenin haber alma olanakları bizden çok daha iyi idi. Buna rağmen bazı durumlarda çok yanlış değerlendirmeler yaptılar. Ve bundan ötürü yanlış davranışlara sürüklendiler. CHP içinde Ecevit'e karşı, darbeden yanadır diye **Satır hizibini tutmaları hata idi.** Darbeciler (hiç şüphe yok ki CİA'nın da onayı ile) gerçek Atatürkçü **radikal kolu dışta bırakacak ve faşist unsurları içeri alacak şekilde bir sağa kayış yaptılar. 12 mart. 1971 bu manevranın sonucudur.**

Meseleyi çok basit koyuyorlardı; Demirel ülkeyi yönetmez **duruma düşünce 27 mayıs tekrarlanacaktı. Ama bu sefer 27 Ma-**yısçıların hataları işlenmiyecek ve ülkede halktan yana köklü reformlar darbe ile başa geçen iktidar tarafından, Filipin demokrasiciliğinin statukocu partileri etkisiz bırakılarak gerçekleştirilecekti. Böylece emekçi yığınlar gerici güçlerin tutsaklığı durumundan kurtarılacaktı. Silahlı kuvvetler içinde güçlü olan Ata-

türkçü akımdan cesaret alarak **oyunlarını açık oynuyorlardı.** 27 Mayıs gizliliğinin kurallarına uygun olarak hazırlanmıştı. Hükümet ve yüksek kumandanların çoğu gafil avlanmışlardı. Bu sefer gizlilik kurallarını uygulamanın gereğini pek duymadılar. **emperyalizmin gözü önünde** Türkiye toplumunu birincisinden çok daha ilerilere götürecek **olan ikinci 27 Mayısı tezgahlamaya kalkıştılar.**

Tarihin tekrarlanmadığı bir gerçektir. Emperyalizm ve işbirlikçileri atik davranarak harekete geçti. **Baskını sağ cunta yaptı.** Ve bir ileriye atılım özleminde olan **halkımıza bir sahte 27 Mayıs sundular.** Atatürkçülükten «Devrim Kanunundan» bol bol laf ettiler. »Reform» kabinesi kurdular. Ve bir süre sonra kendilerini yeteri kadar güçlü hissedince darbe içinde ikinci ve üçüncü darbeyi tezgahladılar. CİA bütün dünyada edindiği tecrübelerle bu darbe içinde darbe oyununda çok ustalaşmıştı. 12 mart arifesinde radikallerin sol kolunun tutumu gerçek kuvvet dengesini hesaba katmayan atak bir tutumdu.

Bir ikinci 27 Mayısın tekrarlanması yolunda çabalar sonuç vermeyince, uyanık davranan emperyalizm ve işbirlikçileri tam faşiizm doğrultusunda sağa açılışı temsil eden 12 Martı tezgahla yınca sol radikal çevreler de **Ecevit çizgisine kayma eğilimi güçlenmiştir.**

Ecevit ve arkadaşları 12 mart 1971 sonrası gelişmelerini tahlileri ile olsun, bir hayli safdil oldukları meydana çıkan plancı teknisyenler gibi faşist terörün tezgahlanmalarına alet olmamaları ile olsun, **radikaller olarak iyi sınav vermiş sayılırlar.** Öyle ki Ortanın Solu akımı, bütün iç çelişkilerine **rağmen ilerici radikal** fikrin bugün legalitede tek temsilcisi olarak görünmektedir.

Ecevit'in şu sözleri geniş yurtsever çevrelerin duygularını yansıtır: «Siyasal partiler dışında, halk yararına devrimler isteyen ve demokrasiyi benimseyen unsurlardan büyük çoğunluğu sindirilmiştir, susuturulmuştur. Siyasal alanda ise, CHP dışındaki bütün partiler her türlü devrimin veya reformun zaten karşısında oldukları gibi, demokratik rejimi işlemez duruma getirici her türlü siyasal tedbirlere ve uygulamalarada boyun egmektedirler, alkış tutmaktadırlar, 'bu kadarı yetmez daha yokmu?, demektedirler. Böyle olunca CHP ülkemizde demokrasinin ve Anayasa gereği olan, çağımız gereği olan sosyal devlet düşüncesinin tek kalesi olarak kalmış bulunmaktadır». (Toplum, sayı 1)

Bu durumu ile Ortanın Solu hareketi emekçi yığınlar ara-

sında güçlenmiştir. Köklü reformlardan yana birçok rakidal devrimci aydın da bu akıma karşı daha olumlu bir tutum benimsemişlerdir. Bu aydınlarda görünen, dünkü aşırı (ve bazende haksız) aleyhte tutumdan bağnaz taraftarlığa kayıştır. Hatta bazı sosyalistler bile şu anda Ortanın Solu hareketini, (Pek parlak olmasada) **karanlık gecede tek ışık olarak görmektedirler.**

Bu bakımdan Ortanın Solu, üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Nedir Ortanın Solu. Türkiye halkının meselelerine hangi çözümü getirmektedir?

İlk belirdiği günden bu yana izlediği çizgiye bakarak Ortanın Solu için şunu söyleyebiliriz: **Bu akım olsa olsa orta köylülüğün ve şehir küçük burjuvazisinin dönüşümcü hareketi olabilir.** Bu ulusal sınıfların gerçek temsilcisi olabilmesi için Ortanın nın Solu daha tutarlı millici bir çizgiyi benimsemelidir. Yani Ortanın Solu ortadan daha da uzaklaşmalı, açık seçik anti-emperyalist bir çizgiye girmelidir.

Aktüel olması bakımından Ecevit'in son (mayıs 1972) demeçlerini ele alarak Ortanın Solunun siyasi çizgisini kıcasa inceleyelim. (Zaten bu demeçlerde savunulan görüşler genellikle Ecevit'in daha önce yazdığı vesöyledikleri ile bağdaşmaktadır.)

Ortanın Solunun iktisadi programı özet olarak şudur: Devlet sektörünü «geniş ölçüde kendi sorumluluğu ile baş başa bırakarak verimli çalışmaya yöneltmek», özel sektörün reform yararına ve kalkınma planlarına daha uygun çalışmasını sağlamak, bu amaçla zorlayıcı değil fakat etkili, plan disiplini sağlayıcı yöntemler kullanmak» ayrıca, ekonomide bir de geniş **halk sektörü,** İsrail'deki gibi, **işçi sendikalarını sanayi yatırım işletmecilik ya**pabilecekleri; **köylülerin çiftçilerin de güçlü kooperatiflerde birleşerek** daha verimli tarım işletmeciliği yapabilcekleri, önce tarım endüstrüsüne sonra daha geniş anlamda endüstürü alanına yatırım yapacakları ve kendi ürünlerini kendileri ihraç edip, ihtiyaçlarını kendileri ithal edecekleri bir sektör olacaktır.»

«Bu sekilde çalışacak olan üç sektör arasındaki denge ve devlet gözetimi altındaki rekabet, hem sosyal adaleti yaygınlaştıracak, hem de ekenomik gelişmemize hız katacaktır. (...)» (Yankı, sayı 58)

Verimli çalışacak güçlü bir devlet sektörünün yanında plan disiplini içinde varlığını (hiç değilse belirli bir tarihi dönemde) sürdüren bir milli özel sektör ve bu ikisinin yanı sıra koperatif hareketinin gelişmesi... bu, **işbirlikçi sermaye alanlarını millileştirmek ve sosyalist kuruluşun ortamını hazırlamak şartıyla,** bizim de kabul edeceğimiz bir iktisadi program olabilir. Ancak

Ecevit'in «halk sektörü» dediği şeye katılmanın olanağı yoktur. Bu konuda İsrail'in örnek olarak gösterilmesi ilginçtir. **İsrail uluşlaşma sürecinden geçmemiş çok özel şartları olan şun'î, igreti bir insan topluluğudur.** Orada tarım kooperatifleri de, sendikalaşmada çok özel nitelik taşır. İsrail'de tarım kooperatiflerinin başlıca işlevi ne tarımsal üretimde verimliliği ne de sosyal adaleti sağlamak değildir. **Amaç siyonizm propağandasına bir kollektivizm unsuru katmak** ve propagandayı başka ülkelerde yaşayan Yahudi emekçiler üzerinde etkili kılmak, ilerici çevreleri siyonizm davasına kazanmaktır. Onun için siyonist propağandada Kibüts'lar ön planda yer tutar, oysa bu kollektif çiftlikler İsrail nüfusunun ancak yüzde dördünü barındırmaktadır. Onun için en bağnaz kollektivizasyon düşmanı Yahudi kapitalistler bile kibuts'lardan yanadırlar.

İşçi sendikalarının sanayi yatırımları yapması konusuna gelince: İsrail İşçi Sendikaları Konfedarasyonu **(Histadrut) bu ülkenin en büyük işvereni durumuna gelmiştir.** İsrail toplumunun yapısı esasta kapitalist olduğu için Histadrut'un en büyük patron olması ile iş ihtilaflarında da sendikanın **hem davacı, hem davalı oluşu**, genellikle işçilerin yararına sonuçlar vermemektedir. Histadrut'un sahibi bulunduğu sanayi işletmeleri, tıpkı öteki kapitalist işletmeler gibi en üstün kârı hedef tutan bir işletmecilik uygulamaktadır. Bu işletmelerde çalışan işçiler, bir iş itilafı halinde kendilerini çok kez özel sektördeki işçilerden daha kötü durumda bulmaktadırlar. Histadrut'un sanayi yatırımlarına girişmekle güttüğü amaç işçi sınıfı davasına hizmet etmek değildir. İşçilerin devrimci bilincini törpülemekdir. İsrail'deki bu uygulama ile bazı kapitalist ülkelerde işçileri çalıştıkları şirkete ortak etme oyunu arasında özde büyük fark yoktur. Üstelik Histadrut Arap işçilerine karşı bağnaz bir **ırkçı tutum** içindedir.

Varlığı emperyalizmin desteğiyle Filistin halkının toprağının gaspı gibi büyük bir haksızlığa dayanan; Yahudi para babalarının (özellikle Amerikan Yahudisi milyonerlerin) milyarlar tutan kuvvet şırıngaları ile ayakta duran ve şimdiki politikası ile emperyalizmin Orta Doğu'daki köprü başı adına hak kazanmış bulunan, yani **hamurunda bunca adeletsizlik bulunan İsrail'de** Ecevit'in sözünü ettiği **«sosyal adalet» gerçek anlamıyla olamaz.** Bu ülkede gerçek bir kooperatif hareketi de olamaz. Ecevit'in halktan yana köklü değişmelere susamış halkımıza koca dünyada bula bula İsrail'i örnek göstermesi onun radikal reformculuğuna gölge düşüren bir durumdur. (...)

Faşist terör emperyalizmin ve işbirlikçilerin güçsüzlüğünün kanıtıdır. Ne kadar şekere bularlarsa bulasınlar Türkiye'nin şu andaki düzeni Amerikan emperyalizmi, işbirlikçi kapitalistler ve feodal mütegallibe üçlüsünün faşist dikta düzenidir. Modern mandacıların, bugünün Vahdettin'lerinin Atatürk'ün adını demogojik bir sözcük olarak sık sık ağıza almaları, reform palavraları, en ilkel hakları ayak altında çignenen işçileri, köylüleri, yurtsever aydınları kandırmıyor. Bu durumun sürüp gitmesi demek Türkiye'nin iki alternatif karşısında bırakılması demektir. **Ya faşizm, ya emekçi halkın devrimci iktidarı.** Bu şartlarda bütün ara durumlar silinmektedir. Toplumsal gelişmesi bakımından devrime gebe olan Türkiye'de böyle bir ikilem durumu emperyalizmin pek işine gelmez. Emperyalizm ve işbirlikçileri **sonuçlardan emin olmak şartıyla** seçime başvurmayı tercih ederler. Kendilerini güçlü hissettikleri yerlerde demokrasicilik oynarlar. (...)

Ecevit «Ben Türk halkına güveniyorum» derken samimi olduğunu kabul ediyoruz. «Özgür ve sosyal adalet içinde hızlı gelişmeyi sağlayacak yapı ve düzen değişiklikleri (...) ancak halkın oyu ve desteği ile yapılabilir.» derken haklıdır. «Türk halkına güvendiğim için sorunlarımızı, serbest tartışma ve gerçek demokrasi ortamı içinde, ancak o ortam içinde sağlıklı çözümler bulunabileceğine inanıyorum.» derken de haklıdır. İşçi, köylü haklarını çiğneyerek, devrimci düşünceyi yasaklayarak, yurtseverleri ezerek, Amerikan emperyalizmine ve onu velinimet bilen birkaç generale dayanarak reform yapmaya kalkışan birinci Erim hükümetinin teknisyenlerinin (hatta son olarak Erim'in kendisinin de) acıklı sonu bu sözün doğruluğunun kanıtıdır.

Ama işte halkın gerçek özlemlerinin ifadesi olan **«halkın oyu ve desteği» Filipin demokrasiciliği denen anti-demokratik düzende sağlanamaz. Bunun için halk** idaresinin tecelli edebileceği gerçek demokrasiyi halkın milli ve demokratik DEVRİMCİ mücadelesi ile yaratmak gerek. (...)

Mesele millici güçleri ülkede egemen kılmak meselesidir. (...)

Bu amaçla ulusal güçlerin devrimci şahlanışı sağlanmalıdır. Eğer varsa, parlementer olanaklar da kullanılarak, bütün alanlarda işçilerin, köylülerin, bütün demokratik güçlerin tarihi gelişmemize ağırlıklarını koyabilmeleri için mücadele verilmelidir.

Ecevit «Batı demokrasilerinde anlaşıldığı anlamda demokratik sola'a» inandığını söylüyor. Batı demokrasilerinin iktisadi alt yapısı gelişmiş kapıtalizmdir. Türkiye'de böyle bir alt yapı yok-

tur. Ve olmayacaktır. Emperyalist dünya sistemi içinde sömürülen bir ülke olan Türkiye'nin iktisadi alt yapısı feodal ilişkileri barındıran bağımlı kapitalizmdir. Böyle bir alt yapının üstünde kuracağın burjuva demokrasisi, hakiki burjuva demokrasisi olamaz. O, halde Ecevit'in «Batı Demokrasilerinde anlaşıldığı anlamda Demokratik Solculuğu» gerekli **iktisadi ve siyasi ortamdan yoksun, havada bir»** «Demokratik Solculuk» olmaktadır.

Ecevit'in «Terörizm» konusundaki son tutumu da ilginçdir. Şöyle diyor: «Terörizm cezalandırılırken demokrasiye dönüşü güçleştirecek, gereksiz yere martiler yaratacak ve kin tohumları ekip kan davaları başlatacak kadar ölçüsüz tedbirlere başvurulmamalıdır.» Bunu diyor ve başka bir şey söylemiyor.

Devcimcileri öldürme işini Sıkıyönetim üzerine almadan önce son bir yılda **otuz kadar devrimci öldürüldü. Bu siyasi cinayetler terörizmin kapsamına** girmez mi? Bunları unutup sadece meşru savunma durumuna geçen gençlerin bazı eylemlerini «Terörizm» diye nitelendirmek, burjuva hukuk ilkeleri ile de bağdaşmayan bir tutumdur. 12 Mart'tan önce Ecevit (hatta İnönü de) asayişi gerçekleştirmenin yolunun Demirel iktidarının koruduğu siyasi cinayet faillerinin yakalanarak adalet önüne getirilmeleri olduğunu söylerdi. O zamandan bu yana değişen bir şey yoktur. Erim hükümeti de devrimci kanına girmiş katillerin koruyucusudur. **Bugün tek fark kiralık katillerin işini Sıkıyönetimin** «usulüne ve adabına uygun olarak» yapmasıdır. Hadi İnönü'nün ünlü esnek taktikleri gereği faili meçhul siyasi cinayetlerin artık sözünü etmez oluşunu olağan karşılıyalım. Ama daha halkçı, daha ilerici olmak iddiasında olan Ecevit'in de aynı tutumda olduğunu görüyoruz. Elbette ki bugünün faşist terör şartlarında fikirlerin açık olarak ifade edilmesi zordur. Ama terörizm konusunda ilerici bir hareketin sözcüsü sıfatıyla beyanda bulunan kimsenin bir zamanlar önemle üzerinde durduğu ve «Anarşi« denen şeyin hakiki sebebi olan faili meçhul siyasi cinayetlerin sözünü etmemesi bir çok radikal çevrelerin de hoşgörü ile karşılamıyacağı bir taviz değilmidir?

Bu konuyu kapatmadan önce genel olarak radikal dönüşümcü harekete ve özel olarak Ortanın Soluna karşı bizim tutumumuzun, şimdiye kadar olduğu gibi şimdiden sonrada, **devrimci güçbirliği anlayışı içinde olumlu bir tutum olacağını tekrarlayalım.** Emekçi niteliğini taşıyan ulusal bir güç olan şehir ve köy küçük burjuvazisinin özlemlerine tercüman olan radikalizmin statükocu politikacıların egemen bulunduğu bir parti içinde sol

hizip hareketi değil, az çok türdeş bir parti olarak toplumun gelişmesi üzerinde gücüyle orantılı, etkide bulunması, demokrasinin emrettiği bir durumdur. Nasıl ki Proleteryanın da, yoksul köylülüğün de kendi sınıf örgütü ile tarihi gelişmemizde tayin edici rol oynaması da demokrasinin emrettiği bir durumsa, Ecevit'in sözünü ettiği «Gerçek demokrasi» ancak bu şartlar gerçekleştiğinde hakikat olur. Halkı oluşturan bütün ulusal sınıf ve zümrelerin kendi siyasi mesleki ve diğer örgütleriyle Türkiye'nin tarihi gelişmesinde tayin edici rol oynayacakları **gerçek demokrasi düzeni, faşizmin olduğu kadar Filipin demokrasiciliği oyunununda karşıtıdır.** Gerçek demokrasi, şartlar ne olursa olsun, işçilerin, köylülerin, tüm ulusal güçlerin bağımsızlık ve demokrasi uğruna çok yönlü savaşı ile egemenliği emperyalizmin işbirlikçisi asalak sınıflardan koparıp almaları sonucunda gerçekleşebilir, **gerçekleşecektir.**

Haziran 1972

KÜÇÜK BURJUVAZİNİN NİTELİĞİ ÜZERİNE

Bir işçi arkadaş bizimle konuştu. Söylediği özetle şunlar:

«Ben hem (Emekçiden Mektup)gazetesini, hem de (Emekçi) dergisini dikkatle okudum. Genel olarak yazdıklarınıza katılıyorum. Sorunları koyuş tarzınız, sosyalist parti konusunda birleştirici tutumunuz kesin olarak doğrudur. Ancak takıldığım bir nokta var: Emekçi'de yayınlanan «Türkiye'-nin Durumu» başlıklı yazıda, küçük burjuva kökenli asker-sivil aydın zümrenin yakın tarihimizdeki ulusçu ve ilerici rolü abartılıyor gibi geldi bana. Özellikle 12 Mart deneyinden sonra asker sivil aydın zümrenin (hele bu zümrenin asker kolunun) gerici niteliği iyice ortaya çıkmamış mıdır? Bu zümre geçmişinde ilerici ne varsa artık onunla bağını koparmamış mıdır? Hem zaten o geçmiş, bizim açımızdan pek ahım şahım bir şey de değildir. Bu konuya açıklık getirirseniz seviniriz.»

İşçi arkadaşın sorusunu cevaplandırmadan önce, bir noktaya değinelim. Şu anda işçi sınıfının siyasal örgütlenmesi sorunu birinci sorunumuz iken, küçük burjuva aydınlar ilerici midir, değilmidir? diye uzun boylu tartışmak, ikinci bir sorunla gerektiğinden fazla ilgilenmek, zaman kaybetmektir. İşçi arkadaşın sorusu, işçi sınıfının öncü birliği niteliğinde

bir sosyalist partinin kuruluşunun pratik sorunlarıyla ilgili olsaydı, daha iyi olurdu. Cevabımız şudur:

TABLO AK VE KARADAN İBARET DEĞİLDİR

İlk önce şunu iyice anlamak gerek; Yalnız sosyalizmden yana güçler ve onun karşısında sosyalizme, düşman olanlar vardır, diyerek toplumu akla karaya boyamak yanlıştır. Akla kara arasında sayısız gri tonları vardır. Bunları ayırt etmeyi bilmek gerek. Sosyalizmin bilimi bize, toplumda sınıf ve zümrelerin değişik tarihi gelişmeler karşısında tutum ve davranışlarının çok değişik olabileceğini ve proleteryanın dışındaki sınıfların tümünü aynı sebepte koymanın yanlış olduğunu öğretir.

Devrim stratejimiz saptarken tarihimizin bu aşamasında devrimin kime, hangi sınıf ya da sınıflara karşı yapılacağının belirledikten sonra, ara sınıfları, asıl karşı- devrimci güçlerden ayıracak biçimde hareket etmeliyiz. Karşı- devrimci sınıfı tecrit etmeliyiz, kendimizi değil.

Sosyalizme giden yolda henüz milli demokratik devrim aşamasında bulunan Türkiye toplumunda karşı devrimci güçler ittifaki; emperyalizm, işbirlikçi sermaye ve feodal mütegallibe üçlüsüdür. Bunun karşısındaki devrimci güçler ittifakını işçi sınıfı ve yoksul köylülük oluşturur. Arada şehir küçük burjuvazisi, kırsal bölgelerin orta köylüsü ile küçük burjuva kökenli asker- sivil aydın zümre var. Bunlar küçük burjuvaziyi oluşturan sınıf ve zümrelerdir. Küçük burjuvazi sınıf karekteri gereği ,tarihi şartlara göre, kimi sağa, kimi sola eğilim gösterir. Ve kendi içinde de çelişkilere düştüğü çoktur. Burada sosyalistler için doğru tutum, bu ara sınıf ve zümreleri karşı - devrimci ittifakın kucağına itecek tutum ve davranışlardan kaçınmaktır. Bunu yaparken elbette ki gerçeklere göz yumamayız. Özellikle küçük· burjuva kökenli aydın zümrenin bazı kesimlerini kendi tarafına kazanmak amacıyla ABD emperyalizminin ve yerli işbirlikçilerinin giriştitği tertiplerin bir ölçüde sonuç verdiği gerçeğini hatırdan çıkaramayız. Ayrıca küçük burjuva aydın zümrenin tarihte oynadığı ilerici rolü abartmak yanlıştır. Ama aynı şekilde bu zümrenin geçmişini olduğundan fazla karanlık göstermek de yanlıştır.

İŞİN OLUMLU VE OLUMSUZ YANI

Atatürk zamanında Türkiye'de tek parti düzeni, yani bir çeşit diktatörlük vardı. Bu dönemde illegal eylemde bulunan komünistler yakalandıklarında koğuşturmaya uğruyor, şimdiki kadar ağır olmamakla birlikte hapis cezalarına çarptırılıyordu. Üstelik Kemalistler, işçilerin ve öteki emekçi yığınların, yalnız siyasal değil, mesleki örgütlenmesine de karşı çıkıyorlar, bunu yasaklıyorlardı. Bu, işin olumsuz yanı. Ama aynı Kemalistler ülkenin bağımsızlığı konusunda genel olarak dış politikada, o zamanın

biricik sosyalist ülkesi olan Sovyetler Birliği ile dostluk politikası konusunda ilerici bir çizgi izlediler. Ayrıca iç politikada feodal üst yapıyı ortadan kaldırıp yerine daha ileri bir yapı olan Cumhuriyeti kurumları ile birlikte yerleştirdiler. Bu da işin olumlu yanı.

Kemalist Türkiye'nin olumlu yanı ile olumsuz yanını terazinin aynı kefelerine koyarsak, hangisi ağır basar? O zaman dünya işçi hareketinin devrimci dayanışmasının simgesi sayılan Üçüncü Enternasyonal'in değerlendirmesine bakarsak, genellikle olumlu yanı ağır basar. Üçüncü Enternasyonal olsun, Sovyetler Birliği olsun, İkinci Dünya savaşına kadar Türkiyedeki CHP iktidarını o dönemde başa geçmesi olanağı bulunan en ilerici iktidar saymıştı. Ve bu dönemde Türkiye Sosyalist hareketinin çizgiside son tahlilde, iktidara aday durumunda olan sağcı güçlerin ekmeğine yağ sürmemek şartıyla CHP iktidarına karşı soldan muhalefeti yürütmek olmuştur.

Demek ki Kemalistlerin sadece işçi sınıfının siyasal ve mesleki örgütlenmesi konusundaki tutumlarını göz önünde tutmak ve zamanın tarihi şartlarını bütün yönleri ile hesaba katmadan olumsuz bir hükme varmak, bizi, hiç değilse o zamanın devrimci dünya işçi hareketinin Kemalist Türkiye konusunda ki çizgisi ile çelişen bir tutuma götürür.

Bugün Suriye'de, (Kemalist Türkiye'de olduğu gibi,) küçük burjuva kökenli asker- sivil aydınlar egemen durumdadırlar. Üstelik Suriye kabinesinde Komünist bakanlar da var. Suriye hükümeti, küçük burjuva ölçüler içinde, feodallere ve burjuvaziye karşı bir iç politika ve anti- emperyalist bir dış politika izlemektedir. Ama aynı Suriye'de cezaevlerinde yatan komünistler de var. Şimdi, Suriye'deki durumu değerlendirirken sadece Hafız Esat iktidarının dış politikasına ve genelikle feodallere ve burjuvalara karşı olan dönüşümcü iç politikasına bakmak bu küçük burjuva politikanın tutarsızlıklarını görmezlikten gelerek bu iktidarı sosyalist saymak nasıl yanlış ise, aynı iktidarı solcuları hapise atıyor diye faşist olarak nitelendirmek aynı biçimde yanlıştır.

Küçük burjuvazi bir ara sınıfdır. Tutarsızlıklar, kaypaklıklar göstermesi, zaman zaman kendi bindiği dalı keser duruma düşemesi kaçınılmazdır. Bunu iyi bilelim.

AYDINI HALKTAN KOPARMA ÇABALARI

Gelelim bizdeki asker -sivil aydın zümrenin son yıllardaki durumuna. Besbelli ki emperyalizm ve onun işbirlikçisi sermaye çevreleri, devlet mekanizmasını oluşturan bu zümreyi tam olarak kendi hizmetine almak için elinden geleni yapacaktır ve yapmaktadır da. ABD emperyalizminin sömürdüğü ülkede, aydın zümreyi, özellikle ordu kadrolarını kendi halkından ayırmak ve egemen güçler hizmetinde vurucu güç durumuna getirmek

için kesenin ağzını açtığı, Amerikan yardım teşkilâtından CİA'ya kadar bütün kurumlarını harekete geçirerek türlü tertiplere giriştiği herkesin bildiği bir gerçektir.

Bizde de, özellikle 27 Mayıs 1960'dan sonra ABD örgütleri bu yolda yoğun çalışmalara giriştiler. Amaç, tarihinde emekçi halkla omuz omuza bir ulusal kurtuluş savaşı zaferi bulnan asker-sivil aydın zümreyi bu millici geçmişten koparmak ve böylece orduyu, örneğin Papadopuloslar'ın Yuannideslerin ordusuna benzetmekti. Bu amaçla subay kadrosuna halkın çok üstünde bir hayat standardı sağlanmaya çalışıldı. Böylelikle subayla halk arasında uçurumlar açılacaktı. Örneğin OYAK'ın bu yolda bir girişim olduğu artık anlaşılmıştır. Ordu personelinin yardımlaşma kurumu olan Oyak 1961'de işe 44 milyon liralık bir sermaye ile başlamıştır. Bugünkü aktifi bir buçuk milyar lirayı aşmaktadır. Şu anda OYAK'ın üyelerine sağladığı menfaatlerle ilgili olarak bir örnek verelim: 1973'de OYAK'a üye olan bir genç teğmen bundan otuz yıl sonra, orta yaşlı bir albay, emekve sevk edildiğinde alacağı para tam 415.530 Tl'dir. Bu yarım milyona yakın serveti emekli subay Oyak'ta olsun, başka bir yere yatırım yaparak olsun işletebilir. Böylelikle emekli albay kapitalistler sınıfına katılmış olacaktır. Bu durumda, orduya giren her genç subayın kendisini geleceğin yarım milyonluk kapitalisti olarak görmesi sağlanmış oluyor. Besbelliki bu durum geleceğin kapitalisti teğmenin bugünkü kapitalist sınıfına karşı tutumunu etkileyecektir. Ona bu menfeatler sağlanırken kapitalistler sınıfı ile dayanışma bilincinin telkin edilmek istendiği açıktır. Fransız gazetesi «Le Monde Diplimatigue« (Eylül 1974) yazdığına göre son on yıl içinde Türk Silahlı Kuvvetlerinden beş bin'in üstüne subay eğitim için ABD'ye gonderilmiştir. Amerikan yetkililerinin bu binlerce subay için çeşitli eğitim kursları düzenlerken sadece ilim ve irfanı Türkiye'ye yaymak gibi insancıl düşüncelerle hareket ettiklerini sanmak safdillilik olur. 27 Mayıs 1960 ile 12 Mart 1971'in kıyaslanması, tek başına ABD'nin orduyu halktan ayırma yolundaki tertiplerinin tüm başarısız olmadığını kanıtlar.

KEMALİST BÜROKRASİ—İŞBİRLİKÇİ SERMAYE ÇELİŞKİSİ

Bütün bunlar bir gerçek. Ama bunlardan, asker sivil aydın zümrenin artık millici ve ilerici geçmişinden tüm koptuğu ve bütünüyle kendi halkına karşı işbirlikçi sermayenin hizmetine geçtiği sonucu çıkarılabilir mi? Çıkarılamaz. 12 mart döneminde yediyüz kadar subay tutuklandı. Sıkıyönetim bunların yüzlercesi hakkında koğuşturma açtı. Bir çoğu mahkum oldu, zindanlarda yattı ve halâ yatmakta. Bir çoğu kontr-gerillada ve siyasi poliste işkence gördü. Bin'in üstünde subay devrimci fikirlerinden ötürü emekliye sevk edildi. Üç bine yakın subay aynı nedenle kenar köşe görevlere atandı. Bunlarda, en azından Faik Türün'ler, Memduh Ünlü-

türk'ler, Ali Elverdi'ler kadar Türk ordusunun subaylarıydılar.

Gelelim bu zümrenin sivl koluna: İşbirlikçi sermaye ve feodal mütegallibenin egemen bulunduğu parlementodan siyasi af kanununun çıkmadığını biliyoruz. Siyasi af, Anayasa Mahkemesinin bilinen iptal kararı ile gerçekleşti. Koğuşturmaya uğrayan mahkum edilen binlerce devrimci bu aftan yararlandı. Parlemento ile Anayasa Mahkemesinin af konusundaki farklı tutumlarını, sosyalistler olarak, sınıf açısından nasıl değerlendireceğiz? Anayasa Mahkemesi yargıçları, birdenbire sosyalist oldular da onun için mi sosyalistleri serbest bıraktılar? Elbette öyle değil. Anayasa Mahkemesinin siyasi af kanunu ile ilgili iptal kararığ işbirlikçi sermaye ile Kemalist bârokrasinin çelişkisinin bir tezahürüdür. En gerici sınıf olan işbirlikçi sermayenin ve feodal mütegallibenin, parlementoda çoğunluğu oluşturan adamları «devrimciler zindandan çıkmasın» dediler. Kemalist Türkiye'nin geleneğine bağlı kalan ve hukuk devleti kavramını ciddiye alan ilerici bir gücün temsilcisi Anayasa Mahkemesi, «Devrimciler özgürlüğe kavuşsun» dedi. Biz burada küçük burjuva demokratı ile işbirlikçiler faşist cephesinin politikacılarını aynı sepete koyamayız. Koyarsak, ne kadar keskin devrimci lafazanlıkla süslersek süsleyelim, bu marksizim değildir.

Aynı şey Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının idamı meselesi için de söylenebilir. Faşist terörün en yoğun bulunduğu bir anda bu devrimci gençlerin ipini çekmek için sabırsızlanan parlemonto çoğunluğu ile Anayasa Mahkemesi yargıçlarının olumlu tutumu anlamlı bir tezat teşkil eder. Türkiye'de faşizm mi, demokrasi mi? Sorusunun cevaplandırılmasında küçük burjuva aydınların oluşturduğu Kemalist bürokrasi ile işbirlikçi sermayenin çıkarlarının temsilcisi faşist cephe partileri arasında bir çatışma olduğu açıktır. Bu. Anayasa mahkemesi için olduğu gibi, Yargıtay için de, Danıştay ve aynı sınıfsal nitelikte öteki kurum ve çevreler için de geniş ölçüde doğrudur. Bu durum ve çevrelerden bazılarının faşizmin yoğunlaştığı dönemde, gerici güçlere taviz niteliğinde, kimi davranışları olabilir. Ama bu cins tutarsızlıklar, tereddütler, dalgalanmalar zaten küçük burjuvazinin sınıf karakterinde vardır. Hiç değilse içinde bulunduğumuz bu tarihi dönemde küçük burjuva aydın-işbirlikçi sermaye çelişkisi Türkiye'nin bir gerçeğidir. Bunun içindir ki, Tağmaç'ların, Erim'lerin, Sunayların, Melen'lerin at oynattıkları günlerde Anayasaya getirilen anti-demokratik değişikliklerin önemli bir bölümü, kemalist bürorasinin kaleleri durumunda olan devlet kurumlarının yetkilerini budama amacını gütmüştür.

12 mart döneminin karanlığında, faşizme karşı sesini yükseltebilen belli başlı ki örgüt vardı : TÖB—DER ve TMMOB. Bu aydın meslek örgüttleri zaman zaman halkımızın faşizme karşı direnişinin sözcüleri durumuna yükseldiler. TÖB—DER nedir? TMMOB nedir? Besbelli ki proleter Örgütleri değil, Sadece küçük burjuva aydın örgütleri.

BİZ KENDİMİZE BAKALIM

İşçi arkadaşımızın bizden istediği bu açıklamayı yapmak zorunda kaldığımız için biraz üzgün olduğumuzu birkez daha belirtelim. İşçi sınıfının öncü birligi niteliğinde bir sosyalist partiyi kurma görevi ile karşı karşıya bulunduğumuz şu anda, biz deriz ki, hiç değilse şimdilik, bırakalım asker-«sivil aydın zümreyi ve tüm dikkatlerimizi işçi sınıfının sosyalist partisini kurma davamız üzerinde toplıyalım. İşçi arkadaşlar uyanık olmalıdırlar. Bu günkü görevlerimizle doğrudan doğruya bağıntısı olmıyan ikincil sorunları ön plana alan kısır tartışmalardan kaçınmalıdırlar. Şu anda en gerekli en yararlı çalışma, işçilerin kilit noktaları tutacağı sosyalist siyasi örgütün kuruluşu yolunda çalışmalardır. Tartışacak isek bu ana sorunumuzu tartışalım.

DEVLET KAVRAMI

Bazı sol çevrelerde egemen sınıf devlet ilişkisini mekanik bir tarzda ele alma eğilimi var. Dediklerinin özü şudur: Devlet egemen sınıfın hizmetinde özel bir baskı kuvvetidir. Egemen sınıf öteki sınıfları ezmek ve sömürmek için tüm devlet kurumlarını kullanır. Türkiye'de egemen olması işbirlikçileri kapitalistler sınıfı ile feodallerdir. O halde devlet bütün kurumları ile bu iki sömürücü sınıfın emrindedir. Türkiye'de tüm devlet kurumları gibi ordu da bu işbirlikçi sınıfların emrinde bir baskı kuvvetidir. Ve biz bu devlet kurumlarına karşı tutumumuzu buna göre tayin etmeliyiz...»

Meselenin böyle konuşu bir **genel doğrunun** ifadesinden başka bir şey değildir. Evet devlet sınıfın egemenliğini yürütme aracı olan özel bir baskı kuvvetidir. Ama bunu söylemekle yetinir, sınıf egemenliğinin çok yönlü uzun bir süreç içinde kurulduğunu, bu egemenliğin bütün alanlarda **uzun süreli sınıf mücadeleleri** ile gerçekleştiğini, her sınıf egemenliğinin **aşamalardan geçen bir devrim ya da karşı - devrim sürecinin sonucu** olduğunu göz önünde tutmazsak, sınıf egemenliği meselesini, dolayısıyla devlet.

meselesini diyalektik olarak koymuş olmayız. Bunu yapmayınca da meseleyi aşırı ölçüde basitleştirerek saçmalığa indirgemiş oluruz. Böyle «devrimci» teorilerden **önemli savaş alanlarının düşmana terk edilmesi** sonucu çıkar.

«Devlet, tüm kurumları ile, egemen sınıf ya da sınıfların emrinde bir baskı kuvvetidir.» demek yetmez. Lenin'den tek bir cümle aktararak devlet gibi, sınıf egemenliği gibi çok yönlü, çapraşık bir sorunu kestirme sonuçlara bağlarsak, Leninizmin ruhuna aykırı skolastik bir tutuma düşeriz. Leninist devlet teorisini kavrayabilmek için onun, ondan öncede Marx'ın, Engels'in toplumu nasıl tehlil ettiklerini örneğin Fransa'da **«orta çağdan müdevver (devredilmiş) merkezi devlet iktidarının ondokuzuncu yüzyılda burjuvazinin elinde bir baskı kuvveti haline gelebilmesi için»** yüzyılları kucaklayan sınıf mücadelelerini nasıl ele aldıklarını, toplum içinde **ayrı ayrı kurumlar içinde yer alan**, yer alması kaçınılmaz olan **ilerici - gerici mücadelesini** nasıl değerlendirdiklerini, hatta o kurumlarda rol oynayan şahısların kişi olarak özelliklerini dahi toplumsal gelişmeyi bir ölçüde etkileyen etken olarak nasıl ele aldıklarını göz önünde tutmak gerekir. Marksizm denen bilim birer cümlelik tanımlamaları ezberlemekle sindirilecek şey değildir.

Türkiye'de egemen sınıflar işbirlikçi sermaye ve feodal mütegallibedir. Ekonomide onlar egemendir. Parlementer politikada onlar egemendir. Bazı devlet kurumlarında bu sınıflar tayin edici rol oynamaktadırlar. **Bu egemen sınıflar her zaman egemen olmamışlardır.** İşbirlikçi sermaye, tarihi ölçülerle yeni bir sınıfdır. Türkiye'nin emperyalizmin sömürü alanı durumuna düşmesine parelel olarak gelişmiş, güçlenmiştir. Bu egemen sınıflar Cumhuriyet Türkiye'sinde, kendilerinden önce başı çeken küçük burjuva radikallerini ikinci plana iterek **adım adım gerçekleştirilen bir karşı - devrim sonucu tahakkümlerini kurmuşlardır.** İkinci Dünya savaşından sonra bizde uygulanan burjuva parlementer görünüşlü siyasi düzen işbirlikçi sınıfların egemenliği perçinlemelerine hizmet etmiştir. Emperyalizmin işbirlikçisi kapitalistler sınıfı egemenliğini ilk önce ekonomide kurmuş, taşra mütegallibesiyle ittifakını da geliştirerek bu egemenliği politikaya ve toplumun öteki alanlarına yaymıştır. **Ama tüm devlet kurumlarına hakim bulunduğu iddia edilemez.** Böyle bir iddia doğru olsaydı 27 Mayısı nasıl açıklardık? Devrimcilerin idam cezalarının infazı konusunda kana susamış parlemeto çoğunluğunun davranışıyla Anayasa Mahkemesi'nin tutumu arasındaki farkı

nasıl açıklardık? «Milli Demokratik Devrimi savunmak suç değildir.» diye oybirliği ile karar alan Yargıtay ile özgür düşünceyi yasaklamak için türlü tertiplere girişen Demirel iktidarı arasındaki çelişkiyi nasıl açıklardık? Anayasaya saygı yürüyüşünü nasıl açıklardık?

27 Mayıs, anti - Kemalist karşı - devrimci gidişe «dur» diyen bir harekettir. Bunalım anında harekete geçen Atatürkçü subayların ağır bastığı Ordu'nun eseridir. 27 Mayıs bir sola açılışı temsil eder. 27 Mayıs'ın ürünü olan 1961 Anayasasının yaptığı başlıca şey, işbirlikçi sermayenin ve feodal mütegallibenin egemenliği altında olan **parlementonun** ve onun başa geçirdiği**hükümetlerin yetkilerini kısaltmak, Atatürkçü bürokrasinin kaleleri niteliğinde devlet kurumlarını** yaratmak bunları **güçlendirmek** olmuştur. Anayasa Mahkemesinin niteliği budur. Danıştayın niteliği budur, özerk üniversitesinin TRT'nin vb. niteliği budur.

Toplumda ayrı ayrı her kurumda bir ileri - geri mücadelesi yer alır. Türkiye.de devlet kurumlarında bu mücadele genellikle küçük burjuva radikalizmi ile (gerçek Atatürkçülük ile) işbirlikçi burjuvazinin ve feodal müttegallibenin menfaatlerini temsil eden gerici akım arasında yer almaktadır. **Bu milli olanla, gayri - milli arasındaki bir çatışmadır.** Biz bu çatışmada ilgisiz kalamayız. Proleter devrimcisi, kendi bağımsız kimliği ile, devrimci güçbirliği anlayışı içinde, nerede belirirse belirsin **milli'den yanadır garı milli'ye karşıdır. Bu devrimci görevdir.** Ancak bu devrimci görevi toplumun bütün alanlarında yerine getirmekledir ki proleter devrimci hareketimizin emekçi sınıfları içinde kök salarak Türkiye'nin tarihi gelişmesinde tayin edici rol oynama olanaklarını yaratabilir.

Milli ile gayri - milli arasındaki çatışma Türk Silahlı Kuvvetleri içinde de yer almaktadır. Bir yanda Milli Kurtuluş Savaşımızdan doğma Türk Ordusu'nu Amerikan emperyalizmin ve işbirlikçilerinin emrinde kendi halkına karşı baskı kuvveti durumuna düşürme çabasında olanlar var (ki bugün bunların borusu ötmektedir), öte yanda ve bunların karşısında Silahlı Kuvvetleri, Milli Ordu durumuna getirme özleminde olan yurtseverler var. Son zamanlarda Ordu içinde Sunay - Tağmaç takımının, Amerikan emperyalizminin de desteği ile ağır basmış olması bu mücadelenin sona erdiğini göstermez. İşbirlikçiler bu alanda baskını basabilmişler ve önemli mevzileri ele geçirmişlerdir. Ordu içinde küçük burjuva radikal yenilgiye uğramıştır. Ama mücadele bitmiştir denemez.

Bir sağa açılışı, faşizm doğrultusunda önemli bir adımı (bunu başka adımlar da izlemiştir) temsil eden 12 Mart Muhtırası'nı kaleme alanlar bile yurtsever unsurları uyutmak için «Atatürkçü anlayışla devrim kanunu uygulayacak» bir hükümetin kurulması talebini ileri sürmek zorunda kalmışlardır. Oysa 12 Marttan önce Tağmaç'lar, Sunay,lar ve benzerleri mandacı bir ruhla karşı-devrim kanunu uygulayan Demirel iktidarı ile pek güzel geçiniyorlardı.

12 Mart Muhtırası ile tezgâhların oyun artık bütün yönleri ile ortaya çıkmıştır. Oyun Amerikan emperyalizmini, onun iktisadi, askeri ve siyasi işgalci durumunu, **emperyalizmin sömürü ve tahakkümünü halkımızın gözünden gizlemek ve devrimci ile askeri karşı karşıya getirmekdir.** Devrimci Mahmet'i Mehmetçiğe kırdırmak oyunudur. Bu oynu bozmak devrimci Mehmet ile Mehmetçiği milliciler safında omuz omuza emperyalizme ve işbirlikçi hainlere karşı savaşır duruma getirmek yurseverlik görevidir. Bu görev ancak toplumsal güçleri ve kurumları bilim ışığında doğru olarak değerlendirmekle yerine getirilebilir. Bu görev ancak emperyalizmin işbirlikçisi **faşizmden yana çevrelerin ekmeğine yağ sürecek her türlü sekter davranıştan kaçınmakla toplumdaki bütün ulusal demokratik güçleri harekete getirecek devrimci sloganlar altında eyleme girişmekle başarılabilir.**

Mayıs 1972

TÜRKİYE'DE YABANCI SERMAYE

«Memleket, mamul maddeler, istihlâk maddeleri için büyük bir pazar haline gelmiştir. Yeni kabul edilen bir kanun yabancı sermayenin Türkiye'ye en müsait şartlar altında akmasını mümkün kılacaktır. Hülâsa, denebilir ki, Türkiye'de sarfedilen her dolar, münbit bir toprağa ekilmiş refah ve bereket filizleri verecek bir tohum gibidir.»

CELAL BAYAR
Vaşington basın toplantısı
25 Ocak 1954

Genel ve salt olarak yabancı sermayenin bir ülkeye gelmesinin temel ekonomi nedenlerini şöylece özetlemek olanak içindedir. Yabancı sermaye yeni üekelere, yeni yatırım alanlarına ve buralardaki hammaddelere el atmak için yönelir. Geniş talep oluşturan ileri tüketim toplumlarına (Batı Avrupa gibi) ya da gene geniş talebi olan sanayileşmemiş tüketim toplumlarına kayar. Bu ikinci tip toplumlara kaymasının bir başka nedeni de bu ülkelerdeki yüksek koruyucu gümrük duvarlarıdır.

Bunun dışında yabancı sermayenin bu temel ekonomik nedenlerine bağlı olarak siyasal amaçlarla da bir ülkeye girdiği görülebilir.

Yabancı sermayenin bugüne değin göz önünde tuttuğu ucuz ham madde ve ucuz işgücü, emperyalist ilişkilerin nitelik değiştirmesi nedeniyle, günümüzde önemini kaybetmektedir. Artık 19 ncu yüzyıl kapitalist ve emperyalist ilişkilerine egemen olan asgari maliyet motifi değerini yitirdi. Ucuz işgücü, ucuz ham madde maliyetin asgariye indiirlmesinde temel bir neden olmamaktadır. Bugünkü kapitalistinde egmen olan amaç maliyeti asgari tutup azami kâr elde etmek değildir. Artık masraf ne olursa olsun bu maliyetleri tüketiciye yüklemek ve böylece kâr marjlarını sürekli olarak korumak ana amaç haline dönüştü. Bu arada çok ileri teknolojilerin üretilmesi ve bunların üretim sürecine alınması, sanayinin nitelik değiştirmesi olsgusu ile karşı karşıyayız. Artık sanayi yalnızca tekstil sanayii değildir.

Yabancı sermayeyi talep eden ülkelerin amaçları da kendilerinde kıt bulunan sermaye, işletme bilgisi ve ileri teknolijinin yurtlarına kolaylıkla getirileceği yönündedir. Bu iki farklı amacın optimize edilmesi de çoğunlukla sermaye teknoloji ve işletme bilgisine sahip olanlar lehinde oluşmaktadır. Başka bir anlatımla yabancı sermayeye kapısını açan ülkeler doğal kaynaklarının çarçur edilmemesini istreler ama yabancı sermaye bunları düşüncesizce ve masraf ekonomisi yönünde kullanır. Yabancı sermaye istediği alanlara girer istemediği sektör alanlarına ilgi duymaz. En önemlisi yabancı sermayenin ileri teknoloji ve işletme bilgisini getireceği umududur. Bu tümüyle yanlıştır. Çünkü teknoloji - işletme bilgisi sermaye kıtlığı ile ilişkilidir. Yabancı sermaye çoğunlukla iç finasman kaynaklarını kullanır. öte yandan geldiği ülkede de ekonomik girişimini kendi yatırım ve ara mal sanayilerini geliştirecek bir biçmde planlar. Böylece montaj sanayi gelir bu ülkelere, ileri teknoloji ve işletme bilgisi yerine, ithalat amacıyla bir sermaye akımı sağlanır, ve gümrük duvarlarından kaçmak için ülkeye mamul mal yerine ülkede monte edilecek parçalar ithal edilir. Sonra montaj sanayii bunları birleştirir.

Bu genel açıklamalar çerçevesinde Türkiye'de bugünkü yabancı özel sermayenin durumuna kısaca bakmakta yarar bulunmaktadır.

Yabancı Sermaye Kanunu, Demokratik Parti iktidarı tara-

fından coşkunlukla hazırlanmıştır. Kanun savunucusu Ekonomi ve Ticaret Bakanı Fethi Çelikbaş, «Türkiye 3 sene sonra, 5 sene sonra 25-30 seneden beri katettiği mesafesinin çok ötesinde merhale alacaktır» demekte ve kanunun işsizliği kaldıracağını, işçi ücretlerini yükselteceğini, para istikrarını sağlayacağını ve döviz kaynaklarını arttıracağını ileri sürmekteydi ([1]). Burada üzerinde durulması gereken nokta yabancı sermayenin teknolojik gelişmeye yardımcı olacağı görüşünün yansıtılmamasıdır.

Yabancı sermaye Kanuna ve Türk parasını koruma Kanununa göre gelen yabancı sermaye dışında, ülkemize, 18 Mart 1954 tarih ve 6326 sayılı petrol Kanunu uyarınca da yabancı sermaye girmiştir. Petrol Kanunu «Türkiye'nin petrol kaynaklarının hususi teşebbüs eli ve yatırımlarıyla süratle, fasılasız ve verimli bir şekilde geliştirilmesini ve bu maksada uygun olduğu nisbette Türkiye dahilinde yabancı menşeli petrol ile yapılan petrol ameliyatının aynı süratte inkifaşını» sağlamak amacıyla kabul edilmiştir. 1954'den itibaren petrol aramak için, 1960 dan sonra da rafineri ve dağıtım şebekesi kurmak için yabancı şirketler Türkiye'de Petrol Kanunu uyarınca yatırımlar yapmışlardır. Bu girişimler yalnızca mevcut petrol hammadde kaynaklarımızın işletilmesi için değil bu alanda ilerde ortaya çıkacak muhtemel kaynaklar üzerinde yatırım alanlarını şimdiden saklı tutmak için de yürütülmüştür.

Yabancı sermayeyi teşvik amacıyla 1950 ve 1951 de çıkarılan 5583 ve 5821 sayılı kanunlar kaldırılmış olmakla beraber bu kanunlarla tanınmış haklar saklıdır.

1954 yılında yürürlüğe giren, 6224 sayılı Yabancı sermayeyi Teşvik Kanunu'nun tanıdığı kolaylıklar şu şekilde sıralanabilir.

(1) Kambiyo kontrol sisteminin kısıtlamalarına rağmen 6224 sayılı Kanun yabancı sermaye sahiplerine kârlarını ve ana sermayelerini transfer etme imkânı verir.

(2) Memleketimizde ithalat ve döviz tahsisi kota sistemi ile yapıldığı halde, yabancı sermaye sahipleri, ayni sermaye olarak getirecekleri, teşebbüsle ilgili makina ve techizat gibi mallarını ithal edebilirler.

(3) Lisanslar, patent hakları, alemeti farika gibi gayri maddi hakların ve hizmetlerin ana yabancı sermaye olarak kabulu ön görülmüştür.

(4) Yerli sermaye ve teşebbüslere tanınan bütün haklar,

([1]) Avcı oğlu (1968) s. 325

muafiyetler ve kaynaklardan aynı sahalarda çalışan yabancı teşebbüsler de aynı koşullar içinde yararlanırlar.

YABANCI SERMAYENİN UYGULANMASI VE SONUÇLARI

6224 sayılı kanundan yararlanan firmaların siyasal sektörel dağılımına bakıldığında toplam gelen yabancı sermayenin % 84 ünü imalât sanayiinde % 15 inin hizmetler kesiminde, % 0,5 inin madencilik ve % 0,04'ünün tarım sektöründe olduğu görülür. İmalât sanayiinin alt dallarına bakıldığında toplam yabancı sermayenin % 60,1 inin ilaç sanayii, kauçuk sanayii, elektronik ve elektrik sanayiinde yoğunlaştığı görülmektedir. % 15 inin de hizmetler sektöründe yoğunlaştığı dikkate alınınca yabancı sermayenin daha çok tüketim malları sanayiinde ağırlık kazandığı ve genş ölçüde hizmetler sektöründe (turizm ve bankacılık hizmetleri yabancı sermayenin ağırlıkla girdiği kesimlerdir.) egemen olduğu görüşü ileri sürülebilir.

Yukarıda sayılanlar dışında yabancı sermayenin imalât sanayii içinde dağılımı diğer sektörlere yüzde 10 unun altında olmak üzere yayılmıştır. İmalât Sanayii yanında turizm sektörüne de büyük ölçüde yabancı sermaye girmiştir. 1973 sonuna göre 6224 sayılı Kanuna göre 276 milyon TL. tutarında yabancı sermaye Turizm sektörüne girmiştir. Miktar olarak karşılaştırdığımızda ise Kimya ve taşıt araçlarından sonra en yüksek yabancı sermaye turizm sektörüne gelmiştir.

TABLO 1 : 6224 Sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunundan faydalanan Firmalar (Sektörel Dağılımı) (31 Aralık 1973)

SEKTÖRLER	Firma Sayısı	Toplam Sermaye (TL.)	Yabancı Sermaye	Yabancı Sermaye %
I. İMALAT SANAYİİ				
Gıda Sanayii	7	194.479.000	113.896.800	58
İçki Sanayii	1	35.000.000	21.000.000	60
Tütün Sanayii	1	3.000.000	2.250.000	75
Dok. ve Giyim Eş.	4	133.048.000	33.494.200	26
Kâğıt Sanayii	1	84.932.397	48.717.223	57,3
Lâstik Sanayii	3	378.000.000	222.480.000	58,3
Plâstik İşleme	1	9.867.000	3.841.277	38,9
Kimya Sanayii	27	480.091.381	309.034.806	64,3
Çimento ve Çimentodan Gereçler Sanayii	3	150.000.000	45.092.000	30
Cam Sanayi	1	230.000.000	46.000.000	20
Demir - Çelik ve Demirden Başka Metaller San.	2	153.600.000	23.190.000	15
Madeni Eşya Sanayii	7	109.656.186	44.247.170	40,5
Makina İmalât	10	555.531.000	238.459.200	45
Tarım Alet ve Mak.	2	102.200.000	27.697.740	27
Elektrik San. ve Elektrik Mak. ve Gereç San.	16	412.397.434	238.577.245	57,8
Yapı Malzemeleri	1	12.000.000	600.000	5
Ambalaj Sanayii	1	2.100.000	1.050.000	50
Taşıt Araçları İmal ve Onarım Sanayii	7	768.500.000	304.765.000	40
TOPLAM	95	3.814.402.398	1.724.392.661	45,2
II. TARIM	1	2.000.000	1.020.000	51
III. MADEN	3	25.258.742	23.426.70	97,7
IV. HİZMETLER				
Turizm	9	461.460.675	276.070.000	
Bankacılık	2	203.375.000	24.834.800	
Ulaştırma	3	19.500.000	11.299.500	
Araştırma, Mühendislik Ve Müşavirlik Hiz.	5	21.700.000	8.075.000	
TOPLAM	19	706.035.675	320.279.300	45,3
GENEL TOPLAM	118	4.547.696.815	2.069.118.661	45,4

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

TABLO (1) ÖZETİ

SEKTÖRLER	Firma Sayısı	Toplam Sermaye	Yabancı Sermaye	Yabancı Sermaye %
				(000.— TL.)
I. İMALAT SANAYİİ	95	3.814.402.4	1.724.392.7	45,2
II. TARIM	1	2.000.0	1.020.0	51,0
III. MADENCİLİK	3	25.258.7	23.426.7	92,7
IV. HİZMETLER	19	706.035.7	320.279.3	45,3
GENEL TOPLAM	118	4.547.696.8	2.069.118.7	45,4

Bu bulgular yabancı sermayeden teknoloji ve işletme bilgisi elde etme umudunun gerçekleşmediğini kanıtlamaktadır. Çünkü, ileri teknoloji ve işletme bilgileri, Türkiye'nin sanayileşmesinde değil, tüketime dönük yabancı sermaye yatırımlarını geliştirmek amacıyla ara mallar üretiminde kullanılmıştır.

Kaldıki bu politikanın gerçekleşmesi yabancı sermayede beklenenlere aykırı düşmektedir. Çünkü yabancı sermaye teknoloji getirmediği gibi geniş ölçüde yerli sermayeyi kullanmayı tercih etmektedir. Nitekim yabancı sermaye ile işbirliği yapan 4,5 milyar liralık sermayenin % 45,4 ü yani yarısından biraz azı yabancı sermaye olmaktadır. Ayrıca yabancı sermayenin girdiği alanlarda, yada yabancı sermayeli firmalarda işçi başına katma değer düşüktür. Bu oranın yüksekliği modern ve ileri teknolojinin varlığına işaret eder. Yerli firmaların katma değer işçi oranına yakın oranlar yabancı sermayeli firmalar için de geçerlidir. (2) Böylece Türkiye'de yeni teknolojinin geliştirilmemesi bir yana aynı teknolojinin çeşitli şirketler aracılığı ile birden çok kez satın alınması yüzünden aynı teknoloji için sürekli olarak dışarıya kaynak transferi yapılmaktadır.

Yabancı sermayenin yöneldiği alanlara bakılınca yerli hammadde kaynaklarının değerlendirilmesi yerine yurt içi talebi karşılamaya yönelik yatırımlar yapıldığı anlaşılmaktadır. İthal güçleri nedeniyle karşılanamayan talep, yurt dışından getirilen parçaların yurt içinde montajı yoluyla karşılanmaktadır. Bunun en açık örneğini elektrik araçları ve kara yolu taşıtları sanayilerinde görüyoruz.

---

(2) Bu konuda ayrıntılı bilgi için üçüncü Beş yıllık Kalkınma Planına bakınız.

YABANCI SERMAYENİN ÜLKELERE DAĞILIMI

1973 sonunda Türkiyedeki yabancı sermayenin ülkelere göre dağılımına bakıldığında Almanya'nın başta olduğunu görüyoruz. Bakınız Tablo 2. Toplam yabancı sermayenin % 16 Almanya kaynaklıdır. Bunu çok yakından A.B.D. % 15,9 oranı ile izlemektedir. Daha sonra ise İsviçre ve Fransa kaynaklı yabancı sermayeler toplam içinde % 12,2 ve 12,1 payına sahiptirler.

Türkiye'ye yatırım yapan yabancı sermayenin ülkelere göre dağılımında son yıllarda bir değişme görüyoruz. Örneğin 1951-68 döneminde A.B.D.kaynaklı şirketler ön planda iken, Batı Almanya kaynaklı yabancı sermayenin payının arttığını izliyoruz.

TABLO 2 : 31 Aralık 1973 Tarihinde Yabancı Sermayenin Ülkelere Dağılımı

ÜLKELER	FİRMA SAYISI	YABANCI SERMAYE	YB. SERMAYE ORANI (%)
ALMANYA	24	330.675.047	+ 15,98
A.B.D.	20	326.561.098	+ 15,88
AVUSTURYA	8	34.528.000	1,67
FRANSA	10	249.745.911	+ 12,07
BELÇİKA	5	76.736.400	+ 3,70
İNGİLTERE	5	45.687.700	2,20
HOLLANDA	5	105.036.234	5,07
JAPONYA	1	80.000.000	3,86
İSVİÇRE	18	253.870.642	+ 12,23
İTALYA	5	203.206.000	+ 9,82
İSVEÇ	2	1.459.980	0,07
KANADA	1	29.835.000	1,44
KÜVEYT	1	64.800.000	3,13
VENEZUELLA	1	4.500.000	0,21
BAHAMA	1	90.000.000	4,34
DANİMARKA	5	83.617.223	4,04
KARMA	5	88.859.426	4,29
TOPLAM	118	2.069.118.661	100,00

YABANCI SERMAYENİN KÂR TRANSFERİ

Fiilen gelen özel yabancı sermayenin 1952 yılından bu yana gelişmesi de oldukça ilginç görülmektedir. 1972 yılında kümülatif olarak yirmi yılda gelen yabancı sermaye yaklaşık olarak bir mil-

yar TL. sının üstündedir. Buna karşın kâr transferleri 552.6 milyon TL. sına ulaşmış bulunmaktadır. Böylece gelen yabancı sermayenin %52 si kâr transferleri şeklinde dışarı çıkmış bulunmaktadır. (Bakınız Tablo: 3)

Ancak hemen hatırlatılması gerekli bir başka nokta da kâr transferleri içinde, gayri maddi haklar, kredi, taksit ve faiz transferlerinin önemli bir yer tutmasıdır. Kâr transferleri aşamasında bir sınırlama yapılmamaktadır. Esasen kanun buna elverdiği gibi ekonomik açıdan, transfer edilemiyen kârların sakıncalı sonuçlar doğurabileceği (yabancı sermayenin artması, otofinansman yolu ile faaliyet kapsamının genişlemesi gibi) düşüncesiyle bu uygulamanın avantajlı yönü de bulunmaktadır. Ne var ki bu uygulama böylesine bir bilincin ürünü değildir.

Öte yandan kâr transferlerinin dış ödeme dengesinde yapacağı olumsuz etkiler hemen hemen hiç düşünülmemektedir. Nitekim son yıllarda alınan bazı tedbirlere rağmen, son çıkarılan yabancı sermaye kararlarında hemen hemen ihracat koşulları dikkate alınmamktadır. İhracat ile, yabancı sermaye yatırımı sonucu, elde edilecek döviz gelirlerinin, transfer edilecek kâr, yabancı personele ödenecek ücret, dış kredinin faiz ödemesi ve lisans transferleri toplamından az olmamasına gerekli özen ve dikkat gösterilmemektedir.

Tablo 3 : 6224 SAYILI KANUNUN UYGULAMA SONUÇLARI

YILLAR	Fiilen Gelen Özel Yabancı Sermaye (TL.) (1)	Kâr Transferleri (TL.) (2)	Fiilen Gelen Kümülâtif (TL.)	Kâr Transferleri Kümülâtif (TL.)
1952	21.654.000	—	21.654.000	—
1953	3.842.000	23.161	25.496.000	23.161
1954	45.874.000	495.315	71.370.000	518.476
1955	20.641.000	805.356	92.011.000	1.323.832
1956	9.005.000	1.883.967	101.016.000	3.207.799
1957	2.509.000	3.704.790	103.525.000	6.912'589
3) 1958	3.032.000	6.704.545	106.557.000	13.617.134
1959	5.581.000	8.540.780	112.138.000	22.157.914
1960	11.372.300	15.810.285	123.510.300	37.968.199
1961	31.725.000	12.426.003	155.235.300	50.394.202
1962	56.362.000	13.366.545	211.597.300	63.760.747
1963	78.902.000	16.085.669	290.499.300	79.846.416
1964	61.963.250	15.182.000	352.462.550	95.028.416
1965	82.359.888	32.557.000	434.822.438	127.585.416
1966	69.580.166	47.248.598	504.492.446	174.834.014
1967	67.749.842	53.488.583	572.152.446	228.322.597
1968	92.356.699	54.980.823	664.509.145	283.303.420
1969	61.366.851	62.692.305	725.875.996	345.995.725
4) 1970	90.558.561	68.226.573	816.424.557	414.222.298
1971	102.917.044	63.454.473	919.351.601	477.676.672
5) 1972	129.125.214	74.935.453	1.048.476.815	552.612.125

1) : 6224 Sayılı özel yabancı sermayeyi teşvik kanununa göre giren yabancı sermaye.

2) : Kâr transferleri + Gayri Maddi haklar karşılığı toplamı olup, Lisans, Patent, Royalty, Know-How, dahildir.

3) : 4.8.1958'e kadar gelen ve transfer edilen meblağın 1 $ = 2.80, TL. Bu tarihten itibaren 7.8.1970 tarihine kadar 1 $ = 9.00 TL. sı olan dolar 10.8.1970 tarihinden itibaren 1 $ = 15.00 TL. dır.

4) : 1 $ = 15.00 TL. olarak, dolara teşmil edilebilir.

5) : Ağustos sonu itibariyle

Kaynak : Ticaret Bakanlığı 1973 Bütçe Raporu — ANKARA

Yabancı sermayeden öncelikle beklenen katkılardan biri de teknoloji olduğu için patent, «Royalty» gibi isimler altında gayri maddi hak ödemesine izin vermek gerekli olmaktadır. Ancak bu tür ödemeler çoğunlukla yukardaki tabloda verilen kâr transfer-

lerini aştığı gibi gelen yabancı sermaye düzeyini bile geçtiği ileri sürülmektedir.

Ancak bu konuda bir araştırma yapma olanakları da hemen hemen yok gibidir. Çünkü bu bilgileri elinde bulunduran Maliye Bakanlığı bu konuda büyük bir gizlilik içindedir. Bu da üzerinde ayrıca durulacak bir konu olmaktadır. Aşağıdaki üç tablo, **6224 sayılı kanun, Türk parasının kıymetini koruma mevzuatı ve petrol kanunu** çerçevesi içinde yapılan kâr, hisse devri, gayrı maddi hak, kredi taksit ve faiz transferlerini karşılaştırmalı olarak vermektedir. Görüldüğü gibi 6224 sayılı kanuna göre yapılan toplam gelir transferlerinin %63 ü kâr, %11,1 i gayrı maddi haklar ve %25 ini kredi taksit ve faiz ödemeleri teşkil etmektedir. Oysa Türk parasını koruma kanununa göre kâr transferleri bu amaçla yapılan transferlerin %48,7 si gayrı maddi haklar %49,1 i ve kredi taksit ve faizler ise %2,2 dir. Petrol Kanununa göre yapılan transferlerde ise en büyük payı kâr ve sermaye transferleri teşkil etmektedir. Bu oran %86,2 yi bulmaktadır.

TABLO : 4

6224 SAYILI KANUNUNA GÖRE, HİSSE DEVRİ, GAYRI MADDİ HAK, KREDİ TAKSİT ve FAİZLE YAPILAN KÂR TRANSFERİ

Yıl	Kâr	G. M. Hak	Kredi Taksit Faiz
1964	17.632.764.86	572.933,—	635.951.12
1965	32.557.377.75	2.744.356.96	4.459.790.48
1966	47.243.598.09	9.234.914.02	8.765.330.03
1967	53.488.383.67	3.103.794.93	30.954.966.74
1968	68.010.314.59	13.928.795.94	18.492.194.95
1969	64.344.961.47	9.511.980.40	29.537.364.95
1970	71.086.993.89	5.685.972.44	37.755.333.95
1971	72.518.653.71	18.361.533.86	60.226.416.98
1972	98.515.121.30	26.676.674'41	29.524.263.99
1973	111.9370984.54	21.219.210.45	34.383.958.85
Kümülatif Toplam	637.336.148.—	111.040.162.—	254.736.565.—
	1	2	3

Kaynak: Maliye Bakanlığı Yabancı Sermaye Şubesi

\+ 1.003,112.875

%

1. 63,5
2. 11.1
3. 25.4

\+ 100.0

TABLO : 5

TÜRK PARASI KIY. KORUMA MEV. GÖRE YAPILAN KÂR TRANSFERLERİ

Yıl	Kâr	G. M. Hak	Kredi Taksit ve Faiz
1964	6.259.375.—	9.563.734.60	—
1965	9.224.752.80	12.313.378.92	—
1966	38.634.186.79	16.416.640.—	2.841.495.37
1967	20.083.478.13	23.190.320.—	903.124.25
1968	23.546.441.40	34.898.980.—	3.679.062.—
1969	13.438.422.39	25.187.920.—	824.718.62
1970	35.698.299.16	28.095.965.—	—
1971	22.398.448.26	32.597.650.—	—
1972	11.471.267.12	—	—
Toplam	180.754.668.—	182.264.587.—	8.248.399.—
	1	2	3

+ 371.267.654

%

1. 48,7
2. 49.1
3. 2,2

+ 100,0

TABLO : 6

PETROL KANUNA GÖRE YAPILAN KÂR TRANSFERLERİ

Yıl	KÂR VE SERMAYE Trans.	KREDİ TAKSİT ve Faiz Trans.
1965	20.700.982.28	—
	—	—
1966	2.570.127.30	—
1967	59.631.441.70	31.818.352.55
1968	119.710.181.42	39.975.114.58
1969	114.985.721.79	2.215.493.—
1970	191.008.452.01	2.488.845.80
1971	235.236.811.15	43.107.069.32
1972	264.097.552.—	42.253.647.—
Toplam	1.007.941.267.—	161.858.520.—
	1	2

+ 1.169.799.787

%

1. 86,2
2. 13,8

+ 100,0

CHP - MSP HÜKÜMETİ PROGRAMINDA YABANCI SERMEYE

Yeni Hükümet Programında, ileri bir teknoliji getirmesi, dinamik bir sanayileşmeye yardımcı olması, eğitici özellik taşıması, ihracata dönük olması gibi özellikler göz önünde tutularak yabancı sermayeye kolaylıklar sağlanacağı belirtilmekte; ayrıca belirli ülkelere bağımlılık yaratılmamasına dikkat edilmesi, faaliyetlerin rekabet edebilir düzeyde olmasına özen gösterilmesi ve kâr transferlerinin makûl ölçüler içinde tutulması öngörülmektedir. Buna göre özetle; teknoliji, sanayileşmeye katkı, eğiticilik, ihracata dönüklük ve kâr transferlerinde makul ölçü, belli başlı kriterler olarak ortaya konmaktadır.

Hükümet Programında, bu şekilde belirlenmiş olan yabancı sermeye politikası esas olarak Üçüncü Beş Yıllık Plânda saptanmış olan ilkelere uyum halindedir.

ÜÇÜNCÜ PLANDA YABANCI SERMAYE

Nitekim planda da yabancı sermaye kararlarına esas olacak faktörler şöyle sıralanmıştır :

Yurt içinde sağlanamayan bir teknoloji getirmek esas olacaktır. Uluslararası rekabet olanağı bulunacak, faaliyet alanı açık seçik tanımlanacaktır. İhracata dönük olacaktır. Patent, royalty gibi gibi gayri maddi hak ödemeleri sınırlanacaktır. Yabancı personel, bilgisini Türk personele aktaracak (eğiticilik), monopol yaratılmayacaktır.

Gerek üçüncü planda gerek CHP - MSP geçmiş koalisyon hükümetinde yer alan yabancı sermaye anlayışı yabancı sermayenin ne getirdiği ne götürdüğü çözümlemesine ve yabancı sermayenin geliş nedenlerine bakılmaksızın ortaya konulmuş yaklaşımlar olduğu yukarda yapılan çözümlemelerle ortaya çıkmaktadır. Çünkü bir ulusun kendi öz kaynaklarına sahip çıkması ve işletmesi yerine; yabancı sermayenin çok ulusluluk kazandığı günümüzde yabancı sermayeye bağlanması bu kaynakların elden çıkması anlamına gelir. Yabancı sermaye teknoloji ve işletme bilgisi getirmediğine göre bir ulusun kendine özgü teknoloji ve işletme bilgisini üretmesi zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

MARİGHELLANIN «ŞEHİR GERİLLASI»

Carlos Merighella'nın «Şehir Gerillası» adlı kitabının aşağıdaki eleştirisi, daha geniş bir incelemenin parçası olarak, 1972 başlarında yazılmıştır. Eleştiri, bir ölçüde, bugün de aktüelliğini koruduğundan yayınlamayı gerekli gördük.

Marighella'nın «Şehir Gerilası» adlı el kitabı devrimci öğrenciler çevresinde bir hayli etkili oldu. Gecikmiş olsak da bu el kitabı üzerinde biraz durmanın gereği var. Marighella'nın temsil ettiği Brezilya Milli Kurtluş Hareketi (MLN) için için kaynayan faşist dikta Brezilya'sından saman alevi gibi bir parlamış bir sönmüştür.

Marighalla gurubu «şehir gerillası» ya da «psikolojik savaş» diye adlandırılan eyleme 1968 yılında bu gurubun Brezilya K. P. sinden kopmasından sonra başladı. Bu sırada Brezilya'da Amazon ağzından Uruguay sınırına kadar bir çok yerde birbirleriyle

bağlantısız yirmiye yakın devrimci kuruluş emperyalizmin işbirlikçisi faşist diktaya karşı silahlı savaş halindeydi. Devrimci hareketin bu dağınıklığı elbette ki devrimci kuvvetlerin koordinasyonuna engel olmakta ve dolayısıyla baskı kuvvetlerinin işini kolaylaştırmaktaydı. Ama Marighella bir merkezi otoritenin yokluğunu, devrimci hareketin bölük pörçük halini bir eksiklik saymıyor, tersine bunu olumlu karşılıyor, Kitabında şöyle diyor:

«Bir dizi özerk devrimci grupların ortaya çıkması olumludur. Bu baskının darbelerini hafifletiyor, küçük gruplar düşüyorlar, ama devrimci hareketin omurgası sağlam kalıyor. MLN'e erişemediler. Pratik olarak hareket Brezilya'nın her yerine kök salmıştır. (...) Savaş bütünlüğü ve koordinasyon ideolojik ve stratejik görüşlerde özdeşlik gerektirir. (...) Hareketin yönetimi savaş içinde doğacak, kendini kabul ettirecektir. (...)» (Carlos Marighella, Şehir Gerillası, Ant yayınları, s. 71)

Hiç bir savaş, bir merkezi kumandanlık tarafından yönetilmedikçe, ayrı ayrı savaşçı birlikleri arasında koordinasyon sağlanmadıkça başarıya ulaşamaz. Marighella'nın, silahlı savaşın yer yer en keskin derecelere vardığı faşist dikta Brezilya'sında her biri kendi başına buyruk devrimci grupların ortaya çıkmasını olumlu karşılamasını anlamak gerçekten güçtür. «Hele özel gruplar savaşa tutuşsunlar merkezi yönetim sonradan kurulur» şeklinde özetleyebileceğimiz Marighella tutumu, «hele gemi hareket etsin, istim arkadan gelir» diyen fıkradaki İran şahının tutumundan farklı değildiler. Geminin başarıyla hareket etmesi için istim ne kadar gerekli ise, **devrimci hareketin başarıya ulaşması için merkezi yönetim ve onun disiplini o ölçüde gereklidir.**

Marighella'nın özel grupların ortaya çıkışının, baskının darbelerini hafiflettiğini, küçük grupların düştüğü ama hareketin omurgasının sağlam kaldığı yolunda ki aşırı iyimser görüşünü olaylar doğrulamamıştıtr, Marighella bu demecini 1969 ekiminde Desterez'e vermiştir. On gün sonra 4 kasım 1969 da «Hareketin lideri ile doğrudan doğruya bağlantı sağlıyan (...) biri (...) yüzünden bütün şebeke düşüyor, tabanca ve makinalı ile silahlanmış seksen polis, Carlos Marighella'ya pusu kuracaklar ve katledecekler onu» (s.29)

Bir çok özerk grubun ortaya çıkışı, devrimci hareketin omurgasını baskı kuvvetlerinin baskısından koruyamamıştır. Bu omurgaya (aynı zamanda küçük gruplara da) baskı kuvvetlerinin darbelerine karşı azami korunma sağlıyacak şey elbette ki hareketin dağınıklığı olamaz. Her devrimcinin birinci görevi ha-

reketin dağınıklığına son vermek ve devrimci eylemin koordinasyonunu sağlıyacak birliği ve dayanışmayı ve bundan doğan örgüt disiplinini gerçekleştirmektir. (...)

Marighella «**en popüler** saldırı şekli banka soygunlarıdır» diyor (s.118). O, silahlı devrimci savaşı nasıl başlattığını şöyle anlatıyor: «İlk adımımız soygun eylemi için silahlı bir küçük grup halinde çıkmak oldu. Böylece başlattığımız devrimci eylem bize etkin bir ateş gücü kazandırdı. (...) "Öncüyü eylem yarattır" ilkesinden çıkarak **isim koymadan** Şehir gerillasına başlattık. İlk eylemler düşmanı hayrette bıraktı. Basit sokak zorbalarının giriştiği vurgunlar sandı. Yanlış izleri izleyerek bir senesini yitirdi. Hatasını anladığında artık çok geç idi. Devrimci savaş başlamıştı bile» (s.74)

Yani hareketin başlamasından «bütün şebekenin düşmesi ile» Marighella'nın öldürülmesi tarihine kadar geçen birbuçuk yıllık sürenin **bir yılı**, ismi henüz konmıyan **yani kimliği** polisten olduğu gibi **halktan da gizlenen** bir silahlı grubun banka soygunları şeklindeki eylemi ile geçiyor. Faşist iktidar ve tabii halk da onları basik sokak zorbaları sanıyor. Polis yanlış izler peşine düşüyor. Derken bir yıldan sonra işin niteliği anlaşılıyor ve bundan sonraki altı ay içinde faşist baskı kuvvetleri şebekeyi ele geçiriyorlar ve hareketin liderini öldürüyorlar. Bu arada Brezilya'da Marghella'yı tanımayan başka devrimciler devrimci eylemi sürdürmektedirler.

Besbelli ki Marighella'nın şehir gerillası örneğine Brezilya devrimcilerinin (ne de kimsenin) izlemesi gereken bir örnek değildir. Banka soygunlarını en popüler saldırı şekli sayan Marighella bu çeşit eyleme onda mevcut olmayan erdemler atfediyor. O, kapitalist sisteme bu yoldan en etkili darbenin indirileceğine ve devlet iktidarnı elinde tutan sömürücülerin bu yoldan mülksüzleştirileceğine saflıkla inanıyor. Şöyle diyor: «Brezilya devriminin temel niteliklerinden biri, başından beri, büyük burjuvaziyi, emperyalistleri ve ithalat ihracat ile uğraşan en güçlü zengin tüccarları mülksüzleştirme yolunda gelişmiş olmasıdır.

«Brezilya devrimi başlıca halk düşmanlarının servetine el koyarak öncelikle banka şebekesine sistemli saldırılar yaparak onları can damarlarından vurmuştur ki bu kapitalist sistemin sinir sistemine en etkili darbeyi indirmek demektir.

«Brezilya şehir gerillacılarının bugüne değin sistemli bir biçimde yaptığı banka soygunları Moreira Sallex gibi büyük kapitalistleri, banka kapitalinin güvenliğini sağlayan yabancı fir-

maları, emperyalist kumpanyaları, federal ve merkezi yönetimleri büyük zararlara uğratmıştır.» (s. 91)

Bu iddialar gerçekten gülünçtür. Devlet iktidarı egemen sömürücü sınıfların elinde olduğu sürece, banka kasalarındaki paranın bir kısmına el koymakla ne büyük burjuvazi, ne emperyalistler, ne toprak ağaları, ne de ithalâtçı, ihracaatçı büyük tüccarlar mülksüzleştirilemez. «Kapitalist sistemin sinir sistemine en etkili darbe» **bu yoldan indirilemez.** Bankalar çok kez bizde olduğu, gibi, devlet teminatı altındadırlar. Bu teminat onların iflasa karşı, sigortasıdır. Yahut bankalara aynı teminatı emperyalist merkezlerden yönetilen daha büyük mali kurumlar sağlar. Banka kasalarından milyarları alıp götürsen, o sözü edilen kapitalistlerin ve toprak sahiplerinin hizmetinde olan devlet mekanizması harekete geçer ve zararlar eninde sonunda vatandaşın sırtından ödediği vergilerle (ya da daha kötüsü enflasyon yoluyla) karşılanır. Türkiye'de en büyük banka soygunlarını yapanlar kapitalistlerin kendileridir. Bunlar bankacılık kurallarına aykırı olarak aldıkları muazzam kredileri ödemediklerinden yakın geçmişte birçok Türk bankası iflas etmiştir. Ama bu bankalar devletin teminatı altındaydılar. Hiçbir zengin bu iflaslar yüzünden zarar görmedi. Brezilya'da da bu bakımdan durum farklı değildir.

Kapitalist sisteme en etkili darbenin nasıl indirileceğini bize çağımızın büyük devrimleri göstermiştir. Bu da **işçilerin, köylülerin** örgütlenmeleriyle ülkelerinin gerçeklerinin ve devrimci bilimin emrettiği **devrimci eylemi yürütmeleriyle, devlet iktidarlarını alarak onu emekçilerin hizmetinde bir kuvvet haline getirmeleriyle olur.** Ancak o zaman sömürücüler mülksüzleştirilir, kapitalist sisteme etkili darbeler indirilir. Devlet iktidarı kapitalistlerin ve büyük toprak sahiplerinin elinde kaldığı sürece baskın verdiğin bazı bankaların kasalarındaki paraya el koymakla bu sonuçlara varılacağını sanmak büyük saflıktır.

Merighella devrimci **mücadelenin iktisadi ve siyasi** yönlerini iyice küçümsüyor: «Brezilya'lı devrimciler arasında kitle çalışması ve halk ile ilişkiler konusunda iki görüş çatışmaktadır, diyor, birisi halkın acil ihtiyaçlarından yola çıkan, böylelikle kitleleri devrime kazanmaya çalışan örgütlerce savunulmaktadır. Diğer görüş, yerini hemen silahlı savaş alanında alan ve ateş gücüne öncelik tanıyan örgütlerin savunduğu görüştür. (...)»

Merighella, faşist dikkatının, kitlelerin acil ihtiyaçlarından hareket ederek onları devrimci davaya kazanmayı amaçlayan mücadeleyi engelleyeceği için birinci görüşü reddediyor Zaten

mücadele engellere karşı verilir. Sonra, en elverişli tarihi şartlarda bile silahlı savaşa ancak en bilinçli bir azınlık gönüllü olarak katılır. O bilince varmamış muazzam emekçi kitlesini ise acil ihtiyaçlardan doğan iktisadi mücadele hareket getirebilir. Emekçiler iktisadi mücadele yoluyla siyasi bilinçlenmeye yönelirler. Ne kadar mütevazi görünürse görünsün emekçilerin iktisadi mücadelesinin küçümsenmesi devrimci açıdan doğru bir tutum olamaz.

Merighella salt iktisadi mücadeleyi reddetmekle kalmıyor, o, siyasi'yi askeri'ye bağımlı kılmadan yanadır. «Askeri ve siyasi durumları birbirinden ayırma eğilimleri, en belirsizcesine dahi olsa, bizim dışımızdadır. Brezilya devrimci savaşında askeri kadroları yöneten siyasi komiserler yoktur» diyor (s. 82)

Öteyandan Merighella kuvvetli politik bilinci belli başlı devrimci nitelik saymaktadır. O, çelik disiplinli, uzun süreli taktik ve stratejik görüşü, somut gerçeklere uygulanan marksist teoriyi şart sayıyor. (s. 135-136) Ama kitabında bütün bunların nasıl sağlanacağı konusunda tek satır yok. Tersine her türlü toplantıyı gereksiz sayıyor ve silahlı baskınlar dışında her şeyi küçümsüyor. Kitabın sonunda, adet yerini bulsun diye, çelik disiplinin gereğinden söz ediliyor, ama kitabın tümü hareketin darmadağınık durumunu, herkesin kendi başına buyruk halini övmektedir.

Bütün bu bakımlardan , **Merighella'nın bize gösterdiği yol, Türkiye devrimcisinin izlemesi gereken yol olamaz.**

12 Mart arifesinde Merighella'nın kitabı cinsinden bilimsel sosyalizmin devrim ve örgüt anlayışına aykırı birçok kitaplar yayınlandı. Yukarda da belirttiğimiz gibi, bizim hatamız, bu cinsten yayını, sıcağı sıcağına Türkiye devrimi açısından ele alıp, doyurucu bir eleştiriden geçirmemiş olmamızdır. Değişik açılardan kaleme alınan bu kitaplardan şartları bizimkilerden çok değişik olan ülkelerde gerilla savaşının ayrıntıları üzerine, halk savaşının hangi aşamasında hangi askeri taktiğin geçerli olduğu konusu üzerinde bir sürü bilgi edinildi. Ama kapımıza dayanan faşizme karşı direnişle ilgili eserlere pek ilgi duyulmadı. O devrimci yayın furyasında örneğin Julius Fuçik'in kitabı yayınlanmadı Türkiye'de. Oysa Fuçik'in kitabı belki de ikinci dünya savaşından doğan en güçlü eserdir. O bu kitabında bir militan olarak, bir vatansever olarak Gestapo işkencelerine, hangi şartlanma içinde dayanılabileceğini, en çetin sınavlarda nasıl direnileceğini, devrimci şerefine gölge düşürülmeyeceğini yazıyordu. Ama 12

mart öncesi ortamında bu gibi konulara pek ilgi duyulmuyordu.

Örneğin faşizmin zindanlarında, bütün moral yıkma, yozlaştırma çabalarına karşı devrimcilerin nasıl direnebildiklerini anlatan karnaros'un «Fırtına Çocukları» adlı kitabı gibi yararlı bir eser bizde pek ilgi uyandırmadı. Buna karşılık Merighella'nın Debray'ın kitapları cepte taşındı. Hazır devrim reçeteleri aramamak şartıyla, dünyada herhangi bir devrimci hareketin liderlerinin tutum ve davranışlarını bilelim. Ama ondan çok daha önce faşist terör üzerine çullandığında, direnmek, için hangi bilgiler gerekliyse, hangi örnekleri bilmek gerekiyorsa onları bilelim.

oOo

Devrimlerle ilgili gerekli gereksiz bir sürü bilgiyide dağarcığına doldurup da asla şu anın gerektiği bilgilerden yoksun bulunan kimsenin durumu, bize fıkradaki, dalgalı denizde kayığa binen bilgiç hocanın durumunu hatırlatıyor: Hoca yol boyunca cahil kayıkçıya alimlik taslar ve din konusunda «şunu bilir misin?», «bunu bilir misin?» diye sorar durur. Kayıkçı sorduklarından hiçbirini bilmez. Derken büyücek bir dalga kayığı devirir. Bu sefer de kayıkçı, «Hoca sen yüzmek bilir misin? Ondan haber ver» der.

DEV-GENÇLİLERİN SAVUNMASI

Aşağıda sunduğumuz savunma Dev-Genç İstanbul Bölge Yürütme Kurulundan Kayhan Edip Sakarya, Hamza Özkan ve Mustafa Lütfi Kıyıcı'nın Sıkıyönetim Mahkemesi önünde yaptıkları ortak savunmadır. Dev-Genç'li bu arkadaşlar devrimci gençliği harekete getirmiş olan en içten Yurtseverlik duygularını ve devrimci görüşü bu satırlarda yansıtmaktadırlar.

1. ORDU KOMUTANLIĞI NEZNİNDE
2. NOLU SIKIYÖNETİM ASKERİ MAHKEMESİ HEYETİNE
YAZILI SAVUNMAMIZDIR.

GİRİŞ:

Dünya Sosyalist kamp ve kapitalist kamp olmak üzere iki büyük kampa ayrılmış durumda. Ve zaman hep kapitalist kampın zararına işliyor. Onun sınırları daralırken, Sosyalist kampın sınırları tüm insanlığı kapsama yolunda genişliyor.

Ne mutlu Sosyalist ülkeler insanlarına, o halklara, o millet-

lere ki; emperyalizmin ezici ve sömürücü boyunduruğunu kırmışlar, insanın insan tarafından sömürülmesine, ezilmesine son veren Sosyalizmin inşaasına koyulmuşlar. Ne mutlu o ülkeler devrimcilerine, o büyük ve çetin devrimcilere ki; ölmüşler, kalmışlar ama zaferi koparıp almayı bilmişler. Bize bugün o çetin insanların anısı önünde saygıyla eğilmek düşüyor. Savunmamıza onları zikretmeden başlayamadık anıları örneğimiz olsun. Anıları önder olsun.

Bir de sınırları her geçen gün daralan kapitalist kamp var. İnsanın insan tarafından sömürülmesine ezilmesine dayanan düzenin hükmettiği kamp. Entrikaya ve ihanete, yalana ve sahtekarlığa, baskıya ve zulüme başvurarak ayakta durabilen kamp.

Bilim, kapitalist kampı da kendi arasında ikiye ayırıyor; Ezen ve sömüren ülkeler, ezilen ve sömürülen ülkeler. Yani emperyalist ülkeler ve onlara bağımlı ya da yarı - bağımlı sömürülen ülkeler. Bir yanda geçen yüzyıllarda demokratik devrimlerini gerçekleştirmiş, yani kendi topraklarında, feodalizme kesinlikle son vermiş, ilkin kendi iç pazarına egemen olarak, kendi emekçilerini sömürerek, kapitalist yoldan gelişmiş sanayi ülkeleri durumuna yükselmiş ve bu gelişme süreci sonucu kapitalizmin nitelik değiştirmesi ile emperyalist ülke durumuna dönüşmüş ülkeler var. Bu ülkelerin burjuvazisi ve kapitalizm artık başlangıçtaki ilerici ve geliştirici niteliğini kesinlikle yitirmiş, yalnızca kendi emekçi sınıf ve tabakalarını değil, dünyanın tüm yoksul ve geri ülkelerinin emekçi halklarını sömürmeye koyulmuştur. Onların bu sömürülerinin devamı demek; geri ve yoksul ülkelerin her ne pahasına olursa olsun kapitalist kampta tutulmaları ve gelişmelerinin, sanayileşmelerinin engellenmesi demektir. Kapitalizmin emperyalizme dönüşmesi demek, emperyalizm çağında yani 20. yüzyılda yoksul ülkeler için kapitalist kalkınma yolunun da tıkanması demektir.

Evet, bir yanda sömürülerini sürdürebilmek için savaşlara, faşist rejimlere, baskı ve terörün her çeşidine, insanlık dışı en adi yöntemlere baş vurmaktan çekinmeyen emperyalist ülkeler var, örneğin: ABD, İngiltere, Fransa, Almanya, Japonya vb... Öte yanda, bağımlı ezilen ve sömürülen ülkeler, örneğin: Brezilya, Endenozya, Habeşistan, İran vb. ve Türkiye...

Türkiye; emperyalist dünya sistemi içinde ve sömürülen ülkeler safında yer alan vatanımız. Türkiye halkı; emperyalizm ve özellikle ABD. emperyalizmi ve onun işbirlikçisi sınıflar tara-

fından yıllardır sömürülen ve ezilen emekçi halkımız.

Bize vatan haini diye bühtan ediyorlar. Oysa vatana ihanet etmediğimiz için ve ihanet edenlere göz yummadığımız için buradayız bugün. Ve savunmamız esasta, vatanınımızın ve halkımızın savunulmasıdır. Bu da böyle biline.

KURTULUŞ SAVAŞIMIZ TAMAMLANMAMIŞ BİR MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİMDİR.

Neleri görmezlikten gelmediğimiz ve kimlere göz yummadığımız için suçlanıyoruz? Savunmamızın başında bu noktalara kısaca da olsa değinmek zorundayız.

Vatanımız emperyalist dünya sistemi içinde ve sömürülen ülkeler safında yer alır dedik. Bu nasıl olmuştur? Biliyoruz ki bizim tarihimiz dünyanın ilk başarılı Milli Kurtuluş savaşını yazar. Bu savaş emperyalizme, Osmanlı komprodor burjuvazisine ve feodal mütegallibeye karşı verilmiş bir savaştır.

Batının gelişmiş kapitalist ülkeleri, Türkiye'nin devlet olarak varlığına son vermek kararındadırlar. Osmanlı ülkesi, İngiltere, Fransa, Almanya gibi emperyalist ülkelerin yarı - sömürgesi durumundadır. Merkezi askeri feodal devlet, feodal yapıyı koruyabilmek için, bir başka deyişle, Osmanlı egemen sınıflarının çıkarlarını koruyabilmek için, bu ülkelere teslim olmaya çoktan razıdır. Mücadele daha çok patron devletler arasında ceryan etmektedir.

20. yüzyıla girildiğinde, eşitsiz gelişme kanunu, dünyanın yeniden paylaşılması için bir savaşı kaçınılmaz kılmıştır. 1. Dünya savaşı diye adlandırılan bu savaşa Osmanlı devleti emperyalist Almanya saflarında katılmıştır. Ne var ki savaş Almanyanın aleyhine dolayısıyla. Osmanlı devletinin de aleyhine neticelenmiştir. Ülke, İngiltere, Fransa, İtalya gibi galip emperyalist ülkeler tarafından işgal edilmeye başlanmış, Anadolu parçalanma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Baş düşman İngiliz emperyalizmi «böl ve yönet» ilkesini gerçekleştirme gayretleri içindedir. Anadolu'da, Ermeni, Rum vb. küçük küçük ve kendine bağımlı devletler hayal etmektedir. Bu tasarının bir parçası olarak Batı Anadolu'da Yunanistan işgalini tezgahlamıştır.

Merkezi feodal devlet tamamen teslim olmuş ve Damat Ferit'in ki gibi ihanet hükümetleri İngiliz emperyalizminin planlarının gerçekleşmesi için ne mümkünse yapmaktadır. İşte 1. Milli Kurtuluş savaşı bu koşullarda verilmiştir. Savaşa, Jöntürklerden

bu yana Osmanlı ilericiliğini temsil eden küçük burjuva kökenli asker - sivil - aydın zümre öncülük etmiştir. Güçsüz olan milli burjuvazi asker - sivil - aydın zümreyi desteklemiştir. Topraklarını yitirmekten korkan Ermeni ve Rum devletçiklerinin gerçekleşmesi ile topraklarına bunlar tarafından el konulmasından çekinen, bu anlamda emperyalizmle çelişen bazı feodal beyler kurtuluş savaşını desteklemişlerdir.

G. Mustafa Kemal ve arkadaşlarının temsil ettiği asker - sivil - aydın zümre öncülüğünde emekçi Türkiye halkı emperyalizm ve işbirlikçilerini yenmiştir. Emperyalizm kovulmuş, merkezi askeri feodal devlet yıkılmış, yerine Türkiye Cumhuriyeti devleti kurulmuştur.

Sorun bağımsızlığın elde tutulması ve ülkenin gelişmiş bir sanayi ülkesi durumuna yükseltilmesi sorunudur. Bu ancak Sosyalizm yolunu tutmakla gerçek olabilirdi. Çünkü artık emperyalizm, kapitalist yoldan kalkınmayı olanaksız kılmıştı. Bu yolu denemek demek bir süre sonra yeniden emperyalizmin kucağına düşmek demekti. Ne var ki, Kemalist kadro bu çıkmaz yolu seçti. Türkiye'de Sosyalizm henüz bir meçhuldü. Rusya'da Ekim devrimi gerçekleşmiş, ama ülke halkın özlemlerine vahşice karşı koymak isteyen karşı - devrimci güçler yüzünden uzun süren bir iç savaş geçirmişti. Kısaca, küçük burjuvazinin gözüyle bakıldığında Sovyet Rusya'da durum henüz parlak değildi. Öte yandan sömürü ve talan düzeni üzerinde yükselen emperyalist ülkeler bir hayli göz kamaştırıcı idiler. Yeni Türkiye Cumhuriyeti devleti bir milli burjuvazi yaratarak kapitalist yoldan kalkınılabileceği hayaline kapıldı. Çoğunluğu Türk olmayan kompradorun yerini yerli kapitalistler alacak ve Türkiye kalkınacaktı. Milli burjuvazi yaratma çabaları eninde sonunda komprodorların işlevini gün geçtikçe emperyalizm ile bağlarını arttıran işbirlikçi sermayenin yerine getirmesi sonucunu verdi.

Öte yandan merkezi feodal devlet yıkılır, feodalizmin birtakım üst yapı kurumlarına vurulurken büyük toprak mülkiyetine, yani feodalizmin alt yapısına dokunulmadı. Feodalizmin kökü kazınmadı.

Bu iki gayri - milli sınıf işbirlikçi burjuvazi ve feodal mütegallibe, ekonomik olarak güçlendikçe siyasal hayatta da egemen olma gayreti gütmeye başladılar. Kapitalist yoldan kalkınmada direnmek, arkasından Batı'nın zengin emperyalist devletleri ile gittikçe yoğunlaşan ilişkiler kurmayı ve onlara muhtaç ol-

mayı da getiriyordu. Varlıklarının ve gelecekteki sömürülerinin güvencesini bir emperyalist ülkeye sırtlarını dayamakta görüyorlardı.

Patron; İkinci dünya savaşından en kârlı olarak çıkan emperyalist ülke dünyada emperyalizmin jandarmalığını üstlenmiş ve sömürü ağını dünyanın en ücra köşelerine değin yayma girişimlerine geçmiş ABD emperyalizmi oldu. 1950, ABD. emperyalizmi - işbirlikçi burjuvazi - feodal mütegallibe ittifakının asker - sivil - aydın zümreyi siyasal iktidardan uzaklaştırdıkları ve kendi iktidarını gerçekleştirdikleri yıldır. 1950 Kemalizmin yenilgisinin, karşı - devrim'in yengisinin perçinlendiği yıldır.

Kemalizmin sınıf karakterinden doğan yalnış tercihi; kalkınma için kapitalist deneme kaçınılmaz sonucunu vermiştir. Kurtuluş savaşı ve sonrası ilerici girişimler tamamlanmamış bir Milli Demokratik Devrim olarak kalmıştır. 1950'den sonra artık Türkiye'ye yön veren; çıkarları Türkiye'nin sanayileşmesinin, kalkınmasının engellenmesinde yatan, gayri - milli üçlü ittifaktır. G. Mustafa Kemal'in hedefi «Tam İstiklâl» bir hayaldir artık.

FİLİPİN DEMOKRASİCİLİĞİ OYUNU

1950 ile 1960 arası Türkiye'si ABD emperyalizmi- işbirlikçi burjuvazi-feodal mütegallibe ittifakının serbestçe ve alabildiğine talan ettiği bir Türkiye'dir. Düzen, parlementer görünüşlü ama özünde anti - demokratik bir düzendir. Parlementosunda ulusal güçlerin örgütlü olarak yer almasına izin verilmeyen bir düzendir. Halkımızın emekçi sınıf ve tabakalarının kendi örgütlerini kurmalarına ve kendi örgütleri tarafından temsil edilmelerine kesinlikle engel olan bir düzendir.

Bu, burjuva anlamda bir demokrasi ve parlementarizm değildir. Bu, emperyalizmin özellikle ABD emperyalizminin kendisine bağımlı yada yarı-bağımlı ülkelerde uyguladığı iki yöntemnu halkın bilinçsizliğinden alan tipik bir Filipin demokrasiciliği-Diğer yöntemse Faşizmdir.

Evet, Türkiye'nin 1950 - 1960 arası dönemi, yaşama koşulunu halkın bilinçsizliğinden alan tipik bir Filipin demokraticiliğidir. Zaten, geri bir tarım ülkesinin ekonomik alt yapısı üzerinde yükselen siyasi düzeni ile, gelişmiş kapitalist sanayi ülkelerinin ekonomik alt yapısı üzerinde yükselen siyasi düzenin aynı olacağını, düşünmek, bilimin dışına düşmek olur.

Bu koşullarda talanını sürdüren gerici ve sömürgen üçlü it-

tifaka karşı, asker - sivil --aydın zümre muhalefeti 27 Mayıs 1960 darbesini gerçekleştirmiştir. Bu darbe, 27 Mayıs darbesi, radikalizmin ilerici bir müdahalesidir. Ne var ki gayri milli üçlü ittifaka son verecek, Türkiye'yi Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik bir düzeye ulaştıracak, ABD emperyalizmini doğrudan karşısına alacak güçte değildi ve olamazdı. Çünkü kitle tabanına dayanmayan, gücünü halkın bilinçli ve örgütlü mücadelesinden almayan hiçbir hareket bu çetin görevi yerine getiremez.

Bu anlamda 27 Mayıs darbesi ülkede halktan yana bir düzen değişikliği sağlayabilmiş değildir. 1961 Anayasasına ve onun getirdiği bazı sınırlı hak ve özgürlüklere rağmen, 1961 sonrası Türkiye'sinde 12 Mart 1971'e değin süren siyasi düzen yine parlementer görünüşlü Filipin Demokrasiciliği olmuştur.

12 Mart 1971: AÇIK FAŞİZME GEÇİŞ

Başta Bilimsel Sosyalizme inananlar olmak üzere Türkiye Solu'nun, 1961 Anayasa'sının sağladığı bazı sınırlı demokratik hak ve özgürlükleri kullanmada ve Filipin Demokrasiciliğinin sınırlarını zorlamadaki ısrarı, ve buna bağlı olarak emekçi Türkiye Halkı'nın hızlı bir bilinçlenme süreci içine girişi ABD emperyalizmini ve işbirlikçisi sınıfları telaşlandırıyordu.

15-16 Haziran büyük işçi hareketinden, toprak uğruna ağa zulmüne karşı bir dizi yoksul köylü direnişinden, toprak işgallerinden geçmiş ve geçmekte olan emekçi halka, 1969'da çoğunlukla AP'ye oy veren bu işçi ve köylü yığınlara emperyalizm artık kuşku ile bakıyordu.

Halkımızın ve devrimci gençliğin üzerinde faşizan uygulamalar ve terör illegal olarak Demirel zamanında başladı. Halkın demokratik taleplerine copla, dipçikle, kurşunla karşı çıkılmasına rağmen onun mücadelesi Filipin Demokrasiciliği şartlarında daha fazla engellenemiyordu. Devrimci gençler ard arda öldürülmesine rağmen gençliğin bağımsızlık ve demokrasi uğruna mücadelesi önlenemiyor ve halkına ulaşmadaki kararlı tutumu kırılamıyordu. «Bir ülkede halkın çoğunluğu düzenin sınırlarını zorlayarak özgürlükleri genişletmenin, yani gerçek demokrasiye yönelmenin gereğini kavrayacak siyasi bilince ulaştımı, o ülkede artık Filipin tipi sahte demokrasinin defteri dürülmüştür. Böyle durumlarda, emperyalist dünyanın jandarmalığını üstüne almış olan ABD, faşist darbelere başvurmakta tereddüt etmemektedir».

Öte yandan, geçen yüzyıllardan bu yana bir çok kez iktidara

müdahalelerde bulunmuş, Kurtuluş savaşma öncülük etmiş ilerici bir geleneğe sahip küçük burjuva kökenli asker - sivil - aydın zümre yine o günlerde iktidara yönelik bir hazırlığın içindedir. İktidara yönelik ama başarısız olan bu hazırlık, ordu içinde ve gizlilik kurallarına aykırı olarak herkesin gözü önünde cereyan etmektedir. Hazırlık başarısız da olsa, yine de bir tehlikedir. Kaldı ki Türkiye'nin radikal akımı olan Kemalizmin ordu içinde sadık taraftarları genç subayların potansiyeli, tek başına bile tasfiyesi zorunlu tehlikedir emperyalizm için.

Devlet iktidardaki sınıfların egemenlik aracıdır. Ama bu, iktidarı alan sınıf ya da sınıflar devleti de bütün kurumları ile hemen ele geçirirler demek değildir. Bu bir süreç işidir ve bu süreç içinde devletin çeşitli kurumlarında ileri-geri kavgası sürer. Örneğin 27 Mayıs hareketi de bu kavganın bir görüntüsüdür, 12 Mart 1971 de. Aradaki fark emperyalizm ve işbirlikçi sınıfların 27 Mayıs'da geri çekilme, 12 Mart'ta ise saldırı durumunda olmalarıdır. Yani, 12 Mart sonrası açık faşizm uygulaması, ABD emperyalizmi ve işbirlikçi sınıfların devlet mekanizmasına tümüyle egemen olmak, 27 Mayıs'la getirilen 1961 Anayasa'sının yarattığı tıkanıklıkları açmak, tehditsiz, kolay ve rahat bir sömürü ortamı hazırlamak için giriştikleri eylemler dizisini içerir.

«Ayinesi iştir kişinin lafa bakılmaz» sözünün doğruluğuna inanıyorsak 12 Mart sonrası işbirlikçisi iktidarların neler yapıp neler yapmadığına bakmak, yukardaki görüşümüzü doğrulamaya yetecektir.

Toparlarsak: «12 Mart'tan önce illegal, sonra da legal teröre başvuran egemen güçlerin hesabı şu idi: İllegal terör ile devrimci hareketi sindirmek, hiç değilse bu hareketi oyalamak, onu esas hedefe, ABD. emperyalizmine yönelmekten alıkoymak devrimci harekete semer dövdürmek, dolayısıyle askeri müdahalenin şartlarını hazırlamak, bu müdahaleyi gerçekleştirmek, illegal terörden legal teröre geçişi sağlamak, proleter devrimci hareketi ezmek, tüm demokratik güçleri sindirmek, Türkiye'yi emperyalizm - işbirlikçi sermaye ve feodal mütegallibe için dikensiz gül bahçesine çevirmek» Üç yıllık faşizm uygulamasının altında yatan gerçekler özetle bunlardır.

TÜRKİYE SÖMÜRÜLEN YARI — BAĞIMLI BİR ÜLKEDİR

Üst yapıda siyasal düzeni ister Filipin tipi sahte demokrasicilik olsun, ister açık faşizm olsun, Türkiye'nin ekonomik alt yapısı feodal ilişkileri de içinde barındıran bağımlı ve çarpık kapitalizmdir. Türkiye toprağında çağ dışı üretim ilişkileri hâlâ var-

lığını sürdürmektedir, ülkemizin özellikle Doğu ve Güney Doğu'sunda tarıma egemen olan feodal üretim ilişkilerine; kapitalizmin daha fazla girdiği batı ve orta Anadolu'da bile sık sık rastlamak mümkündür. Emekçi halkımızın sayıca en kalabalık kesimini oluşturan yoksul köylüler demokratik hakları gasbedilmiş olarak; feodal ağaların, şeyhlerin, vb. baskı ve sömürüsü altında bir serf yaşantısı sürdürmektedir.

Feodal mütegallibe içinde değerlendirilmesi zorunlu olan tefeci, çağdışı varlığını sürdürmektedir.

Bütünüyle çağdışı bu üretim ilişkilerinin ülkemizde gericilik üreten ve ulusun gelişip serpilebilmesinde, halkımızın gelişmiş bir sanayi toplumu olma çabalarının önünde bir engel olarak varlığını halâ sürdürebilmesi gerçek yurtseverler için bir zuldür. Bu güne değin feodal ilişkilerin kökünü kazıyacak bir toprak reformu'nun gerçekleştirilmemiş olması feodal mütegallibenin siyasal gücünün etkinliğinin bir kanıtıdır.

Türkiye'nin gerçek bir sanayi ülkesi olabilmesi yolunda yapılması gereken ilk şey; feodal üretim ilişkilerinin kökünü Türkiye toprağından kazımaktır. Ama çıkarları Türkiye'nin gerçek bir sanayi ülkesi olmasının engellenmesinde yatan, çıkarları halkımızın özlemlerine ters düşen ABD emperyalizmi ve işbirlikçisi burjuvazi bu tedbirleri alacak köktenci bir toprak reformunun çıkarılmasına her zaman karşı durmuş ve duracaktır.

Feodal üretim ilişkilerine son vermek ABD emperyalizmi - işbirlikçi burjuvazi - feodal mütegallibe ittifakının sömürü ve tahakkümüne son vermekle mümkündür.

Öte yandan bugüne değin ülkemizde «sanayileşme» diye çığırtkanlığı yapılan olgu, aslında bir sanayileşmeme olgusu, gerçek anlamda bir sanayileşmenin engellenmesi olgusudur. Tek doğru budur. Sanayileşme demek, niteliği ne olursa olsun fabrikalar açmak demek değildir. Sanayileşme demek, fabrika üreten fabrikalar kurmak yani yatırım malları sanayiini, ağır sanayii ülkede egemen kılmak demektir. Sanayileşmenin, sanayi ülkesi olmanın gerçek anlamı bilimsel özü budur. Bu da, başta ABD olmak üzere emperyalizmin çıkarlarına kesinlikle ters düşen bir durumdur. Varlık koşulunu ABD emperyalizmine dayanmakta bulan işbirlikçi burjuvazinin de gerçek sanayileşmenin baş engelleyicilerinden biri olduğu besbellidir.

YAŞASIN MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİM

Özetlersek; Türkiye, emperyalist dünya sistemi içinde ezilen ve sömürülen ülkeler safında yer alan yarı-bağımlı, geri ve yok-

sul bir ülkedir. Vatanımızın ve halkımızın biricik gerçeği budur.

Bugün içinde bulunduğumuz demokratik görünüşlü ortam bu gerçeği değiştirmez. «Ekim 1973 seçimlerinden sonra vardığımız aşama halkımızın her alanda binbir şekilde beliren demokrasi uğruna direnişinin sonucudur.» 12 Mart'ı tezgahlayan dış ve iç kuvvetlerin planı; faşist terör ile Türkiye'nin tüm demokratik güçlerini sindirmek ve ülkemizi ABD emperyalizmi ve yerli işbirlikçileri için dikensiz gül bahçesine çevirmekti. Halkımızın direnişi ile bu CİA planı hiç değilse şimdilik başarısızlığa uğratılmıştır.

«14 ekim seçimlerinde faşist cephe partilerinin yenilgiye uğratılması, bu anti-faşist direnişin en belirgin bir tezahürü oldu.» Faşist cephe geri çekilmek zorunda kaldı. Bugünkü iktidarın ağır basan niteliği küçük burjuva ölçülerde de olsa, ilerici ve milli olmasıdır. Ama bu, dediğimiz gibi, yarı - bağımlı ve sömürülen bir ülke olduğu gerçeğini değiştirmiyor.

Bu bir geçiş dönemidir. Bir dönüm noktasıdır. Buradan ya daha ilerilere gidecek, ülkeyi tam bağımsız ve gerçekten demokratik bir duruma yükselteceğiz, ya da Amerikancı faşist cephe bir kez daha ve daha sert bir faşizmle yeniden gerecek ağını ülkemiz üzerine.

On yıllardan beri ilk kez ABD emperyalizmine rağmen bir bağımsız politika izleyebilmişsek; örneğin son Kıbrıs olaylarında bu, iktidarın millici yanının ağır basmasından ileri gelmiştir.

Dünyanın ilerici kamuoyu ve sosyalist blok, ABD emperyalizminin ve faşist Yunan cuntasının oyunlarını bozmak için faşist Samson iktidarına karşı, Kıbrıs harekâtında Türkiye hükümetinin yanında olmuşsa; bunda, parlemantodaki gerici ve gayrı-milli muhalefet cephesine rağmen af yasasının 5. maddesinin «a» bendini bozarak Türkiye'yeyi hapishaneleri siyasi tutuklu ve mahkûmlarla dolu bir ülke görünümünden çıkaran Anayasa Mahkemesi kararının rolü görmezlikten gelinemez.

Demokrasiden ve özgürlükten yana bir Türkiye hükümetinin, ABD emperyalizminin maşası faşist Yunan cuntasına karşı desteklenmesi olağandır. Ama hapishaneleri siyasi tutuklularla dolu bir Türkiye'nin Kıbrıs'a faşizme karşı demokrasi, özgürlük ve bağımsızlığı savunmak için gittiğini söylemek pek tutarlı olmayacaktı.

Evet bugün bir dönüm noktasındayız. Ama önümüzdeki devrim, halâ Milli Demokratik Devrimdir. Sosyalizm yolunu tutabilmek için, önümüzdeki görev halâ ülkemizi tam bağımsız ve gerçekten demokratik bir ülke durumuna yükseltmek görevidir.

Türkiye'yi yarı-bağımlı ve sömürülen bir ülke durumundan çıkarmak; yani Amerikan emperyalizminin vesayetinden kurtarmak, ABD emperyalizmi - işbirlikçi burjuvazi - feodal mütegallibe sömürüsüne son vermek görevidir.

«Ama sosyalizme gitmek istimeyen de gerçekten vatanını seviyorsa, eğer namuslu demokratsa, eğer Türkiye'yi çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmış bağımsız ve demokratik bir ülke olarak görmek istiyorsa, o da milli demokratik devrim davasına sahip çıkmak zorundadır.»

Vatanında onurlu olarak, alnı açık ve başı dik olarak yaşamak isteyen, ABD emperyalizminin üsleriyle, CIA'sıyla, danışmanlarıyla vb. biçimlerde ülkesindeki varlığı gücüne giden her yurtsever bu davayı savunmak zorundadır.

Milli Demokratik Devrimi yasaklamak istemek, ABD emperyalizmine karşı ülkenin bağımsızlığı için mücadeleyi yasaklamak istemek demektir. Halkımızın karşısında ve gayrı-milli sömürgenler ittifakının yanında yer almak demektir.

141. MADDE VE MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİM

141. maddenin ceza kanununa konulduğu kemalizmin Türkiyesi ile 1950 sonrası Türkiye'sinde düzen aynı düzen değildir.

1920'lerin, 1930'ların Türkiye'si emperyalizm ve işbirlikçi sınıflara karşı verilen bir **Kurtuluş Savaşının eseridir.** Küçük burjuva ölçülerde de olsa; millici anti-emperyalist bir ruhun egemen olduğu bir düzendir. İşbirlikçi burjuvazi ve feodal mütegallibenin, bu gayrı -milli sınıfların kökünü kazıyamamakla birlikte ve onların güçlenmesini kesin olarak engelleyememekle birlikte, küçük burjuva ölçülerde de olsa, emperyalizm ve işbirlikçi sınıfların sömürü ve tahakkümüne karşı durmaya çalışan bir düzendir. O günlerin Türkiye'si bu anlamda ve bu ölçülerde ekonomik, askeri ve siyasi olarak bağımsız bir Türkiye'dir. **Kısaca, bugünün Türkiye'si ile, kurtuluş savaşı sonraları Türkiye'si aynı Türkiye değildir.**

Yukarda, 1950, karşı- devrimin yengisinin perçinlendiği yıldır dedik. Bu demektir ki Türkiye'de bir düzen değişikliği olmuştur. 141. maddeye rağmen emperyalizm-işbirlikçi burjuvazi ve feodal mütegallibe üçlü ittifakı Türkiye'de düzeni, kendileri için bir sömürü ve talan düzeni durumuna getirmişlerdir. Artık 141. madde istiklâl-i tam bir Türkiye'nin değil, yarı bağımlı ve sömürülen bir Türkiye'deki sömürü ve talan düzeninin koruyucusudur.

Bugünkü düzenin korunması demek, Türkiye'yi emperyalist dünya sistemi içinde yarı-bağımlı ve sömürülen bir ülke olarak tutmak istemektir.

Bugünkü düzenin korunması demek, ABD emperyalizmi işbirlikçi burjuvazi ve feodal mütegallibe ittifakının halkımız üzerindeki sömürü ve zulmünün korunması demektir.

Milli Demokratik Devrimi yasaklamak istemek, işte bu gayrı-milli üçlü ittifakın sömürü, talan ve zulüm düzeninin savunuculuğu ve koruyuculuğu demektir. Çünkü vatanımızı ve halkımızı gayrı-milli, gerici ve asalak üçlü ittifakın pençesinden kurtarmanın tek yolu Milli Demokratik Devrim yoludur.

Öte yandan, milli demokratik devrim bir sınıfın diğer sınıfa ya da sınıflara karşı hareketi değil, milli olan tüm sınıf ve tabakaların yani emekçi Türkiye halkının emperyalizme ve işbir likçisi gayrı-milli sınıflara karşı hareketidir. Ama bu 141. maddeden ceza almamak için değil, bilim böyle koyduğu için böyledir. 141. madde her halükarda bize karşı işletilecektir; bu kesin. **Ama kesin olan bir şey varsa o da milli demokratik devrimin zaferidir. Zafer, halkımızın bilinçli, örgütlü ve çok yönlü mücadelesinin olacaktır.**

DEV—GENÇ EZİLEN VE SÖMÜRÜLEN HALKINA OLAN GÖREVİNİ YERİNE GETİRMİŞTİR.

Dev-Genç siyasal bir parti değildir. O halde bir siyasal partinin görevleri ve işlevleri, Dev-Genç'in görevleri ve işlevleri değildi. Kısaca söylersek, bu sömürü ve talan düzenini değiştirmek, Türkiye'mizi tam bağımsız ve gerçekten demokratik bir ülke düzeyine yükseltmek, bir partinin işi olabilirdi ancak, Dev-Genç gibi bir gençlik örgütünün işi olamazdı.

Bu da 141. maddeden kaçmak için değil, gerçek bu olduğu, bilim böyle koyduğu içindir.

Ama bizim bu nokta üzerinde durmamızın temel nedeni yapılabilecek bir haksızlığı gidermek içindir. Bu düzenin değiştirilmesini Dev-Genç'in işi olarak gören zihniyet ya da buna benzer yorumlar, ardından Dev-Genç'in bu işe kalkıştığı ve başaramadığı suçlamasını da getirir. Bu, bu konuda yapılabilecek en büyük haksızlıktır. Bu haksız suçlamayı kabul edemeyiz.

Dev-Genç, devrimci ve yurtsever gençliğin temsilcisi, antiemperyalist ve anti-feodal bir kitle teşkilatı olarak halkına olan görevini yerine getirmiştir. Emekçi Türkiye halkının bir parçası

olarak, devrimci gençliğinde özlemi tam bağımsız ve gerçekten demokratik bir Türkiye'dir. Ve Dev-Genç kitlesinin bu anti-emperyalist ve anti-feodal özlemlerini yansıtmıştır. Bunda başarılı olmuşsa görevini yerine getirmiş demektir. Biz başarılı olduğuna inanıyoruz.

Vatanının yarı-bağımlı sömürülen bir ülke olduğunu gören; halkının emperyalizm-işbirlikçi burjuvazi ve feodal mütegallibe ve bundan kurtulmanın yolunu anlayan yurtsever ve devrimci gençlikten, bu gerçekleri halkına anlatmaması, onlara kurtuluş yolunu göstermemesi, onların bilinçlendirilmesi ve örgütlendirilmesi için hiçbir şey yapmaması beklenemez.

İşte gayrı-milli üçlü ittifak iktidarları, bu yolda her çeşit olanaklarla Dev-Genç'in karşısına çıkmışlardır. Örneğin, toplum polisi ile çıktılar; sen bu yoldan vazgeç dediler. Aldıkları cevap hayır oldu.

I. Şubeleri ile, falakları ile çıktılar, aldıkları cevap hayır oldu.

Ülkü Ocakları vb. bir takım satın alınmış gerici ve faşist örgütlerle ve onların kahpece ve kalleşçe sıkılan kurşunları ile çıktılar, ama cevap değişmedi.

Son olarak da Sıkıyönetimle, Kontr-Gerilla işkenceleri ve Sıkıyönetim Mahkemeleriyle çıktılar karşımıza ve bize halkın kurtuluşu ve ülkenin bağımsızlığı için mücadele etmekten vazgeç diyorlar. Biz de devam diyoruz.

Savunmamızın başında neleri görmezlikten gelmediğimiz ve nelere göz yummadığımız için suçlanıyoruz dedik. Şimdi kısaca özetleyebiliriz.

Ülkemizin yarı-bağımlı ve sömürülen bir ülke olduğunu görmezlikten gelmemekle suçlanıyoruz.

Halkımızı ezen, sömüren ve ona zulmeden emperyalizm-işbirlikçi burjuvazi-feodal mütegallibe üçlü ittifakına ve onların uşaklarına göz yummadığımız için suçlanıyoruz.

Vatanımızın emperyalist dünya sistemi içinden çıkmasını istemekle bu uğurda mücadele etmekle suçlanıyoruz.

Halkımıza bunun yolunu göstermekle suçlanıyoruz.

Halkımızın bilinçlenme ve örgütlenme düzeyini yükseltmeye kalkmakla suçlanıyoruz.

Kısaca, gayrı-milli üçlü ittifakın karşısında ve halkımızın yanında olmakla suçlanıyoruz.

Eğer bütün bunlar suçsa, ne güzel, biz bütün bu suçları kabul ediyoruz. Ve diyoruz ki; ne yapalım elimizde değil biz böyleyiz işte.

KAHROLSUN EMPERYALİZM
KAHROLSUN İŞBİRLİKÇİ BURJUVAZİ VE FEODAL MÜTEGALLİBE
KAHROLSUN EZEN SÖMÜREN VE ZULMEDEN BU GAYRI - MİLLİ ÜÇLÜ İTTİFAK
YAŞASIN EMEKÇİ TÜRKİYE HALKI VE ONUN DEVRİMCİ GENÇLİĞİ
YAŞASIN MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİM
YAŞASIN TAM BAĞIMSIZ VE GERÇEKTEN DEMOKRATİK TÜRKİYE

3 Eylül 1974

İŞKENCEDE ÖLEN AMA YENİLMEYEN

12 Mart Muhtırası ile ülkemizde yok edilen demokratik hak ve özgürlükler konusunda, işkenceler konusunda çok şeyler yazıldı, söylendi. Ne var ki, ne işkenceciler, ne de cinayetlerin sorumluları bugüne dek en ufak bir kovuşturmaya uğramadı, uğratılmadı. Balyoz harekâtının tezgâhlayıcıları, bunu uygulayanlar, Kontr - Gerillâ hücrelerinde en iğrenç cinayetleri pervasızca işleyenler aramızda dolaşıyorlar.

Bu cinayetlerden birini anlatacağız. Bazı belgeler sunarak basına açık mahkemelerde, siyasi cinayetlerin nasıl ört bas edildiğini göstereceğiz. Bu devrimci arkadaşlarımız Ali Kayhan'ın öyküsüdür. Ali Kayahan Kontr-Gerillâ'da işkence altında öldürüldü. O, çetin sınavlara devrimci Şerefine gölge düşürmeden göğüs geren devrimcilerdendi. İşkencede öldü, ama yenilmedi.

Siyasi cinayetlerin sorumlusu, halkın her türlü demokratik direnişini ezen, Amerikancı faşistler hakkında soruşturma açılıp cezalandırılmadıkça, ülkemizde «demokrasinin» varlığından söz edilemez. Cinayetlere, işkencelere göz yummak, sünger çekmek, suç ortaklığı durumuna düşmekten başka bir şey değildir. Halkımız bağımsızlığı ve özgürlüğü için ölenleri unutmayacaktır.

Faşistlerden ergeç hesap soracaktır. Ülkemizin bağımsızlığı ve demokrasi mücadelesi uğrunda ölen bütün devrimci kardeşlerimizi saygı ile selâmlarız.

HAZİRAN HAREKETİ DAVASI VE ALİ KAYAHAN

İki No'lu Sıkıyönetim Askerî Mahkemesinde 5 Kasım 1973'-de açılan Haziran Hareketi adlı dava sonuçlandı. Bu davanın senaryosunu hazırlayan Kontr - Gerillâ uzmanları, kovuşturmaları arasında ALİ KAYAHAN adlı İDMMA (Yıldız Müh. ve Mimarlık Akademisi) öğrencisini de tutuklayıp Kontr - Gerillâ'da sorguya çekmişlerdir. İfadesinin alındığı sırada Ali Kayahan'ın işkenceden tanınmaz bir halde olduğu, bu dava sanıklarından bazıları tarafından da görülmüştür.

Kontr - Gerillâ'cılar, oradaki bazı sanıklara hücresini göstererek «buradan kaçtı» dediler ALİ KAYAHAN için. Oysa bu hücre polis köpekleri ve nöbetçilerle çevriliydi. Önünde gece gündüz silâhlı bir nöbetçi bekliyordu. Penceresinden bir insan başı bile sığamazdı. Ali'nin elleri ve ayakları zincire vurulmuştu. Bu şartlarda bir kimsenin kaçmasının imkânsız olduğunu sanıklar gibi Kontr - Gerillâ'cılar da pek iyi biliyorlardı.

Ali Kayahan'a istedikleri gibi ifade vermediği için, Kontr - Gerillâ uzmanları (EBU) tarafından öldürülene kadar işkence edildiği açıktır. Yakalandıktan sonra poliste, ve işkence edilmiş hâlde görenler var. Ali'nin ailesi de onu kaybolduğu tarih olan yakalandığı günden beri aramaktadır. ALİ KAYAHAN'ın Haziran Hareketi davasındaki arkadaşları, cinayetin ortaya çıkması için mahkemede gerekli girişimlerde bulundular. Bu dava sanıklarının mahkemeye yaptıkları çeşitli ihbarlar, gerektiği gibi değerlendirilmedi, ört bas edildi. Mayıs ayı başlarında Cumhuriyet gazetesinde çıkan bir kayıp ilânı ile dosyada Metin diye adı geçen Yıldız Devlet Mimarlık Mühendislik Akademisi öğrencisinin asıl kimliğinin Ali Kayahan olduğu mahkemeye de resmen bildirildi. Kendisini tanıyanlar tarafından Mahkemeye verilen dilekçelerden bir kaçını ve bu konuyla ilgili yazışmaları aşağıda sunuyoruz:

1. ORD UKOMUTANLIĞI NEZDİNDE, 2 NO'LU ASKERİ MAHKEME BAŞKANLIĞINA

Bugün mahkemeniz huzurunda, ülkemizdeki tüm devrimci ve yurtsever güçlere karşı Amerikancı vatan hainlerince tertiplenen «Balyoz Hareketini» uygulayan, uygulamasına göz yumanlar tarafından işlenen ve ken-

dilerince çok iyi bilinen cinayetlerinden birini, bir kere daha açıklıyorum.

Mahkemenizin sorgulama safahatında kendisini Erkut Selçuk vasıtasıyla «Metin» olarak tanıdığımı belirttiğim, ve bu amaçla Mustafa Üstüntaş tarafından da tanınan Metin'in asıl kimliğini; 7 Mayıs 74 tarihli «Cumhuriyet» gazetesindeki kayıp ilanından resmini görüp teşhis etmiş bulunuyorum. Keza, Mustafa Üstüntaş ile kendisini bir kere kahvehanede gören Ali Vardal'da teşhis etmişlerdi. Bu duruma göre: Metin'in asıl kimliği 1947 doğumlu «ALİ KAYAHAN» dir

Ailesinin kaybolduğunu iddia ettiği tarihten hemen sonra yakalanıp kontr - gerilla'da işkence edilen ve yüzleştirildikten sonra, ellerinden kaçtığını Mustafa Üstüntaş'a söyleyen: kontr - gerilla katilleri, kuşun bile uçamayacağı bir yerde. iğrenç cinayetlerine bir de yalan uydurdukları gibi, kimliğini bilmedikleri bir kimsenin ailesi tarafından günün birinde aranacağını akıllarına getirmeyecek kadar da gözleri dönmüş olsa gerektir. Mahkememizin ve iddia makamının sorgular sırasında ısrarla kimliğini istediği Metin'in asıl adını açıklamış bulunuyorum. Talebim, öldürülen Ali KAYAHAN'ın cesedinin ortaya çıkarılarak katillerinin cezalandırılmasıdır. insanlığın yüz karası işkencelerin inkar edilmeyecek delillerinden biri daha ortadadır.

Kontr - Gerilla işkencecilerinin istekleri doğrultusundan ifade vermediği için öldürülen ALİ KAYAHAN'ın ölüsü önünde saygı ile eğilir, ölümüne uzak yakın sebep olanları insanlık adına lanetlerim.

Süleyman Önen 8 Mayıs 1974

Not: gazeteden kesilmiş kayıp ilan ektedir.

Adı geçen mahkemenin aldığı karar sonucundaki soruşturmaları da şöyledir :

T.C.
K.K.K.
I. ORDU KOMUTANLIĞI
İSTANBUL

AD. MÜŞ.: 1974/619
KONU:

10.5.1974

SIKIYÖNETİM 2 NOLU ASKERİ MAHKEMESİ
KD. HAKİMLİĞİNE
SELİMİYE

İLGİ: 8.5.1974 tarih 974/2014-14 sayılı yazınız.

Ali Kayahan (veya Metin) adlı Şahsın öldürüldüğü iddialarını ve takibat talebini muhtevi olup sanık Süleyman Önen, Ali Vardal ve Mustafa

Üstüntaş tarafından mahkememize verilen ve ilgi yazınız ekinde gönderilen 8.5.1974 tarihli üç dilekçe incelenmiştir.

İddiaların açık olarak değerlendirilebilmesi için dilekçe sahiplerinin dilekçelerinde atıf yaptıkları sorgularının bu iddiaya müteallik bölümlerinden suret gönderilmesini rica ederim.

T.C.
İstanbul
Sıkıyönetim Komutanlığı
2 Nolu Askeri Mahkemesi
6. tarih 10.5.1974
Sayı: 2014-14

Bahattin ÖZYENER
Hakim Yarbay
Ordu Adli Müşavir Yrd.

T.C.
1. ORDU KOMUTANLIĞI NEZDİNDEKİ
2 NUMARALI SIKIYÖNETİM ASKERİ MAHKEMESİ
SELİMİYE - İSTANBUL

Kayıt No: 974-2014-14

13.5.1974

Konu:

1. ORDU KOMUTANLIĞI ADLİ MÜŞAVİRLİĞİNE
SELİMİYE

İLGİ: a —) 26.11.1973 gün ve 973-2445-106 sayılı yazınız:
b —) 10.5.1974 gün ve 974-619 sayılı yazınıza:

İlgi (b) sayılı yazınızla istenilen Ali Kayahanın (veya Metin) adlı şahsın öldürüldüğü iddialarını kapsayan Haziran Hareketi sanıklarından Erkut Selçuk'un 26.12.1973 tarihli dilekçe fotokopisi ilişikte gönderilmiştir.

Dilekçe aslı ilgili (a) sayılı yazımızla gereğinin teemmülü için Adli Müşavirliğinize gönderildiği dosyanın tetkikinden anlaşılmıştır.

Arz ederim.

Eki: 1 dilekçe fotokopsi

Ferruh ŞENERDEM
Hakim Yb.
2 Nolu AS. Mah. Kd. HK.

T.C.
K.K.K.
İSTANBUL MERKEZ KOMUTANLIĞI
HARBİYE

11 Haziran 1974

PER: 4084-6-74
KONU: Ali Kayahan

1. ORDU KOMUTANLIĞINA
SELİMİYE

İLGİ: 1. ORDU K. lığının 7 Haziran 1974 gün ve AD. Müş.: 1974/671 sayılı emri.

İlgi emirle gözetim altına alınıp alınmadığı sorulan Ali Kayahan isimli şahsın adına gözetim altına alınanlar listesinde rastlanmamıştır.

Arz ederim.

(İmza)
Halil DEMİR
Kurmay Albay
Kurmay Başkanı

Aslının aynıdır.
20.6.1974
Mustafa KURTOĞLU
Hav. Astsb. Üst. Çvş.

GİZLİ

İVEDİ

T.C.
İSTANBUL İLİ
EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ

15 Haziran 1974

23151
8585

ŞUBE 1 : K. 6
KONU: Ali Kayahan

1. ORDU KOMUTANLIĞINA

İLGİ: 7.6.1974 gün ve Ad. Müş. 1974/671 sayılı yazınız

Sıkıyönetim döneminde Haziran Hareketi örgütü ile ilgili olarak Ali Kayahan adlı bir şahsın gözetim altına alınmadığını ve sanık olarak adının geçmediğini bilgilerine arz ederim.

EMNİYET MÜDÜRÜ NAMINA

(İMZA)
Şükrü BALCI
Müdür Muavini

ASLININ AYNIDIR
20.6.1974
Mustafa KÜRTOĞLU
Hv. Astsb. Üst. Çvş.
GİZLİ

T.C.
K.K.K.
1. ORDU KOMUTANLIĞINA
İSTANBUL

20.6.1974

AD.MÜŞ. : 1974/671
KONU: Ali kayahan hk.

1. ORDU 2 Nolu SIKIYÖNETİM
AS. MAHKEMESİ KD. HAKİMLİĞİNE
SELİMİYE

İLGİ: 22.5.1974 gün ve 974/2014 - 14 sayılı yazınız.

Halen Sıkıyönetim 2 Numaralı Askeri Mahkemesinde görülmekte olan Haziran Hareketi davasının kovuşturmasının yapıldığı sırada Ali Kayahan isimli bir şahısla tahkikat yapılmadığı böyle bir şahsın gözaltına alınmadığına dair İst. Em. Müdürlüğü ve İst. Merkez Komutanlığı yazı suretleri ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerini arz ederim.
Komutan emriyle

Bahattin ÖZYENER
Hakim Yarbay
1. Ordu Müş. Yard.

EKİ:

---

2 Adet yazı sureti

26.6.1974
2014 - 14

«Haziran Harekâtı» davasının beraat eden sanıklarından Rasih Nuri ileri'nin Ali Kayahan olayıyla ilgili, tahkikatın genişletilmesini istemini de kapsayan dilekçesi şöyledir:

31 Temmuz 1974

2 Nolu Askeri Mahkeme Başkanlığına
Selimiye

ÖZÜ: Tevsii tahkikat talebi.

1 — Benim ve diğer bazı sanıkların sorgularında iddia edildiği gibi "Emniyet" ifadesi olarak dosyada bulunan ifadelerimiz kendisine "Kontr - Gerilla" adını yakıştıran kanunsuz ve kanun bilmez örgüt tarafından alınmıştır.

2 — İş bu ifadeler işkence altında alınmış olup hukuki bir değerleri yoktur, keza tekrar oraya geri yollamak tehdidi altında alınmış bulunan ve bu ifadelerin kısmen veya tamamen tekrarından veya daha ikna edici olabilmek için yeni unsurların ilavesi veya kısmi redler ihtiva eden «Sav-

cılık» ifadeleri hukuki bir değerden yoksundur. Bu geri götürülme keyfiyetini sırf bir vehim veya «Kontr - Gerillada» yapılan bir tehdit olmadığı, tutuklanıp Selimiye Askeri Cezaevine yatırıldıktan sonra, tekrar gözaltı hücrelerine ve oradan da üç ay süre ile ana binadaki «Kontr - Gerilla» işkence odalarına götürülen İstanbul Töb-Der Sekreteri Yılmaz Elmas'ın başına gelenler ile sabittir.

3 — İdddianamemize Metin ismiyle anılan kişinin Harbiye «Kontr - Gerilla» hücrelerinde işkence sırasında öldüğü benim ve diğer sanıkların sorgularında iddia edilmiştir. Babasının gazetelere verdiği resimli kayıp ilanından isminin Ali Kayahan olduğu anlaşılan bu öğrencinin katli dolasıyla üç sanığın verdiği dilekçelere ilgili merciler pek tabii olarak menfi cevap vermişlerdir.

4—Oysa TİKKO davası sanıklarından Güner Alakoç yazılı sorgusunda 12 Mart 1973 günü Harbiye hücrelerinden Gayrettepedeki 1. Şubeye götürülürken aynı arabaya benim gözleri kapalı olarak bindirildiğimi, perişan halimi anlatmak zorunluğunu duymuştum.

1. Şube aynı gün ikimizin de «Girdi» kaydı bulunmaktadır. Ertesi günü de benim çıkışım kaydedilmiştir.

5 — Savcı Bnb. Metin Yurdabak sorgumdan sonra söz aldığında zabıt katibine aynen şu cümleyi dikte ettirmiştir: «Manevi baskı da bulunduğumuzu ispat edemez ama sorgusu sırasında rahatsızlanması üzerine sorguyu kesip çağırdığımız doktora tedavi ettirdiğimiz ve ilacını dışardan aldırıp kendi sine verdiğimizi yeminli şahitlerle ispat olanağına sahibiz.» (Zabıt s. 2) İşkence odasından çıktıktan üç gün sonra ki durum bu şekilde savcı tarafından kanıtlanmış bulunmaktadır.

Sonuç ve tevsii tahkikat talebi:

a — Emniyet 1. Şube giriş kayıt defterinin celbi ile 14 Şubat'tan 12 Mart'a kadar olan girişleri ve çıkışların tetkiki ile 1. Şubeye 14 Şubat 1973 günü girmediğim ve fakat 12 Mart 1974'de girişimin ve 13 Mart günü çıkışımın kaydedildiğinin tesbitini talep ediyorum.

b — Resmi kayıt olmadan insanların «Gözaltında» tutulmayacaklarına ve 1. Şubenin dosyada bulunan yazısına göre 14 Şubat 1974 günü tutuklandığım sabit olduğuna göre 14 Şubattan 12 Marta kadar nerede gözaltında bulundurulduğumu ve oranın kayıt defterinin tesbiti ve celbini talep ediyorum, Ali Kayahan'ın kaydı da aynı vesile ile «Şubat» kayıt defterinde bulunacaktır. Harbiye binasındaki «Kontr - Gerilla» örgütünün giriş ve çıkış defterlerinin celbini ve incelenmesini bu nedenlerle talep ediyorum.

c — Harbiye binasındaki «Kontr - Gerilla» veya diğer isimle adlandırılan işkence hücrelerinden çıkarılıp 1. Şubeye götürüldüğümü gören TİKKO davası sanıklarından Güner Alakoç'un şahit olarak dinlenmesini talep ederim.

d — Harbiye ana binasının alt katında 26 gün kaldığım hücre ile işkence edildiğim diğer oda ve hücrelerin tesbiti için keşif yapılmasını talep ederim ,iş bu keşifte benim bildiğim ve yaptığım işaretleri de gösterip gün ve imza ile hücredeki varlığımı keşif sırasında ispata hazırım.

Keşfe Ali Kayahan ile ilgili sanıklar geldikleri takdirde o konuda da deliller meydana çıkarılabilir. Bu keşfi özellik talep ederim.

Mahkemenizin bu hususlarda tevsii tahkikat kararı alarak işkence iddialarının, «Kontr - Gerilla» hakkındaki iddiaların, Ali Kayahan'ın işkence sırasında katli hakkındaki iddiaların gün ışığına çıkmasına olanak yaratabileceği bir vakıadır. Bu münasebetle işkence altında alınmış ifadeler, işkence etkisi altında tesbit edilmiş savcılık ifadeleri, ikrarlar ve atfı -cürümler çökecek, dava hakiki ve maddi temeline oturabilecektir.

Yukardaki hususların ortaya çıkması için tevsii tahkikat kararı alınması talep ve rica ederim.

Haziran Hareketi
Davası Sanığı
Rasih Nuri İleri

Bu dilekçeye karşılık, askeri savcı Metin Yurdabak tarafından düzenlenen esas hakıkndaki mütalaadan bir bölümü aşağıya alalım.:

«...kamu vicdanında oluşturulmaya çalışılan tereddütleri pekleştirmek amacından hareket eden Erkut Selçuk'un hazırda yapılan sorgusu sırasında, kontr - gerilla'da göz altında bulunuşunda tekaddün eden günlerde ALİ KAYAHAN adındaki arkadaşlarının insanlık dışı baskı ve işkencelerin sonucu vefat edişine tanık olduğu yolundaki iddiası ise, kendisinden üç ay kadar sonra güvenlik kuvvetlerince yakalanan ZİYA ÜLGENCİLER'in örgüt içinde HÜSEYİN adıyla çalışma yapan ALİ KAYAHAN ile son güne kadar ilişkisini sürdürmüş olduğuna ilişkin beyanı ve keza sözü edilen şahıs hakkında yapılmış bir kovuşturma olmadığı gibi göz altına alınanlar tarih ve Şube 2: 1.k.6. 23151-8585 sayılı ve İstanbul Merkez Komutanlığının 11.6.1974 tarih ve Per: 4084-6-74 sayılı yazıları muvacenesinde mücerret olmaktan öteye gidememiştir ayrıca 1972 senesinin Mart ayında okuldan terkedilen ve halen Filistin'de olması muhtemel Ali Kayahan'ın bu şekilde öldürülüşüne tanık olan kişilerin açıklama yapmış olmaları kadar, İstanbul'da münteşir Cumhuriyet gazetesinin bu iddiaya yer verdiği müshasında, gerektiğinde kimliklerini açıklayabileceğimiz dört öğrenci tarafından verilen kayıp ilanının yer almış olmasının da mahkemece manidar karşılanacağını ümit ediyoruz............»

Biz, sayın savcının Cumhuriyet gazetesine kayıp ilanının verenlerin, dört öğrenci olmasını manidar karşılanmasını bir ya–

na bırakıp, soruşturmayı derinleştirmesini dilerdik. O zaman; Ali Kayahan'ın köyündeki evinin polis tarafından nasıl arandığını babasının nasıl sorguya çekildiğini ve baskı altında tutulduğunu görecektir. Bizler savcının bunları görmeyişini soruşturmayı derinleştirmeyişini «manidar» karşılamıyoruz. Çünkü biz, insanların, sırtının hangi güçler tarafından sıvazlandığını bildiklerinde, gözlerinin görmiyeceğini, kulaklarının istemedikleri şeyleri işitmeyeceğini ve susmayı tercih edeceklerini biliyoruz.

Son olarak Sıkıyönetim kalktıktan sonra olayı sivil makamlara duyurmak zorunluluğunu duyan Mustafa Üstüntaş'ın İstanbul C. Savcılığı Muhabere: 974/77018 Sayı ve 19.11.1974 tarihli kayıtlı dilekçesini ve İDMMA Öğrenci temsilcilerinin gönderdikleri telgrafı aynen yayınlıyoruz.

CUMHURİYET SAVCILIĞINA
İSTANBUL

Özü: Ali Kayahan'ın öldürülmesi Hk.

2 Nolu Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinde 5 Kasım 1973'de açılan «Haziran Hareketi» isimli dava duruşmaları sırasında ve gazetelerdeki ilan ve resimlerden İstanbul Devlet Mimirlık Mühendislik Akademisi (Yıldız) inşaat bölümü öğrencisi ALİ KAYAHAN'in akibetinin meçhul olduğunu ve polisce işkence sırasında öldürüldüğünü öğrenmiş oldum. Ve bu durumu teyid eder nitelikte benim de bildiklerim vardır. Savcılığınızca soruşturma açıldığını duydum. Olayla ilgili bildiklerimin geniş bir özeti şöyledir:

30 Ocak 1973 günü öğleyin okula giderken sonradan polis olduğunu öğrendiğim sivil giyimli kişilerce tartaklanarak bir arabaya bindirildim, ve Gayrettepe'deki 1. Şube'ye götürüldüm, türlü işkencelerle bana gizli bir örgüt üyesi olduğum kabul ettirilmek isteniyordu. Ben durumu kabul etmediğim için gözaltına alındığımdan bu yana kontr - Gerilla da ve 1. Şube'de işkenceye devam edildi.

6 Şubat 1973 günü arabaya bindirilerek bilmediğim bir yana götürülüyordum. Topkapı - Aksaray yoluna, Topkapı istikametinden girdiğimizi hatırlıyorum. Sulardan içeri girince gözlerimdeki sürger bant alınarak gözlerim açıldı. Kolumda saatim olduğu için saate baktığımda saat 14.30'a geliyordu. Bana «Biz şimdi her gün saat 15.00 sularında otobüse Haseki durağından bindiğini tespit ettiğimiz Ali Kayahan'ı yakalamak için gidiyoruz. Eşkalini biliyoruz ve onu yakalayacağız. Sen de onu tanıyorsun durakta olduğunu görüpte bize haber vermezsen senin için kötü olur» dediler. Araba mercedes marka otomobile benziyordu. Araba içinde 6 kişi bulunuyordu öntarafta 2'si kadın 3 kişi vardı, bunlardan erkek olan şöförLdü. Orta boylu, kıvırcık saçlı, şişmanca, tatara benzeyen bir yüzü vardı. Koyu renkli bir ceket, beyaz gömlek ve siyah bir pantolon giymiş olup

kravat takmıştı. Yanında iki kadın polis vardı, şöförün yanında oturan bu kadınlardan ortadaki, diğer kadına nazaran daha uzun boylu idi, saçları kısa kesilmiş, çenesi biraz sivrice, elmacık kemikleri çıkık, ilk bakışta hafifmeşrep bir bir kadın görünümündeydi. Pencere kenarında oturan kadın ise kısa boylu zayıf, uzun saçlı ve saçı bukeli olmuş gibi kıvrımlı, ince simalı sessizce görünüşlü bir kadını andırıyordu. Arka tarafta ise, ortada ben, sağ tarafımda Mete Altan isimli, polis olduğunu zannettiğim, 1.70 boyunda, sportmen vücudlu, saçları dökülmüş, altın dişli, 35-40 yaşlarındaydı. Diğer sol yanımda, ekip şefi durumundaki polis ise 1.70 boylarında, 40-45 yaş larında, saçlarını yana tarayan favorili kır saçlı, tombul yanaklı, kibar konuşan, bununla beraber tavırları daha çok subayı andıran bir görünümü vardı.

Saat 14.30'a doğru Topkapıdan aşağı doğru indik, Haseki durağını geçtikten sonra Vatan caddesine doğru saptık, bir süre caddelerden geçtik, yarım daire çizerek tekrar Aksaray-Topkapı yoluna çıktık ve araba orada bir kenarda park etti, hepimize çay getirildi, içlerinden birisi aynı yerde dün de çay içtiklerini söyledi. Şöförün yanındaki kadın çay içerken sigara yaktı. Bu arada saat 14.40'a gelmişti ve hemen acele ettiler, şöförün yanındaki kadın daha çayı bitirmemişti, araba tekrar Aksaray'a doğru inen yola geçti ve aşağı doğru inmeye başladı. Gözlerim açıldığından beri pencere kenarında oturan kadın ikide bir dönüp bana bakıyordu bu yüzden onu nerede görsem muhakkak tanırım. Daha önce Topkapıdan girişimizde, saçları dökülmüş olan Mete Altan isimli polis bir şapka çıkardı ve giydi, şöförün yanında oturan kadın şapkanın ona yakıştığını söyledi. daha sonra Mete Altan şapkayı benim kafama geçirdi. Çünkü saçlarım Kontr -Gerilla'da kesilmişti. Otomobil Haseki durağını geçti ve biraz ilerden sağa saptı bir yay çizerek Haseki durağına giden yola çıktık. Yolun ana caddeye çıkışından 30-40 metre içerde sağda durdu ve arabadan hepimiz indik. Mete Altan isimli polis Haseki durağına doğru yürümemi söyledi ve daha önce arabadayken ayağım uyuştuğu için ekip şefi durumnda olan şahıs ayağıma masaj yaptı. Ben Haseki durağına doğru yürürken sol tarafımda biraz ilerde şöförün yanında oturan kadın yürüyordu, arkamda sağ tarafımda Mete Altan bile pencere kenarındaki kadın karı-koca gibi arkamdan geliyorlardı. Haseki durağına geldiğimde önümdeki kadın ileriye doğru hızlıca koşar gibi durağın Topkapıya bakan köşesindeki siyah pardösülü, kumral, yeşil gözlü, gözleri kanlıca 1.70 boylarında sportmen vücudlu birisiyle el sıkıştılar ve yeşil gözlünün elinde ufak bir paket vardı, bunu kadına verdi birbirlerine sevgili gibi davranıyorlardı. Ben otobüs durağının Aksaray tarafındaki köşesinde durup sırtımı demirlere yasladım. Sağ yanımda 1-1,5 metre ileride karı-koca gibi davranan Mete Altan pencere kenarındaki kadın duruyorlardı. Saat 15.00'e geliyordu, sağ tarafımdakiler ottobüse bineceklermiş gibi, durmadan otobüslere bakıyorlardı. Bir kaç dakika sonra

Ali Kayahan üzerinede sarı pardösüsü elinde şemsiyesi karşı caddeden Topkapı'ya doğru yürüyordu. Benim hizama gelince birden bir çok kişi üzerine saldırdı ve itişmeye başladılar, aynı anda bizim önümüzde otobüs durdu yanımdaki Mete Altan ve yeşil gözlü sahış tabancalarını çekip kalabalığa doğru fırladılar, otobüs önümüzden çekildiğinde bir çok kişi caddede elleri tabancalı olduğu halde Ali Kayahan'a doğru koştu, bu arada kalabalık içinde siyah pardösülü birisi Ali Kayahan'a yumruk attı, karşı cadde de olayların olduğu yerde duran kavun içi renkli Murat 124 marka bir otomobile Ali Kayahan'ı soktular, bu arada beni de ileriye doğru götürüp caddenin biraz aşağısında Trafik polisinin de bulunduğu bir yerde, beni getirdikleri arabaya bindirdiler. Mete Altan isimli polis bir Kent sigarası çıkardı bunun Ali Kayahan'ın üzerinden çıktığını ve bulujin pantolon giydiğini söyledi. Kent sigarasından yaktılar, o sırada şöför durumunda olan polis düğmeleri kopan gömleğini göstererek «yakaladığımız amma kuvvetliymiş» dedi. İçinde bulunduğum araba Aksaray köprüsünü çıkıyordu aynı anda ekip şefi durumunda olan polis önümüzde giden kavun içi Murat marka arabayı göstererek Ali Kayahan'ı içinde nasıl kaybettiklerini gösterdi ve bu arada Mete Altan isimli polis artık biz teknik çalışıyoruz dedi. Bizim araba köprünün üstünden Unkapanı tarafına saptı. Kavun içi Murat marka araba yoluna devam etti az ilerde benim gözlerimi tekrar bağladılar ve ekip şefi durumunda olan şahsın hasta gibi dizlerinin üzerine yatırdılar.

Bilahare, 7 Şubat günü Kontr - Gerilla'da (Harbiye Merkez Komutanlığı) Ali Kayahan ile karşılaştım. Bir daha kendisini göremedim. Yani Ali Kayahan polisçe anlattığım şekilde yakalanmıştır. Akibeti hususunda polisin sorumlu olması gerekir. Bu konuda Erkut Selçuk'un ve Ali Vardal'ın bilgileri vardır. Erkut Selçik bana Gayrettepe'de 1. Şube'de 6 Şubat 1973 günü akşam üzeri dudağı patlamış vaziyette Ali Kayahan ile karşılaştığını söylemişti. Ali Vardal da bana onun da Haseki durağına polisler tarafından götürüldüğünü söylemişti Bu konuda bildiklerim bu kadardır.

Cumhuriyet mah. Haznedarlar Ap.

kat: 3 D:8 Küçükçekmece-İstanbul

19.11.1974

Mustafa Üstüntaş

1. ORDU KOMUTANLIĞI NEZDİNDE
2 NOLU ASKERİ MAHKEME BAŞKANLIĞINA

Kendisini tanıma şeklini sorgumda anlattığım Metin'in kimliğini 7.5.1974 tarihli «Cumhuriyet» gazetesindeki kayıp ilanındaki resimden görüp tanımış bulunuyorum. Bu ilana göre asıl kimliğinin Ali Kayahan olduğu anlaşılmış bulunmaktadır.

Ölümünün açığa çıkarılması hususunda gerekli soruşturmanın yapılabilmesi için dilekçenin 1. Ordu Komutanlığı ve Cumhuriyet Savcılığına gönderilmesi hususunda gereğinin yapılmasını arz ederim.

8.5.1874

Ali Vardal

1. ORDU KOMUTANLIĞI NEZDİNDE
2 NOLU ASKERİ MAHKEME BAŞKANLIĞINA

Sorgular sırasında gerek mahkeme heyetinizin ve gerekse iddia makamının asıl kimliğini istemiş olduğu Metin'in resmini 7.5.1974 tarihli «Cumhuriyet» gazetesindeki kayıp ilanından görüp tanıdım.

Buna göre Metin diye tanıdığım kimsenin asıl kimliği «Ali Kayahan» dır. Kontr - Gerilla'da yüzleştirildikten sonra, gökyüzünün bile görülmesinin mümkün olmadığı bir yerden elleri ve ayakları zincirli olarak kaçması imkansız olduğuna ve kaybolduğu tarihten bu yana ailesi tarafından da bulunamadığına göre, «Ali Kayahan»ın öldürüldüğü açıktır. bir iğrenç cinayetin açıklığa kavuşturulmasını ve suçluların cezalandırılmasını talep eder, gerekli soruşturmanın yapılması için de dilekçemin 1. Ordu Komutanlığı ve Cumhuriyet Savcılığına gönderilmesini arz ederim.

8. Mayıs 1974

Mustafa Üstüntaş

GİDECEĞİ YERLER:

1— Başbakan, Bülent Ecevit TBMM/ANKARA
2 — İçişleri Bakanı, Oğuzhan Asiltürk TBMM/ANKARA
3 — Adalet Bakanı, Şevket Kazan TBMM/ANKARA
4 — Tabi Senatör, Mucip Ataklı TBMM/ANKARA
5 — Tabii Senatör, Haydar Tunçkanat TBMM/ANKARA
6 — Sivas Milletvekili, Mustafa Timisi TBMM/ANKARA
7 — Tabii Senatör, Ahmet Yıldız TBMM/ANKARA
8 — Balıkesir Milletvekili, Necati Cebe TBMM/ANKARA
9 — Balıkesir Miletvekili, Mehmet Üretmen TBMM/ANKARA
10 — Balıkesir Milletvekili, Sadullah Usumi TBMM/ANKARA

7 Mayıs 1974 tarihli Cumhuriyette Akademimiz öğrencilerinden Ali KAYAHAN'ın 6 Şubat 1973 tarihinden itibaren, kaybolduğuna dair ilanı okuduk. Arkadaşımızın siyasi poliste işkence sırasında öldürüldüğüne dair söylentiler yoğunlaşmıştır. Babasından öğrendiğimize göre, ortadan kaybolmasından dört gün önce «2 Şubat 1973» te köylerindeki evlerinde arandığında bulunamamış, Güvenlik Kuvvetlerince yapılan bu aramadan sonra, son olarak İstanbul'da 6 Şubat 1973 tarihinde görülmüş, ve bu o günden yana izine rastlanmamıştır.

Arkadaşımız çevremizde halkın davasını savunmakla tanınır, devrimci

bir öğrenci olarak bilinirdi. Bu yüzden hapse girip çıkmıştı. Böyle bir durum arkadaşımızın siyasi bir cinayete kurban gittiği konusundaki söylentilere kuvvet kazandırmaktadır. Gerçeğin anlaşılabilmesi için ilgi ve yardımlarınızı bekliyoruz.

8. Mayıs 1974

İstanbul Devlet Mühendislik, Mimarlık Akademisi Harita - Kadastro, inşaat makina elektrik, mimarlık bölümleri öğrenci temsilcileri.

Bu yazımızı; ALİ KAYAHAN'ın ölümü hakkında soruşturma açmış bulunan Sivil Savcılığın dikkatine sunuyoruz.

EMEKÇİ

Türkiye ve Dünya

12 MARTA DÖNÜŞ MÜ?

Prof. Sadi İrmak kabinesini kurdu. Cumhurbaşkanı da bakanlar listesini onayladı. İş Meclisin güven oyuna kalıyor. İrmak'ın bu güven oyu meselesini pek önemsemediği beyanlarından anlaşılıyor. Kabineyi kurma işine girişirken yeni başbakan kuracağı hükümetin bir seçim hükümeti olacağını söylemişti. Son olarak seçime karar verme yetkisinin Meclis'e ait olduğunu özellikle belirtti. Başbakan'ın erken seçim konusunda kendisini bağlı saymadığı açıktır. Sağcı partilerin hiç birinin erken seçime taraftar olmadıklarını da biliyoruz. O halde, yeni hükûmet, bu dönemde meclisten bir sağ koalisyon çıkana dek işbaşında kalacağa benzer.

İrmak hükûmeti nasıl bir hükûmettir?

Başbakanın ve kabinesine aldığı kimselerin siyasi eğilimine bakılırsa bu bir sağcı hükûmettir. Bakanlar arasında 12 Mart döneminin faşist uygulamalarından doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak sorumlu tutulması gereken kimseler bile var. Fevzioğlu'ların ve Melen'lerin CGP sinin bu hükûmete bakan veren tek parti oluşu da anlamlıdır.

Başbakan Irmak 1940'larda, politikacı iken CHP nin sağ kanadında yerine almıştı. Atatürkçülüğü ilerici anti-emperyalist özünden arındırılmış bir Atatürkçülüktür. Soğuk savaş yıllarında CHP, sağındaki DP ile emperyalizme yaranma ve gericiliğe taviz konusunda tartışma halinde idi. Bu, Türkiye'de anti-kemalist karşı-devrimin perçinlendiği dönem-

dir. Ve bundan CHP en azından DP kadar sorumludur. İşte Sadi Irmak bu dönemin CHP'li bakanıdır. Faal politikadan çekildikten sonra da, yeni başbakan sağcı tutumunu sürdürmüştür. Yazdığı yazılarda, son yıllarda CHP de yer alan ileri-geri çatışmasında göbekçileri tutmuş, Ecevit ve arkadaşlarına karşı çıkmıştır. Irmak'a göre, «ortanın solu» denen akım «ne idüğü belli olmayan» kötü bir şeydir.

Yeni kabine üyeleri de genellikle 12 Mart dönemi artıkları, sermaye çevrelerine yakın olan masonlar ve benzerleridir. Küçük-burjuva ölçülerle bile, böyle bir hükûmetten halkın yararına icraat beklenemez. Bu hükûmet Kıbrıs sorununu Türkiye'nin ve Kıbrıs halkının yararına bir çözüme bağlayamaz.

İktidara geliş tarzı bakımından olsun, arkasında duran kuvvetlerin sınıf niteliği bakımından olsun, Irmak hükûmeti 12 Mart dönemi hükûmetlerinin bir devamıdır. Böyle bir hükûmetin iş başına gelmesini sağlayanlar halkımızın anti-faşist direnişinin bir tezahürü olan Ekim 1973 seçimlerini, sonuçlarıyla birlikte, yok sayma çabasındadırlar. Ama hesapları yanlıştır. 12 Mart'ı tekrarlayamıyacaklardır.

SIKIYÖNETİM KALKMALIDIR

Kıbrıs harekâtının başlamasıyla onüç ilimizde birden sıkıyönetim ilan edilmişti. İlân edilen amaç askeri harekâtın güvenliğini sağlamak, Atina faşist cuntasının muhtemel bir saldırısına karşı uyanık bulunmaktı. Nitekim, sıkıyötim altına alınan (başkent dışında) bütün iller, Yunanistan'a ve Kıbrıs'a en yakın olanlardı.

Askeri harekât sırasında ve Kıbrıs bunalımı ciddiyetini muhafaza ettiği günlerden farklı olarak, TRT, 12 Mart dönemini pek andıran sıkıyönetim bildirileri okumaya başladı.

Kıbrıs'ta askeri harekât durmuştur. Bunalım bir ölçüde yatışmıştır. Ne Yunanistan'da ne Kıbrıs'ta artık sıkıyönetim yoktur. Ama gene de Meclis Türkiye'nin dört ilinde sıkıyönetimi sürdürme kararı alıyor. Bu dört il işçi sınıfının en yoğun bulunduğu illerimizdir. En yoğun demokratik direniş bu illerde yer almaktadır. Ve İstanbul ile Ankara harekât alanından çok uzaklardadır.

Sıkıyönetimin Kıbrıs bunalımı ile pek ilişiği kalmadığı, amacından saptırıldığı açıkça ortadadır. Nedir yaptıkları sıkıyönetim yetkililerinin? Grev yasaklamak, toplantı hakkını sınırlamak vb, kısaca, başta işçiler olmak üzere halkımızın demokratik mücedelesini baltalamak.

Kıbrıs'da durumun ve genel oarak dış ilişkilerin sıkıyönetimi gerektirmediği açıktır. Sıkıyönetim kalkmalıdır. Yahut da sıkıyönetimin gerçek amacı bildirilsin. Gerçek amacın demokratik güçleri sindirmek olduğu açıkça ilan edilsin, herkes de bilsin!

KIBRIS SORUNU - SON GELİŞMELER

Başbakan Ecevit «Kissinger gelseydi Kıbrıs için ileri adımlar atılacaktı» diyor.

Kimin için ileri adımlar? ABD Emperyalistleri için mi? Türk olsun, Rum olsun Kıbrıs halkı için mi? Kissingerin bir adı da «Mr. CİA»dır. Mr. CİA nın gelişi ile ne Türkiye halkı için ne de Kıbrıs halkı için ileri adımlar atılamaz. Kissinger, Şili deki darbeyi tezgâhlayan «Kırklar» komitesinin başkanıdır. O, Kıbrıs çıkartması sırasında tanıdığımız Joseph Sisco nun patronudur da. Binlerce Şili'li yurtseverin kanıyla kirlidir elleri. Tarihte emperyalist vesayeti altında sömürülen bir ülkenin, emperyalistlerle pazarlık yoluyla ileri adımlar attığı görülmemiştir. Asya, Afrika, Güney Amerika'nın ulusal kurtuluş için savaşan halkları emperyalizmle hangi dilde konuşulacağını hangi yollarla halk yararına sonuçlar elde edileceğini dosta düşmana göstermişlerdir. Bu, işçisiyle, yoksul köylüsüyle, tüm demokratik güçleriyle emperyalizme karşı ulusal şahlanış yoludur. Kapalı kapılar ardında «tavizler diplomasisi», bezirgân pazarlığı yolu değil. Bunu Mr CİA iyi bilir. Ecevit de bilmek zorundadır.

Türk hükümeti bağımsız federatif Kıbrıs Cumhuriyetinden yana olduğunu ilan etmiştir. Eğer bu ABD nin dolambaçlı yollardan bize ve öteki ilgili devletlere kabul ettirmek istediği taksime uğramış, Amerikan üsleriyle donatılmış bir Kıbrıs'ın başka adı değilse; Bu mesele Samson darbesinin perde arkası tezgâhlayıcısı Kissinger ile değil, Kıbrıs Rum ve Türk toplumlarının gerçek temsilcileriyle, Yunan halkının gerçek temsilçileriyle konuşularak halledilir. Başkasıyla değil.

GREVLER - DİRENİŞLER

Son bir ayın işçi olayları özetle şunlar:

● **ADANA'DA REFERANDUM**

Adana İş Mahkemesi TEKSİF ile TEKSTİL sendikaları arasındaki işyeri toplusözleşme yetkisinin saptanması maksadıyla yaklaşık 30 bin işçi arasında «Referandum» yapılması yolunda karar aldı. Ve bu referandum kararı ilk defa PAKTAŞ'ta uyulandı. Yalnız bu uygulama anti-demokratik bir biçimde gerçekleştirildi. İş Mahkemesi ilkönce «gizli oy, açık tasnif» ile uygulamaya karar verdi. İşveren çevrelerinin yaptığı baskı sonucu son günde TEKSİF'in itirazı ile Mahkeme «gizli oy açık tasnif» kararını tavzih ederek, açık oylamaya kadar verdi. Bu açık oylamada işçiler tek tek odaya alınarak, görevlilerin başucunda bulunduğu bir deftere imza atarak sendikalarını seçtiler.

PAKTAŞ'ta yapılan bu uygulamada işçiler hangi sendikaya oy verdiğini belli edecek şekilde baskı altında tutuldular. Bu da referandum hakkının uygulan-

masının bile demokratik olmadığını göstermektedir. Referandum hakkının «gizli oy açık tasnif» biçiminde uygulanması için mücadele edilmelidir. Aksi takdirde referandum hakkı gerçek amacına ulaşamayacaktır.

★ Eskişehir'de maden işletmeciliği yapan Avusturya şirketi ile Maden-İş arasında devam eden toplu sözleşme sırasında ücret ve sosyal yardım anlaşmazlığı üzerinde bir anlaşma olmayınca, Maden-İş ocaklarda 11 Kasım 1974 te greve gitme kararı aldı.

★Makina Kimya Endüstürüsü Kurumu (MKEK) da çalışan işçilerin sendika uyuşmazlığından doğan oturma grevini yasaklayan sıkıyönetim komutanlığı «eylemin milli güvenliğe zararlı olduğu» gerekçesiyle 250 işçiyi gözaltına aldı ve sorgusu yapılan 113 işçiyi serbest bıraktı. (6 Kasım.)

★ Kocaeli bölgesindeki beş fabrikada başlamış olan grevler sürdürülüyor. Yarımca Dokuma sanayinde, AEG-ETİ Elektirik Endüstrisinde, Ferro-Döküm sanayiinde, Çelik Halat ve Tel sanayinde grevler bu ayda devam etmiştir. Bu bölge fabrikalarındaki grevler sırasında patron kanunsuz, polis desteğinde yarı-mamul mal iddası ile fabrikadan mal çıkarmaktadır. Bu yolla işçilerin direnişini etkisiz kılmayı amaçlamaktadır.

★ 20 Ekim 1974 te Aliağa rafinerisinde çalışan bin işçinin üye bulunduğu PETKİM SENDİKASI grev kararı almıştır. Sendikanın grev kararı alması üzerine işveren kanunsuz olarak lokavt kararı aldı'

★ 5 Kasım 1974 te, Türk Kablo fabrikasında Türk Metal-iş üyesi 350 işçi greve başladı. Grev ilan edilmesi üzerine mahkeme kararı ile fabrikadan telefon kablosu çıkarılmak istenirken altı kamyonun lastikleri patlatıldı. Patron polis nezaretinde fabrikaya mal sokmakta ve mal çıkarmaktadır.

★ Maden-İş sendikası ile Dökümay işvereni arasında toplu sözleşme uyuşmazlığı üzerine, sendika fabrikada grev kararı aldı. Ve bu greve 200 işçi katılmaktadır.

★ Lastik-iş'in ücret uyuşmazlığından ötürü başlattığı GISLAVED grevi devam etmektedir. 1000 işçinin katıldığı bu grev işçilerin kararlı bir şekilde direnmesi ile devam etmektedir.

★ 13 Kasım 1974 te İzmit Yarımca bölgesinde Sümerbank'a ait Çin fabrikasında çalışan 1200 işçiden 110 u postabaşının haksız yere işten çıkarılmasını pretosto etmek amacıyla oturma grevine gitti.

★ Maden-iş toplu sözleşme uyuşmazlığından ötürü Elektro-Metal'de 650 işçi ile, Anadolu Döküm sanayinde 160, Çukurova Makina sanayinde 300, Dökümay sanayinde 196 ve İktisadi ve Sinaii Tesisat Bahriye Demir fabrikasında 125 işçi ile greve gitti.

★ Yıldız Plastik fabrikasında sendikalaşma hareketine katıldıkları gerekçesiyle 44 işçinin işine

son verildi. Bunun üzerine diğer işçiler işyerine girmediler.

★ Türkiye Banka ve Büro işçileri sendikasına bağlı 8 işçi ve sendikacı sendikaları tanınmadığı, sıkıyönetim grevlerine izin vermediiğ ve 33 işçinin işlerine haksız yere son verildiğinden açlık grevine başladılar. Bir kısmı hastahaneye kaldırılmasına rağmen derğimiz baskıya girdiği sıralarda açlık grevi devam ediyordu.

★ Et Balık Kurumunda Besin-iş sendikası toplu sözleşmelerde çıkan uyuşmazlık nedeniyle 37 işyerinde greve gitti

★ Mersin Taraş Türk ambalaj sanayii işyerinde çalışan işçilerden 111 inin işten çıkarılması üzerine çeşitli olaylar oldu. İşten çıkarılan işçiler olayı pretosto için Mersin'de bir yürüyüş yaptılar.

★ Boronkay'da işyerine hastalık nedeniyle gelemeyen temsilcinin işine son verilmesi üzerine üç gün süreyle 330 işçi direnişe geçti. Sonunda işveren işçilerin direnişi karşısında gerilemek zorunda kalarak temsilcinin raporlu olduğunu kabul ederek tekrar işe aldı.

★ 280 işçinin çalıştığı İNSA, Avcılar Naylon Sanayi fabrikasında sendikalaşma faaliyeti gösteren 9 sendikacının işine son verildi. Bunun üzerine direnişe geçen işçilerin isteklerini kabul eden patron işine son verdiği sendikacıları tekrar işe aldı.

★ Keramik-İş sendikasına bağlı 17 işçinin sürdürdüğü grev devam ediyor.

★ Deri-İş sendikası İzmir'de 17 işyerinde grev kararı aldı ve sonra toplu sözleşme ile bu grev son buldu.

★ DİSK'e bağlı Sosyal-İş sendikası 19 Mayıs mağazalarında 80 işçi ile grev kararı aldı.

★ 1 Kasım da Özgür Haber-iş sendikası DİSK'e katılma kararı aldı.

★ Elazığ Keban Holding Plastik fabrikası işçileri Lastik-İş sendikasına katılma kararı aldı.

★ Adana Tarsus'ta bulunan Çumitaş şirketi ile Maden-iş sendikası arasında yürütülen toplu sözleşme görüşmesi uyuşmazlığı sonucu Maden-iş grev kararı aldı.

★ İzmit'in Hereke bölgesinde kurulu bulunan Çimento fabrikasında sevilen postabaşı Sabri Sakin'in işine kanunsuz olarak son verilmesi üzerine 520 işçi olayı protesto etmek için yemek boykotuna gitti. Boykota giden işçilerden 23 ü fenalık geçirerek hastahaneye kaldırıldı.

★ Şekerbank'ta kanunsuz olarak işlerine son verilen işçilerin ölüm orucuna yattıkları çadırları polisler tarafından sökülüp atıldı.

★ Sümerbank Genel Müdürlüğüne bağlı 250 işyerinde Tez-Büro İş Sendikası ile işveren arasında sürdürülen toplu sözleşme görüşmelerinin anlaşmazlıkla sonuçlanması üzerine Tez-Büro İş Sendikası 1250 işiç adına grev kararı aldı.

YURTSEVER GENÇLİĞE FAŞİST SALDIRILAR

Ecevit kabinesi istifa etti. Arkasından hemen, bütangazı ve margarin gibi önemli ihtiyaç maddeleri piyasadan çekildi. Yeni tavizler koparmak umuduyla Türkiye'ye gelen Kissinger'in bu gelişini devrimci öğrenciler protesta ettiler. Öğrenciler ODTÜ'de başarılı bir BOYKOT uyguladılar. şte bu sırada faşist komandolar ODTÜ ve Hacettepe'ye silâhlı saldırılar düzenledi. İlginç değil mi? bu saldırılar faşist cephe parti liderleri Demirel, Feyzioğlu ve Türkeş'in üçlü olarak yaptıkları toplantıdan hemen sonra başladı, ve hızla yayıldı.

12 Mart öncesi ortamında işbirlikçi güçler tarafından özel olarak kamplarda yetiştirilen MHP'li militanlar, 12 Mart faşist döneminde aynı çevlerce beslenerek daha usta bir şekilde yetiştirilip örgütlendirlimişlerdir. Emperyalizmin kuklaları, sahipleri Kissinger'in halkımıza teşhir edilerek protesto edilmesini hazmedemediler. Devrimci öğrencilerin üzerine saldırmaları bu yüzdendir.

ODTÜ'de meydana gelen çatışma sırasında, devrimci öğrenciler, okulun işçileri, saldırganlara karşı omuz omuza döğüştü. Öğrencilerin ve işçilerin yek vücut karşı koyması karşısında silâhlı zorbalar bozguna uğradılar, ve kaçtılar. Çatışmalar sırasında ODTÜ öğrencisi Ali Rıza Tuğluk göğsünden, yine aynı okul öğrencisi Uğurkan Berkök miğdesinden ağır bir şekilde yaralandı ve hastahaneye kaldırıldı. Ayrıca yirmiye yakın öğrenci yaralandı. Saldırı üzerine okula çağrılan polisler saldırganların elerindeki silâhı alıp onları tutuklayacağına, devrimci öğrencilere karşı harekete geçti bazı polisler faşist saldıfganların silâhlarını sakladılar. Saldırganlar silâhlarını polise vererek dağıldılar. Daha sonra okula gelen jandarma kuvvetleri de devrimci öğrencilere karşı tutum aldı. Aynı saatlerde hacettepe üniversitesine de saldırı oldu. Bu işe 25-30 faşist katıldı. Burda iki devrimci öğ,renci yaralandı. Olayın duyulmas üzerine diğer fakültelerden öğrenciler Hacettepeye akın ettiler. İstanbulda'da bir gurup silâhlı faşist saldırganın Maçka Maden Fakültesine saldırdılar. Bu saldırı sırasında da dört öğrenci yaralandı. 14 öğrenci göz altına alındı. Aynı şey Ankara gazetecilik okulunda da tekrarlandı. Burada da olay dışardan gelen bir gurup silâhlı saldırganın kendilerine polis süsü vererek kimlik kontrolu yapmaları ve bazı öğrencileri tartaklamaları üzerine doğmuştur. 11 Kasımda İstanbul'da düzenlenen saldırı da yüksek öğrenim gençliğinin İstanbul Üniversitesinde Kissinger'in gelmesini protesto etmeleri ve bir Amerikan bayrağını yakmalarından sonra tezgahlanmıştır. Bunlar da göstermektedir ki faşistler devrimci öğrencilerin vatan severlik görevlerini yerine getirmelerini hazmedemiyorlar.

Devrimci öğrenciler saldırılara, her türlü faşist tertiplere karşı uyanık olmak zorundadırlar. Öğrencilerin esas görevi öğrenciler olarak «Demokratik Üniversite» sloganı altında toparlanmak, tüm öğrenci kitlesini kucaklıyan demokratik kuruluşlar aracılığıyla öğrencileri örgütlemek faşist gençlik kuruluşlarını tecrit etmektir. Öğrenci gençlik kendi mücadelesinin halkımızın bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin parçası olduğunu bilmektedir. Bundan hareket ederek öğrenci gençliği gücü ve yeri oranında halkımızın mücadelesine katılmasını sağlamak, her türlü sol sekter çıkışlara, olduğu gibi pasifizme de yer vermeden devrimci eylemi, halkla bağları güçlü kılacak bir biçimde, koymak, faşist cephenin tecrit oyunlarını bozmaktır. Burada devrimci mücadelenin bir bütün olduğunu asla unutmamak gerekir. Devrimci uyanıklık faşist cephenin oyunlarına gelmemektir. Faşizmi tecrit etmek, devrimcilerle emekçi halkın bağlarını güçlendirmektir.

Devrimci öğrenciler dün Vedat'lara, Taylan'lara, Battal'lara, Mehmet'lere,... kurşun sıkan ellerin bugün piyasada olduğunu, CİA patentli planların yürürlüğü konduğunu çok iyi görüyorlar.

ÇİN - SOVYETLER BİRLİĞİ İLİŞKİLERİ YUMUŞUYOR

Sosyalist kampın iki büyük devleti arasındaki ilişkilerde geçtiğimiz ay içinde ilginç gelişmelere tanık olduk. Pekin yöneticileri, Ekim Devriminin 57. yıl dönümü münasebeti ile Moskova'ya gönderdikleri mesaja iki ülke arasında saldırmazlık anlaşması imzalanması çağırısında bulundular. Sovyetler Birliği Komdünist Partisi birinci sekreteri Brejnev, 1970 yılında beri bu yolda sürekli tekliflerde bulunmakda idi.

Pekin yöneticilerinin gönderdiği mesajda ayrıca iki ülke arasındaki sınırdan askerlerin çekilmesi de öneriliyor. Sosyalist kampın iki büyük devleti arasındaki yakınlaşma yolunda bu çalışmalar, tüm dünya sosyalistleri için umut vericidir.

Emperyalist kampta enflasyon, mali kırizler, enerji krizleri, işsizlik hüküm sürüyor. Bu bunalım, ABD ile Avrupa-Japonya arasındaki çelişkiler şeklinde belirmektedir. Bağımlı ve yarı - bağımlı ülkeler haklarının gittikçe güçlenen bağımsızlık savaşları kapitalist dünyadaki siyasal ve ekonomik bunalımı derinleştiriyor. Bu şartlarda iki dev sosyalist ülke arasında birlik ve dayanışma yolunda ileri adımlar atılması özel bir önem taşır.

10 lira